

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı

PAYLAŞIMLI OFİSLERİN İÇ MEKÂN TASARIM ANLAYIŞLARI

Öznur KARAOĞLU TEKİN

Sanatta Yeterlik Tezi

Ankara, 2019

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı

PAYLAŞIMLI OFİSLERİN İÇ MEKÂN TASARIM ANLAYIŞLARI

Öznur KARAOĞLU TEKİN

Sanatta Yeterlik Tezi

Ankara, 2019

KABUL VE ONAY

Öznur Karaoğlu Tekin tarafından hazırlanan "Paylaşımlı Ofisler ve İç Mekân Tasarım Anlayışları" başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 02 Temmuz 2019 tarihinde Anabilim Dalı'nda Sanatta Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Doç. Dr. Nur AYALP

Jüri Üyesi (Danışman)

Prof. Dr. Bilge SAYIL ONARAN

Jüri Üyesi

Prof. Pelin YILDIZ

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Gözen GÜNER AKTAS

Jüri Üyesi

Doç. Dr. E. Nur OZANÖZGÜ

Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun bulunmuştur.

Prof. Pelin YILDIZ

Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü

PAYLAŞIMLI OFİSLERİN İÇ MEKÂN TASARIM ANLAYIŞLARI

Danışman: Prof. Dr. Bilge SAYIL ONARAN

Yazar: Öznur KARAOĞLU TEKİN

ÖZ

Günümüz tasarım anlayışına ve ilerleyişine ayak uydurmaya çalıştığımız şu günlerde geleneksel ofis tiplerine bakıldığında, iş dünyasının hızlı ilerleyişine ayak uyduramadığını görebilmemiz mümkün olmaktadır. İş dünyasında yaşanan gelişmeler doğrultusunda çeşitli, yeni ihtiyaç ortaya çıkmakta ve bu ihtiyaçlar için üretilen çözümler çoğu zaman yetersiz kalmaktadır. Bu soruna düşünülen çözümlerden biri niteliğinde olan paylaşımlı ofisler özellikle son yıllarda birçok kullanıcı tarafından oldukça rağbet görmeye ve günden güne hayatımızda daha çok yer bulmaya başlamıştır. İş birliği içinde çalışmak anlamına gelen 'Coworking Spaces' olarak da adlandırılan paylaşımlı ofisler, kullanıcılarına sunmuş oldukları esneklik, süreklilik, kolaylık ile tasarım ve mekân organizasyonu açısından mümkün olduğunca özgür olunmasına olanak sağlamaktadır. İnsanların günlerinin büyük bir kısmını da bu mekânlarda geçirdikleri göz önünde bulundurulduğunda bu tür mekânlara olan eğilimin neden kaçınılmaz olduğu daha net anlaşılacaktır.

Diğer yandan ofislerin günlük koşuşturmasında ve yaşanan iş yoğunluğunda iç mekân organizasyonu daha da önem kazanmaya başlamıştır. Özellikle hareketliliğin çok fazla yaşandığı ofis mekânlarında, çalışanların ihtiyaçları, ofis mobilyaları ve zamanla oluşabilecek olası değişiklikler gibi faktörler paylaşımlı ofis iç mekân tasarımında esnekliğin ve işlevselliğin tasarımın ana kriterleri olmalarına neden olmuştur.

Paylaşımlı ofisler günümüz koşullarında ofis kullanıcılarına teknolojik, sosyal ve psikolojik anlamda güçlü ortamlar sağlamaktadır. Bu çalışma kapsamında Türkiye üzerinden seçilen örneklerin analizi ile iç mekân tasarım yaklaşımları, kullanım biçimleri, çalışma sistemleri incelenmiş ve sağlıklı verilere ulaşılabilmesi adına yoğun kullanıcısı olan bir paylaşımlı ofiste anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda; araştırma yardımıyla ulaşılan veriler doğrultusunda belirlenen avantaj/dezavantajlar değerlendirilerek paylaşımlı ofis iç mekân kriterlerine öneriler getirilmesi hedeflenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Paylaşımli ofisler, coworking spaces, hazır ofisler, ofis tasarımı, ofis tipleri.

INTERIOR DESIGN CONCEPTIONS OF COWORKING SPACES

Supervisor: Prof. Dr. Bilge SAYIL ONARAN

Author: Öznur KARAOĞLU TEKİN

ABSTRACT

While the corporate office is trying to keep up with today's design understandings and progress, the conventional office types are lacking behind against the needs of the business office fast developments. The evolution of the business office creates new and various demands, and the produced solutions offices matter most of the time remain incapable. Shared offices are one of the qualified solutions offices demand. Therefore it is preferred by most of the office users and takes more places in office life day by day. Coworking Spaces provides; flexibility, continuity, convenience in addition to freedom for design and organization of the space. The inclination to such spaces is inevitable since people are spending most of their times at offices.

Moreover, day-to-day operations and concentrated workload in offices enhance the importance of interior design. The dynamic office factors such as; needs of employees, office furniture, and the possible necessity for changes over time offices flexibility and functionality as the main criteria for Coworking spaces' interior design.

In today's conditions, shared offices provide powerful technological, psychological and sociological environments to office users. In this research, to acquire accurate data, a quantitative methodology applied in populated shared offices selected from Turkey by analyzing; interior design approaches, variations of office usages and work offices of Coworking spaces. The aim is providing suggestions for shared offices interior criteria by using advantages and disadvantages defined through the evaluation of the data gathered from the research.

Keywords: Shared offices, coworking spaces, ready offices, office design, office types.

TEŞEKKÜR

Doktora eğitimim süresince ve tez çalışmamın her aşamasında göstermiş olduğu sabırla, engin tecrübeleri ve bilgisiyle yolumu aydınlatan değerli danışman hocam Prof. Dr. Bilge SAYIL ONARAN'a sonsuz teşekkür ve minnetlerimi sunarım.

Hedeflerim doğrultusunda emin adımlarla ilerlememi sağlayan, asla pes etmeme izin vermeyen sevgili annem Emine KARAOĞLU'na ve varlığıyla bana güç veren sevgili babam Hikmet KARAOĞLU'na sonsuz teőekkürler...

Değerli eşim Erkan TEKİN'e ve doktora sürecinde dünyaya gelen uğurum, canım oğlum Hikmet Atlas TEKİN'e verdikleri güç için sonsuz teőekkürler...

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖZ	i
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	v
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
GRAFİKLER DİZİNİ	xii
GÖRSEL DİZİNİ	xiii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: OFİS KAVRAMI, TARİHSEL GELİŞİMİ VE TİPOLOJİSİ	5
1.1. Ofis Kavramı ve Tarihsel Gelişimi	5
1.2. Ofis Tipleri	4
1.3. Günümüzde İş Kültürü ve Bu Kültüre Etki Eden Faktörler	9
1.3.1. Teknolojik Değişimler	10
1.3.2. Ekonomik Değişimler.....	11
1.3.3. Sosyo-Kültürel Anlamda Yaşanan Değişimler	12
1.3.4. Tasarımsal Anlamda Yaşanan Değişimler	12
1.4. Bölüm Sonucu	13
2. BÖLÜM: PAYLAŞIMLI OFİSLER	16
2.1. İç Mekân Tasarım Kriterleri	19
2.2. İç Mekân Hizmet Birimleri ve Fonksiyonları	20
2.3. İç Mekân Çalışma Birimleri ve Fonksiyonları	28
2.4. Bölüm Sonucu	30
3. BÖLÜM: PAYLAŞIMLI OFİSLERDE İÇ MEKÂN TASARIM KRİTERLERİ.....	32
3.1. Fiziksel Gereksinimler	33

3.1.1. Aydınlatma Sistemleri	34
3.1.2. İklimlendirme Sistemleri	42
3.1.3. Akustik Sistemleri	46
3.1.4. Ofis Otomasyon Sistemleri	54
3.2. Kullanıcı Gereksinimleri	57
3.2.1. Ergonomi	58
3.2.2. Mobilya	62
3.3. Psiko-Sosyal Gereksinimler	65
3.3.1. Algı	67
3.3.2. Renk	68
3.3.3. Doku ve Malzeme	74
3.4. Bölüm Sonucu	76
4. BÖLÜM: TÜRKİYE'DEN PAYLAŞIMLI OFİS ÖRNEKLERİ	79
4.1. Kolektif House Levent	79
4.2. Habita	85
4.3. ATÖLYE İstanbul	88
4.4. Impact Hub İstanbul	92
4.5. Workinton Levent 199	94
4.6. Bölüm Sonucu	97
5. BÖLÜM: ALAN ÇALIŞMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ	105
5.1. Alan Çalışmasının Metodu	105
5.2. Alan Çalışmasının Değerlendirilmesi	105
5.2.1. Anket Sorularının Veri Analizleri	106
5.2.2. Paylaşımli Ofisler ile İlgili Genel Soruların Analizleri	106
5.2.3. Paylaşımli Ofislerde İç Mekân Tasarım Kriterleri ile İlgili Soruların Analizleri	111
5.2.4. Araştırma Verilerinin İstatistik Yöntemler Kullanılarak Değerlendirilmesi ve Hipotezlerin Sınanması	118

5.3. Bölüm Sonucu	124
6. BÖLÜM: DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	132
KAYNAKLAR	141
ETİK KOMİSYON ONAY BİLDİRİMİ	152
ETİK BEYANI	153
SANATTA YETERLİK TEZİ RAPORU ORJİNALLİK RAPORU	154
PROFICIENCY IN ART REPORT ORIGINALITY REPORT	155
YAYINLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	156
EK-1: ANKET FORMU	157

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1. Ofisler için Belirlenen Fon Gürültü Düzeyleri	46
Tablo 3.2. Renk Türlerinin Psikolojiye Olan Etkileri	70
Tablo 3.3. Renk Türlerinin Döşeme, Tavan ve Duvarda Kullanımıyla Kullanıcılar Üzerinde Yarattığı Etkiler	72
Tablo 4.1. Kolektif House Levent Genel Değerlendirme Tablosu	98
Tablo 4.2. Habita Genel Değerlendirme Tablosu	99
Tablo 4.3. ATÖLYE İstanbul Genel Değerlendirme Tablosu	100
Tablo 4.4. Impact Hub İstanbul Genel Değerlendirme Tablosu	102
Tablo 4.5. Workinton Levent 199 Genel Değerlendirme Tablosu	103
Tablo 5.1. Katılımcıların Yaş Grubu Bazında Genel Dağılım Tablosu	106
Tablo 5.2. Katılımcıların Paylaşımli Ofislerden Haberdar Olma Yılı Bazında Dağılım Tablosu.....	108
Tablo 5.3. Katılımcıların Paylaşımli Ofislerden Haberdar Olma Durumu Bazında Dağılım Tablosu	109
Tablo 5.4. Katılımcıların Paylaşımli Ofislerin İşleyiş Mantığı ve Mekânsal Kurgu, vb. Bakımından İş Yaşamına Ne Derece Katkı Sağladığını Düşünmeleri Bazında Dağılım Tablosu	109
Tablo 5.5. Katılımcıların Paylaşımli Ofisleri Kullanma Sıklıkları Bazında Dağılım Tablosu	110
Tablo 5.6. Katılımcıların Paylaşımli Ofisleri Kullanmayı Tercih Ettikleri Saatler Bazında Dağılım Tablosu	111
Tablo 5.7. Katılımcıların İhtiyaç Duydukları Takdirde Diğer Paylaşımli Ofis Kullanıcılarıyla Kolaylıkla Etkileşimde Bulunabiliyor Oldukları Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu	112
Tablo 5.8. Katılımcıların Düzenlenen Etkinliklerin Kullanıcılar ve İş Performansı Açısından Verimli Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu.....	112
Tablo 5.9. Katılımcıların Paylaşımli Ofisteki Ofis Otomasyon Sistemlerinin Düzenli Olarak Güncellendiği ve İşin İşleyişine Katkı Sağladığı Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı	113
Tablo 5.10. Katılımcıların Tercih Ettikleri Alanları İstekleri Doğrultusunda Düzenleyebildikleri Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu	114

Tablo 5.11. Katılımcıların Paylaşımlı Ofis İç Mekanının Kullanıcılar için İşlevsel Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu	114
Tablo 5.12. Katılımcıların Paylaşımlı Ofis İç Mekânında Tercih Edilen Renk, Doku, İşaret Sistemi ve Malzeme gibi Kriterlerin Çalışma Çizgileriyle Uyumlu Olması Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı	115
Tablo 5.13. Katılımcıların Mekân İçindeki Aydınlatma Sisteminin Yeterli Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu	116
Tablo 5.14. Katılımcıların Tercih Ettikleri Ortama Göre Mekân İçindeki İklimlendirme Sistemlerine İstekleri Doğrultusunda Müdahale Edebiliyor Olmaları Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu	116
Tablo 5.15. Katılımcıların Uzun Çalışma Saatlerini de Göz Önünde Bulundurarak Paylaşımlı Ofis İçinde Tercih Edilen Mobilya Elemanlarının Ergonomik Açıdan Konforlu Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu	117
Tablo 5.16. Paylaşımlı Ofisin İç Mekân Tasarımının İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Ki-Kare Analizi Tablosu.....	119
Tablo 5.17. Paylaşımlı Ofisin İç Mekân Tasarımının İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi Tablosu.....	120
Tablo 5.18. Paylaşımlı Ofiste Uygulanan İç Mekân Konfor Bileşenlerinin İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Ki-Kare Analiz Tablosu	121
Tablo 5.19. Paylaşımlı Ofisin Ergonomisinin İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi Tablosu	121
Tablo 5.20. Paylaşımlı Ofislerde Uygulanan İç Mekân Tercihlerinde Performansa Etkili Olan Faktörlerin İş Verimliliği ve Performansa Olan Etkisini Gösteren Tablo.....	123
Tablo 5.21. Paylaşımlı Ofislerde Uygulanan İç Mekân Tercihlerinin İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Ki-Kare Analizi Tablosu	123
Tablo 5.22. Paylaşımlı Ofislerde Uygulanan İç Mekân Tercihlerinin İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi Tablosu.....	124
Tablo 5.23. Paylaşımlı Ofisin Tasarımıyla İnsanların Sosyalleşmesi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Ki-Kare Analizi Tablosu	125
Tablo 5.24. Paylaşımlı Ofisin Tasarımıyla İnsanların Sosyalleşmesi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi Tablosu	125
Tablo 5.25. Araştırma Sonucunda Hipotezlerin Değerlendirme Tablosu	131

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Paylaşımlı Ofisleri Anlatan Bir Şekil	16
Şekil 2.2. Paylaşımlı Ofislerdeki Temel Mantığı Anlatan Bir 'Kelime Bulutu'	17
Şekil 2.3. Paylaşımlı Ofis Sisteminde Yer Alan Bazı Hizmetler	18
Şekil 3.1. Tavandaki Yararlı Tutucular	48
Şekil 3.2. Tavanları Eşit Yutuculuk Katsayısına Sahip İki Farklı Mekândan, Alçak Tavana Erken Ulaşan Sesin Sönümlenmeye Başlaması	49
Şekil 3.3. Tavana Ulaşan Sesin Yayılma Yolları	49
Şekil 3.4. Bölme Panelin Olduğu Durumlarda Yan Duvarlardan Gelen Yansımalar.....	50
Şekil 3.5. Bölme Panelin Olduğu Durumlarda Yan Duvarlardan Gelen Yansımalar.....	50
Şekil 3.6. Pencere Yanındaki Duvarların Güneş Kırıcı Olarak Kullanılabilmesi.....	51
Şekil 3.7. Konuşmacının Konumlanışına Göre Çevresindeki Dinleyicilerde Oluşan Ses Basınç Seviyesindeki Farklılıklar.....	52
Şekil 3.8. Dinleyicinin Konumlanması ve Farklı Yönlerdeki Konuşmacılardan Gelen Seslere Karşı Dinleyici Durumları	53
Şekil 3.9. Ergonomi İnsan İlişkisinin Şematik Olarak Gösterimi	59
Şekil 3.10. Oturarak Çalışanlar İçin Ergonomik Veriler	60
Şekil 3.11. Ayakta Çalışanlar İçin Ergonomik Veriler	61
Şekil 4.1. Serbest Çalışma Alanının Farklı Kullanım Şekilleri	81
Şekil 4.2. Konferans-Seminer Salonlarının Farklı Kullanım Şekillerini Gösteren Düzen Şemaları	96

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 5.1. Katılımcıların Eğitim Durumu ve Yaş Aralığı Bazında Dağılımı (%) Grafiği.....	107
--	-----

GÖRSEL DİZİNİ

Görsel 1.1. Hücre (kapalı düzen/geleneksel) Ofis Sistemi Örnekleri	7
Görsel 1.2. Serbest Düzen Ofis Sistemi (Woods Bagot Perth Studio/ Perth, Avustralya).....	7
Görsel 1.3. Grup Ofis Sistemleri (Oficinas OPTIMEDIA Media Agency/ Moskova, Rusya)	8
Görsel 1.4. Karma Düzen Ofis Sistemi.....	8
Görsel 2.1. Office Center Karşılama Alanı (Hasselt, Belçika)	20
Görsel 2.2. E-Bay (Gitti Gidiyor) Türkiye Ofisi Karşılama Alanı (İstanbul, Türkiye).....	20
Görsel 2.3. Blackwood Street Bunker Paylaşımli Ofisinin Karşılama Alanı (Melbourne, Avustralya)	21
Görsel 2.4. Enterprise Coworking-Denver Coworking Karşılama Alanı (Denver, ABD).....	21
Görsel 2.5. Enterprise Coworking- Denver Coworking İç Mekânından Kesitler (Denver, ABD)	21
Görsel 2.6. Äripäev Offices Paylaşımli Ofis Yapısında Uygulanan İç-Dış Mekân Etkileşimi- Tallin	23
Görsel 2.7. Saatchi & Saatchi Offices Paylaşımli Ofis Yapısında Uygulanan İç-Dış Mekân Etkileşimi- London	23
Görsel 2.8. Sonos Offices Paylaşımli Ofis Yapısında Uygulanan İç-Dış Mekân Etkileşimi- Boston	24
Görsel 2.9. Paperwork Offices Paylaşımli Ofis Yapısında Uygulanan İç Mekân Düzenlemesi- Bangkok	24
Görsel 2.10. NeueHouse Coworking Offices Paylaşımli Ofis Yapısında Uygulanan İç Düzenlemesi- New York City	24
Görsel 2.11. Nova Iskra Design Incubator Paylaşımli Ofis Yapısındaki Toplantı Odası- Belgrade	25
Görsel 2.12. The Porter, Haworth's Executive Club Lounge Paylaşımli Ofis Yapısındaki Toplantı Odası- Sydney	25
Görsel 2.13. Paramount by the Office Space Paylaşımli Ofis Yapısındaki Toplantı Odası- Sydney	26
Görsel 2.14. Soho Works Coworking Space Paylaşımli Ofis Yapısında Düzenlenen Kafe ve Mutfak Alanı- Shoreditch.....	26

Görsel 2.15. Betahaus Paylaşımlı Ofis Yapısında Düzenlenen Kafe Alanı -Berlin, Sofia, Barcelona	27
Görsel 2.16. Forge & Co Coworking Space Paylaşımlı Ofis Yapısında Düzenlenen Kafe ve Mutfak Alanı- Shoreditch	27
Görsel 2.17. WeWork Coworking Offices Paylaşımlı Ofis Yapısında Düzenlenen Kafe ve Mutfak Alanı- Hong Kong	27
Görsel 2.18. MAT Office Flexible Coworking Space (Beijing) Ait Açık Ofis Düzeni.....	28
Görsel 2.19. Multi-Purpose Shared Space (Japan) Ait Açık Ofis Düzeni	29
Görsel 2.20. Coworking Insights Paylaşımlı Ofis Yapısında Düzenlenen Çok Fonksiyonlu Alanlar- Salt Lake City	29
Görsel 2.21. Bespoke Coworking Space Paylaşımlı Ofis Yapısında Düzenlenen Çok Fonksiyonlu Alanlar– San Francisco	30
Görsel 3.1. Şeffaf Yüzeylerde Performansı Yüksek Kaplamalar Olan Low-E Camlar.....	37
Görsel 3.2. The Corner Office (İstanbul) Yapısında Doğal Aydınlatmanın Mekân İçindeki Homojen Kullanımı	37
Görsel 3.3. Asos Headquarters and Coworking Space (Poznan) Ofis Yapılarında Doğal Aydınlatma Uygulamaları	37
Görsel 3.4. Asos Headquarters and Coworking Space (Poznan) Ofis Yapılarında Doğal Aydınlatma Uygulamaları	37
Görsel 3.5. Heavybit Industries Coworking Space-San Francisco And Bubble Coworking Space (Prague) Ofis Yapılarında Doğal Aydınlatma Uygulamaları.....	38
Görsel 3.6. Heavybit Industries Coworking Space-San Francisco And Bubble Coworking Space (Prague) Ofis Yapılarında Doğal Aydınlatma Uygulamaları.....	38
Görsel 3.7. Vcita Coworking Space (New Jersey) Ofis Yapısında Mekân İçindeki Doğal Aydınlatma Kullanımı	38
Görsel 3.8. Paylaşımlı Ofislerde Kullanılan Bölgesel Yapay Aydınlatma Örnekleri	39
Görsel 3.9. Paylaşımlı Ofislerde Kullanılan Yapay Aydınlatma Örnekleri	39
Görsel 3.10. Paylaşımlı Ofislerde Kullanılan Bölgesel Yapay Aydınlatma Örnekleri.....	40

Görsel 3.11. Paylaşımli Ofislerde Kullanılan Gergi Tavan Aydınlatma Örnekleri.....	41
Görsel 3.12. Paylaşımli Ofislerdeki İklimlendirme Sistemleri	45
Görsel 3.13. Paylaşımli Ofislerdeki İklimlendirme Sistemleri	45
Görsel 3.14. İç Mekânda Yer Alan Çeşitli Algısal Unsurlar	67
Görsel 3.15. Ofislerde Renkler Yardımıyla Sağlanan Yönlendirme	71
Görsel 3.16. Paylaşımli Ofislerde Mekân Özelliklerine Uygun Renk Kullanımları.....	72
Görsel 4.1. Kolektif House'a Genel Bakış	79
Görsel 4.2. Kolektif House'a Genel Bakış	80
Görsel 4.3. Serbest Çalışma İçin Kullanılan Alan Herhangi Bir İhtiyaç Anında Etkinlik Alanına Dönüşebilmektedir	80
Görsel 4.4. Eski Brode Fabrikasına Ait Endüstriyel İzleri Gösteren Resimler.....	81
Görsel 4.5. Mini Golf Alanı, 'İglo'lar, ve Çeşitli Çalışma Alanları	81
Görsel 4.6. Toplantı Odaları ve Mutfak- Bar Alanı	83
Görsel 4.7. Farklı Disiplinlerden Çeşitli Sanatçıların Uyguladığı Tasarımlar	84
Görsel 4.8. Koridor Duvarlarında Kullanılan Renkli Sörf Tahtaları	84
Görsel 4.9. Habita Paylaşımli Ofisine Genel Bakış	85
Görsel 4.10. Habita Lounge ve Esnek Çalışma Alanları	86
Görsel 4.11. Habita Lounge ve Açık Ofisler	86
Görsel 4.12. Habita Açık Ofisler ve Esnek Çalışma Alanları	87
Görsel 4.13. Habita Mutfak/Bar Alanı, Açık ve Kapalı Ofisler	87
Görsel 4.14. Habita Etkinlik Alanı	88
Görsel 4.15. ATÖLYE İstanbul Paylaşımli Ofis Yapısına Genel Bakış	88
Görsel 4.16. ATÖLYE İç Mekândan Kesitler	89
Görsel 4.17. Kullanıcılar Tarafından Farklı Şekillerde Kurgulanabilen Çeşitli İç Mekân Detayları	91
Görsel 4.18. Impact Hub İstanbul Dış Cephe Görünüşleri	92
Görsel 4.19. Giriş Katının Gün İçi Ve Akşam Kullanım Şekilleri	92
Görsel 4.20. Üst Katlardan Görüntüler	93

Görsel 4.21. İç Mekân Mobilya Kullanım Detayları	94
Görsel 4.22. Workinton Levent 199'a Genel Bakış	94
Görsel 4.23. Workinton İç Mekâna Ait Kesitler	95
Görsel 4.24. Konferans-Seminer Salonlarının Farklı Kullanım ve Düzen Şekillerini Gösteren Resimler	96
Görsel 4.25. Mekân İçinden Grafik Tasarımlar, Aydınlatma, Zemin ve Malzeme Farklılıklarını ve EOX Mimarlık ve Koleksiyon Mobilyanın Ortak Olarak Tasarladıkları Mobilyaları Gösteren Çeşitli Resimler	96

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Ofisler, kişilerin bir arada çalışması amacıyla dış mekândan ayrılan, bununla birlikte çalışanlar için konfor kriterlerini de sağlayan mekânlar olarak tanımlanabilmektedir. Sanayi Devrimi ile başlayan bu süreç teknolojik ve tasarımsal anlamda yaşanan birçok gelişme doğrultusunda şekillenmeye devam etmektedir. İlk zamanlar evlerin bir bölümünde yer alan ofisler, iş yaşamının ve teknolojik imkanların artmasının yanı sıra iletişimin de önem kazanması ile daha büyük alanlarda yer almaya başlamıştır (Avşaroğlu Dirim, 2010). Çağdaş yaşam kavramı ile gelen yenilikler de dönem tasarımcılarının bu ihtiyacı karşılamak amacıyla yeni yapılar inşa etmelerine neden olmuştur. Bu yapılar ile ofis mekanları tek bir ortamda toplanmış ve günümüz modern ofislerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Dünyanın her geçen gün değişen dinamikleri içinde çalışma ortamları ve şekilleri de bu durumdan nasibini almaktadır. Günümüz çalışma mekanları bilinen ofis yapılarından çok daha farklı mantıkta ve çok daha fazla kullanıcıya hitap edecek şekillerde kurgulanmaktadır. Özellikle son yıllarda en çok dikkat çeken ofis tipleri 'paylaşımlı ofis' olarak adlandırılan sistemlerdir.

Paylaşımlı ofisler, farklı şirketlerden ya da serbest olarak çalışmayı tercih eden farklı disiplinlerdeki kişilerin tek bir açık ofis alanını paylaşmasıdır. Daha verimli ve ekonomik bir çalışma hayatı için altyapı ve servis hizmetlerinin tümünün düşünüldüğü ofisler olarak da tanımlanabilmektedir. Bir ofis açmak yeterli bütçesi olmayan şirket ya da genç girişimcilerden, ofislerinin gider maliyetlerini düşürmek isteyen kuruluşlara kadar birçok kesim bu tip ofis sistemlerini tercih etmeye başlamışlardır. Firmalar tarafından belirlenen kiralama bedeli ödenerek mobilyalarla döşenmiş, sekreterlik, danışma, temizlik ve güvenlik gibi hizmetlerin yanında talebe göre ek hizmetler de alınabilmektedir. Bu durum, paylaşımlı ofislerin tercih edilebilir olmasını sağlamaktadır. Ayrıca, birçok disiplinin bir arada olmasını sağlaması bu ofislere iç mekân tasarım anlayışı açısından da farklı bir boyut kazandırmaktadır.

Günümüz şartlarında ofis kullanıcılarına teknolojik, sosyal ve hatta psikolojik anlamda güçlü ortamlar sağlayan paylaşımlı ofislerin, bu çalışma kapsamında

Türkiye üzerinden örneklerin analizi ile iç mekân tasarım yaklaşımları, kullanım biçimleri ve çalışma sistemleri incelenecek ve öneriler getirilecektir.

Araştırma Alanı ve Sınırları

Son yıllarda Türkiye’de yeni yeni duyulmaya ve yayılmaya başlayan paylaşımlı ofis kavramı yurt dışında uzun süredir yer almaktadır. Kişilere sağladığı esneklik, hareket olanağı, değişik mekânlarda çalışma imkânı, gibi nedenler dolayısıyla çalışma hayatında oldukça tercih edilen mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bilinen ofis düzenlerinden çok daha değişik olanakları bir arada barındıran bu yapılar sağlamış oldukları avantajlar nedeniyle de birçok kişi tarafından tercih edilmektedir.

Paylaşımlı ofisler ve iç mekân tasarım anlayışları, ofislerin tarihsel gelişim süreçleri ve günümüz ofis yapılarını temel alarak incelenecektir. Geçmişte ofis kavramının nasıl olduğu ve günümüze değin ne gibi değişimlerin yaşandığı hakkında birçok sözlü ve yazılı doküman bulunması nedeniyle özet niteliğinde bilgiler verilerek paylaşımlı ofis kavramına yoğunlaşılması amaçlanmaktadır. Değişen iş kültürü, paylaşımlı ofislerin ortaya çıkışı ve ilerlemesi, çalışma sistemleri, teknolojik yenilikler ile iç mekanlarında oluşan tasarım yaklaşımları çalışma içerisinde değerlendirilecektir.

Bu anlamda çalışmanın birinci bölümünde; kısaca ofis kavramı, tarihsel gelişimi ve tipolojisinden bahsedilerek günümüz ofis kavramı ve paylaşımlı ofislere geçiş yapılacak, günümüzde iş kültürü ve bu kültüre etki eden faktörler başlığı altında teknolojik, ekonomik, sosyo-kültürel ve özellikle tasarımsal anlamda yaşanan değişimler incelenecektir. İkinci bölümde; çalışmanın ana konusunu oluşturan paylaşımlı ofislerin iç mekân tasarım kriterleri, iç mekân hizmet birimleri ve fonksiyonları, iç mekân çalışma birimleri ve fonksiyonları irdelenerek bu ofis tiplerinin tanıtılması sağlanacaktır. Üçüncü bölümde; yine bu ofis tiplerinin iç mekânları tasarlanırken ne gibi kriterlerin göz önünde bulundurulması gerektiği fiziksel gereksinimler, kullanıcı gereksinimleri ve psiko-sosyal gereksinimler alt başlıkları ile irdelenecektir. Dördüncü bölümde; Türkiye üzerinden çalışma için

önemli olabilecek örnekler incelenerek, beşinci bölümde seçilmiş olan paylaşımlı ofis kullanıcılarına uygulanan anketler yardımıyla elde edilen veriler değerlendirilecektir. Altıncı bölümde ise; anketler ve değerlendirmeler sonucunda kazanılan veriler doğrultusunda paylaşımlı ofislerin sahip oldukları avantaj/dezavantajlardan bahsedilecek ve sonuçlar doğrultusunda öneriler getirilecektir.

Çalışma Kapsam ve Yöntemi

Paylaşımlı ofisler ve iç mekân tasarım anlayışları başlıklı tez çalışmasında; elde edilecek tüm veriler görsel elemanlarla desteklenmiş ve bu konuyla ilgili yararlanabilecek her türlü yazılı-sözlü kaynak kullanılmıştır.

Genelden özele doğru bir yol izlenmekle beraber, ofislerin oluşum sürecinden yola çıkılarak paylaşımlı ofis kavramına ulaşılmaya çalışılmış ve bu bağlamda seçilmiş paylaşımlı ofis tasarımı örnekleri incelenmiştir. Güncel ve aynı zamanda tez konusuna fayda sağlayıp ilerletebilecek nitelikte örnekler yardımıyla mümkün olduğunca görsel verilerle desteklemeler yapılmıştır.

Bu konuyla ilgili yüksek lisans ve doktora tezleri, makaleler, kütüphane kaynakları ve internet verilerinden yararlanılmıştır. Ek olarak paylaşımlı ofisleri aktif olarak deneyimlemiş ve deneyimlemeye devam eden kişilerle yapılan anket çalışmaları ile elde edilen sözlü, yazılı ve görsel verilerin analizi yapılmış ve uygun şekillerde bir araya getirilerek tez çalışması oluşturulmuştur.

Araştırma kapsamında belirlenen hipotezler şu şekilde belirlenmiştir;

H1: Paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımı çalışanların iş performansını ve verimliliğini artırır.

H2: Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenleri çalışanların iş performansını ve verimliliklerini artırır.

H3: Paylaşımlı ofisler çalışanların sosyalleşmelerini arttıracak şekilde tasarlanmıştır.

Çalışma nitel bir çalışma olup, örnekleme belirleme yöntemlerinden seçkisiz olmayan örnekleme başlığı altında bulunan amaçlı örneklem seçilmiştir.

BÖLÜM 1: OFİS KAVRAMI, TARİHSEL GELİŞİMİ VE TİPOLOJİSİ

Çalışmanın başlangıcını oluşturan bu bölümde; ofis kavramının geçmişten günümüze olan ilerleme süreci ve ofis tiplerinden kısaca bahsedilecektir. Şimdiye kadar ofisler-ofis tiplerinin incelenmesinde pek çok kaynak bulunması nedeniyle bu bölüme tez çalışması içerisinde özet niteliğinde kısaca yer verilecektir.

1.1. Ofis Kavramı ve Tarihsel Gelişimi

Ofisler, insanların birlikte ya da bireysel olarak çalıştıkları oda ya da daha büyük ölçekteki mekanlardır. Ofis kavramı, içinde birçok anlamın barındığı mimari, tasarımsal ve sosyolojik bir olgudur (Çimen, 2008). Bir diğer tanımıyla ofisler; sayısız belgenin, hesabın ve görsel malzemenin toplandığı, depolandığı, iletildiği ve dağıtıldığı, bilgiye dayalı işlerin özelleştirilmiş mekanlarıdır (Köse Doğan, 2013).

Bilindiği gibi ilk olarak 15. yüzyılda oluşmaya başlayan ofis kavramı kimi zaman kralların saraylarında büyük bir oda iken kimi zaman dönemin dini yapılarında kendilerine yer bulmuş ve hatta evlerin ufak bir bölümünün bile ofis olarak kullanılması söz konusu olmuştur. Zaman içinde gerçekleşen teknolojik değişiklikler beraberinde üretimin ve dolayısıyla ofis mekanlarına olan ihtiyacın da artmasını sağlamıştır. Deniz aşırı ticaretin gelişmesi ve tren yollarının yaygın hale gelmesi gibi diğer nedenler dolayısıyla da dönemin ofis anlayışı değişmiş ve yeni ofis yaklaşımları ortaya çıkmıştır. Böylece bir odadan ibaret olan ofis mekanları çok daha büyük alanlara yayılmış hatta kiralık ofislerin ortaya çıkmasıyla farklı bir boyuta taşınmıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısında ise bugünkü bilişim teknolojilerinin gelişimiyle iletişim çağına ayak uydurabilecek duruma gelmiştir (Apaydın, 2012).

20. yüzyıl itibarıyla ticari ve diğer birçok alanda gerçekleşen yenilikler mimari olarak ofis ortamlarına da yansımış, çok katlı ofis yapılarının ortaya çıkışı ile sonuçlanmıştır. Bu yapılar da kendi içlerinde hücreli ve açık planlı ofisler olarak bölünmeye başlamışlardır. Teknoloji ve endüstrinin gelişmesiyle ticaret alanında artan kar oranları nedeniyle daha çok alana ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Yaşanan bu yoğunluğa çözüm olarak, yatayda genişleyen ofis binaları düşeyde

gelişmeye başlamıştır. Böylece çok katlı bina kavramı ile ofis kavramı da bütünleşmiştir (Emiroğlu, 1991).

1.2. Ofis Tipleri

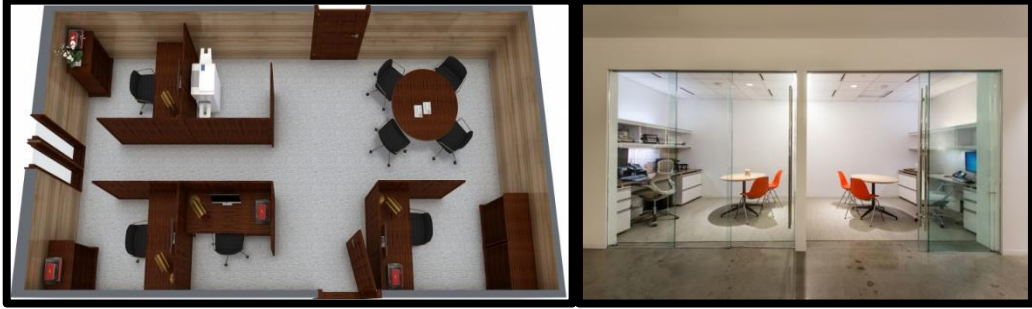
Genel olarak ofis yapılarına bakıldığında, iç mekân düzenlerini etkileyen birçok iç ve dış faktörün bulunduğu görülmektedir. Bu noktada temel amaç; çalışanlar arasındaki organizasyon düzeninin en iyi şekilde sağlanmasıdır. Yönetici-çalışan ve çalışan-çalışan arasındaki veri akışının hızlı ve sağlıklı bir biçimde sağlanması büyük önem taşımaktadır. Kullanılan unvanlar, başlıklar, mevkiler, işleyiş rutinleri, işlemler, kurallar, vb. nedenler ofis düzenlerinin oluşumunda etkili olmaktadır. Zaman faktörü göz önünde bulundurulduğunda ise, ofis içindeki organizasyon ve yerleşim düzeninin ne derece önemli bir konu olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle, bu başlıkların iyi oturtulması gerekmektedir.

İyi düzenlenmiş bir ofis, verimli haber akışını en iyi şekilde sağlayacak kurguda düşünülmüş olmalıdır. Bu da alınan her kararın doğru zamanda ve doğru şekilde, aktarılacak için getirilen tüm ilgili verilerle birlikte alınmasının sağlanmasıyla oluşmaktadır. Tüm bunlara ek olarak, elemanların seçimi, haberleşme ve verilerin depolanması için gereken sistemlerin uygunluğu gibi faktörler de organizasyon bütünlüğü bakımından etkili olmaktadır (Dalga, 2007).

Ofis düzeni oluşturulurken üstünde durulması gereken diğer bir önemli faktör; çalışanlardan azami verimin alınmasıdır. Günün büyük bir bölümünün ofis ortamlarında geçirildiği düşünüldüğünde çalışanlar için en uygun çalışma ortamının sağlanmasındaki önem görülmektedir. Bu durum, ofis verimindeki artışa son derece etki etmektedir. Uygun ses düzeyleri, yeterli doğal ve yapay ışık kullanımı, doğru nem ve ısı düzeyinin ayarlanması, kullanılan mobilyalar, dokuları, renkleri, malzeme seçimleri, doğru yerde konumlandırılmaları gibi ölçütlere dikkat edilmesi gerekmektedir. Her çalışan için eşit çalışma şartlarının sağlanması mümkün olmamaktadır, ancak esas amaç mümkün olduğunca en uygun standartların sağlanmasıdır.

Bu noktada bakıldığında geçmişten günümüze şu tip ofis sistemleri görülmektedir;

- İşlevsel ve mekânsal özellikleri açısından; çalışan sayısı, mekân büyüklüğü, mobilya yerleşim düzeni gibi durumlar açısından çok da esnek olmayan, içe dönük ve mahremiyetin esas olduğu katı düzende kurgulanmış **hücre (kapalı düzen/geleneksel) ofis sistemleri** (Görsel 1.1).

Görsel 1.1: Hücre (kapalı düzen/geleneksel) Ofis Sistemi Örnekleri (URL 1 ve URL 2)

- İç mekânda çekirdekten çalışma bölümlerine kadar uzanan ulaşım alanı etrafında bağımsız olarak yerleşmiş çalışma masaları ve hareketli bölücü elemanlar yardımıyla düzenlenmiş **serbest düzen ofis sistemleri** (Görsel 1.2).

Görsel 1.2: Serbest Düzen Ofis Sistemi (Woods Bagot Perth Studio/ Perth, Avustralya) (URL 3)

- Birden fazla sayıda hücre ofis sisteminin birleşiminden ya da hücre ofislere koridor eklenmesi ile oluşturulan **grup ofis sistemleri** (Görsel 1.3.),

Görsel 1.3: Grup Ofis Sistemleri (Oficinas OPTIMEDIA Media Agency/ Moskova, Rusya) (URL 4).

- Hücre tipi, grup tipi ve serbest düzenli ofis sistemlerinin bir arada toplanması ile meydana gelen **karma düzenli ofis sistemleridir** (Görsel 1.4.) (Ergin, 2012).

Görsel 1.4: Karma Düzen Ofis Sistemi (URL 1).

Günümüz ofis yapılarına bakıldığında başlangıçtan son noktaya kadar geçen tüm evrelerde teknoloji kullanımı açıkça görülmektedir. Daha öncesinde bağlayıcı olan bilgisayarlar ve telefonlar şu anki durumuyla çalışanlara hareket imkânı sağlamaktadır. Dizüstü bilgisayar, notebook, akıllı telefonlar, gibi birçok olanak ile artık sabit ofis mekanlarına olan ihtiyaç da azalmaya başlamıştır. En karmaşık, çözümü zor olan veriler dahi bu sayede çok uzak mesafelere ve çok da ucuz maliyetlerle ulaştırılabilmektedir.

Zaman ve mekân kullanımıyla alakalı her geçen gün farklı çözümler ortaya çıkmaya devam etmektedir. Eski ofislerin katı işleyişinden şimdiki zamanın esnek ve yaratıcı ofis yapılarına bakıldığında; çalışanlara zaman, kapasite, araç ve veri üzerinden çok daha fazla kontrol olanağı verdiği görülmektedir. Tek tip işlerden uzak hem daha işbirlikçi hem de bağımsız çalışma tarzına doğru bir yönelim söz konusudur. Bu açıdan bakıldığında yaratıcı çözümlerden biri olan **paylaşımlı ofislerin** geçmiş ve geleceği bütünleştiren bir sisteme sahip olduğu anlaşılmaktadır. 'Coworking Spaces' olarak da bilinen bu sistemler, birçok farklı disiplini, kültürü ve hizmeti bir araya getirirken bireysel ya da grup çalışmalarının yapılabileceği farklı ortamlarda çalışma olanağı da sunmaktadır. Bunun yanı sıra öncesinde de bahsedildiği gibi günümüzün büyük bölümünü çalışarak geçirdiğimiz düşünüldüğünde, sosyal ve kültürel anlamda birçok aktivitenin gerçekleştirilebileceği özel alanların da bu mekanların bir parçasını oluşturması ofis yapılarının ne derece hayatımızın bir parçası olduğunu kanıtlar niteliktedir.

1.3. Günümüzde İş Kültürü ve Bu Kültüre Etki Eden Faktörler

İş kültürü; belirli süreçler içerisinde çalışma disiplinleri dahilinde yerleşen ve değişebilen değerler bütünü olarak tanımlanabilmektedir (Ergin, 2012). Bu bölüm başlığı altında incelenecek olan diğer faktörler ile zaman içinde değişen iş kültürü, çalışma şekillerine de yeniliklerin gelmesine neden olmuş ve bu yenilikler ofis ortamlarına da yansımıştır. Bununla paralel olarak iş ortamlarında esnek zaman ve esnek mekân olgusu oluşmaya başlamıştır. Teknolojik, ekonomik ve tasarımsal birtakım faktörler sayesinde bilginin taşınabilir hale gelmesiyle kişiler istedikleri ve kendilerini verimli hissedebilecekleri her ortamda çalışma imkânı bulabilmektedirler. Sonuç olarak, avantaj olarak görülebilecek bu duruma cevap verir nitelikte mekanlara gereksinim doğmuştur. Örneğin; iş dolayısıyla farklı bir şehirde bulunulması gerektiğinde kişilerin bireysel ya da toplu olarak çalışabilecekleri, gerekli ekipmanlara ulaşabilecekleri, gerektiğinde toplantılar yapabilecekleri süreli mekânlara ihtiyaç artmaktadır. Bu ihtiyaçlar sonucunda da farklı bir iş sektörü ortaya çıkarak günümüzde oldukça popüler olan kiralık ofis kavramını gündeme getirmiştir.

1.3.1. Teknolojik Değişimler

Teknoloji, insanoğlu düşünme yeteneğini kazandığı andan itibaren hayatını devam ettirebilmek ve kolaylaştırabilmek için keşfettiği her araçta mevcut olan dinamik bir olgu olarak tanımlanabilir (Çimen, 2008). Her geçen gün değişen teknolojinin çeşitli alanlarda ilerleyişine devam ettiği gibi; geçmişe dönüp bakıldığında belki de bu olgunun ofis yapılarında çok daha fazla kendine yer bulduğu görülebilmektedir.

Belirgin olarak telgraf ve daktilo ile başlayıp bilgisayar, telefon ve türevi gibi bugünün vazgeçilmezi birçok araçla devam eden bu ilerleyiş ofis ortamlarında her anlamda göze çarpmaktadır. Günümüz teknolojisine ulaşıncaya kadar ciddi boyutta değişime uğrayan bilgisayarların, öncesinde ancak bir odaya sığabiliyorken gittikçe küçülerek cep boyuna gelmesi ve internet ile etkileşimi düşünüldüğüne ofislerde esneklik ve özgürlük kavramlarının ortaya çıkması kaçınılmaz olmuştur. Bunun sonucunda, çalışanların küçük ve sıkıcı olarak nitelendirilebilecek, alışlagelmiş ofis ortamlarından çıkarak çok daha çeşitli ve interaktif alanlara yönelimine imkân sağlanmıştır. Ayrıca, bu ve benzeri gelişmeler işletmelerin ve kişilerin sadece kendi ortamlarında değil, dünya çapında iş yapmalarını da olanaklı hale getirmiştir.

Bunun yanı sıra; teknoloji beraberinde gelişen yapı sektörü de ofis tasarımlarına farklı bir boyut kazandırmıştır. Standartlaşmış aks ve kalıplaşmış imalatlardan kurtulmuş, özellikle iç mekanlarda oldukça fonksiyonel ve ergonomik yaklaşımların söz konusu olduğu tasarımlar ortaya çıkmaya başlamıştır (Ergin, 2012). Ofis ortamının yoğun trafiğine yüksek dayanım gösterebilecek, aynı zamanda iyi bir bakış açısına sahip tasarımların oluşturulması açısından teknolojinin bu boyutu da önem taşımaktadır. Geliştirilen yeni nesil malzeme çeşitliliği sayesinde çok fazla hareket barındıran ofislerde, esnekliğe ve harekete imkân veren mobilyalar ve planlamalar yapılabilmektedir.

Yapay aydınlatma ve iklimlendirmedeki gelişmeler, ofislerde yeni tasarımların yolunu açmıştır. Eski ofis tiplerinde ciddi anlamda yer kaplayan servis alanları, sistemlerin geliştirilerek gizlenme ya da merkez dışında çözümlenmesi gibi birtakım yöntemlerle sorun olmaktan çıkarılmıştır. Böylece, ofis yapılarında çalışanların ön planda tutulduğu, konforlu, fonksiyonel ve verimli alanların planlanmasına olanak tanımıştır.

Tüm bu yeniliklerin bir bütün olarak düşünülmesiyle de çalışmanın esas konusunu oluşturan **paylaşımlı ofis** kavramının ortaya çıkışı kaçınılmaz olmuştur. Özel düzenlenmiş yazılım sistemleri yardımıyla; büyük ve küçük ölçekteki firmalara hem esnek bir çalışma alanı hem de yapılması gereken işlemler için uygun bir ortam sağlanmaktadır. İç mekânda kablosuz iletişimin olanaklı hale gelmesiyle sabit çalışma alanları ve masa başında çalışma mantığı ortadan kalkmış, insanların istedikleri yerde ve alanda çalışabilecekleri ofis mantığı ortaya çıkmıştır. Bu sayede yüksek maliyetli çalışma alanları yerine çok daha düşük maliyette fakat yine bir ofis ortamında bulunması gereken şartlar sağlanarak kısa süreli kiralanabilir alanlara yönelim artmaya başlamıştır.

1.3.2. Ekonomik Değişimler

Ülkeler arasındaki ticaret ve mali hareketler iletişim ve bilgi teknolojileri alanında sağlanan yenilikler doğrultusunda farklı bir boyut kazanmaya başlamıştır. Dünya üzerindeki ideolojik farklılıkların azalması sonucunda ekonomik ve siyasi ilişkilerde artış sağlanmıştır. Sınırlar ve yasaklar azaltılmış bunun sonucunda da ülkeler arası ilişkiler çok daha geçirgen bir hal almıştır. Bu durum iş dünyasına da yansımış sınırlar ötesine iş akışı sağlanmaya başlanmıştır. Küreselleşme olarak da tanımlayabileceğimiz bu durum, güçlü şirketlerin lehine olurken yeni düzende yerel pazarda yer alan şirketler hayatta kalabilmek için, rekabet koşullarına ve iş hayatının değişen yapısına uyum göstermek ve örgüt yapılarını gözden geçirmek zorunda kalmışlardır (Soyak, 2009).

Dünyanın birçok ekonomi bölgesinde yer almak isteyen şirketler pazar güçlerini artırmak için gelişmiş ve gelişmekte olan bölgelerde şube açma gereksinimi duymaktadırlar. Ancak, her yeni şube ile artan ön maliyetler, sabit ve personele ait giderler söz konusu olmaktadır. Bunun sonucunda oluşan yeni arayışlar sonucunda geçici hizmetlerin alınabileceği ortam gereksinimleri doğmuştur.

1.3.3. Sosyo-Kültürel Anlamda Yaşanan Değişimler

Zamanla dünya üzerinde meydana gelen teknolojik, ekonomik ve siyasi anlamdaki birçok değişim insan yaşamında, dolayısıyla da sosyo-kültürel anlamda birtakım durumların değişmesine sebebiyet vermiştir. Günün büyük bir bölümünün iş ortamlarında geçirildiği düşünüldüğünde, bu durumun ofis mekanlarına yansımaları kaçınılmaz olmuş ve geleneksel bakış açılarının çok daha modern bir hal almasını sağlamıştır. Örneğin; kadınların da iş hayatına girmesi ile iş gücü artmış çalışma saatleri farklılaşmış; günde 8 saat tam gün çalışma ve haftada 5 iş günü çalışma şeklinde yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, kullanılan araç ve iş içeriği üzerindeki kontrol artışı 9'dan 17'ye olarak ayarlanmış standart çalışma rutinini değiştirerek, belirlenen programlarla uyumlu, zaman ve mekân olarak daha esnek çalışma düzenlerini gündeme getirmiştir (Worthington, 1998).

Bireysel özerklikte meydana gelen artış, takım çalışması ve etkileşimde artış, üst yönetime ulaşım kolaylığı ve yönetim yapısı hiyerarşisinde azalma, mekânın bireysel olarak sahiplenilmesinde azalma, proje çalışmalarına daha fazla odaklanma, gibi durumlar bu değişimlerin sonuçlarındandır (Duffy, 1997). Özellikle son zamanlarda teknolojinin hızla değişmesi ve sosyo-kültürel yaşamdaki farklılaşmalar, geleneksel çalışma mekân mantığından uzak, zaman kullanımında oldukça esnek, aynı zamanda çeşitli seçeneklerin sunulduğu paylaşımlı ofis yapılarına yönelim artışına neden olmuştur.

1.3.4. Tasarımsal Anlamda Yaşanan Değişimler

Her geçen gün gelişen iş kültürü ve teknoloji, yeni mekân tasarım kararlarını da beraberinde getirmiştir. Şirketlerin ve kullanıcıların değişen istekleri, malzeme, doku ve aydınlatma çeşitliliği, detay çözümleri, vb. birçok faktör ofis iç mekân oluşumuna etki eden durumlardan bazılarıdır. Yakın dönem ofis tasarımlarına baktığımızda gelişmekte olan bütün ofis teknolojilerinin ve ofis iç mekân tasarımı fikirlerinin merkezinde; kullanıcıların bilgiye kolay ulaşımına imkân sağlayan esnek, güvenilir ve akıllı bir sistemden söz edilmesi mümkündür. Örneğin; özellikle paylaşımlı ofisler gibi birçok farklı kullanıcının bir arada bulunduğu yapılarda bu faktörlerin ön planda

tutulması önem taşımaktadır. Kullanıcı verileri elektronik ortamlarda saklanabilmektedir, ancak yazılı kaynaklar ve diğer başka somut verilerin saklanabilmesi için esnek depolama alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Belirli bir amaca yönelik bir araya getirilen parçalar arasındaki düzenli ilişkiler ve organizasyon biçimleri de dikkate alınması gereken konular arasındadır. Çalışma yüzeyinin ölçüleri, hareket imkanları ve sınırlamalar, kapalılık-açıklık oranı gibi unsurlar mekanları tanımlamada netlik sağlamaktadır. Bu nedenle, bu unsurların iyi düşünüldüğü çalışanların istekleri doğrultusunda kişiselleştirilebilecek tasarımlar düşünülmelidir. Ofislerin iç mekanları zaman içinde dönüştürülmeye imkân tanıyan esnek tasarımlar olabileceği gibi boş alanlar bırakılarak kullanıcıların sistemi şekillendirmeleri de mümkün olabilmektedir (Altınok Kayan & Tuncel, 2012). Paylaşımlı ofislerde birçok farklı meslek grubu ve farklı çalışma disiplinindeki insanın bir arada bulunması sebebiyle tasarımsal anlamda yaşanan değişimlerim güncel olarak takip edilmesi büyük önem taşımaktadır.

1.4. Bölüm Sonucu

Bu bölümde ofis kavramının ortaya çıkışı, tarihsel süreci ve kişilerin gereksinimleri doğrultusunda zaman içinde ortaya çıkan ofis tiplerine özet niteliğinde değinilerek günümüz ofislerinden paylaşımlı ofislere giriş yapılması ve günümüzde iş kültürünün nasıl olduğuna, bu kültüre etki eden faktörlere değinilmesi amaçlanmıştır.

Bahsedilen tarihsel süreçte özellikle Rönesans'tan sonra ofislerde mekân anlamında meydana gelen değişiklikler daha çok göze çarpmaktadır. Evler ve kiliselerde yer alan ofis alanları yerini ofis binalarına bırakarak, 19. yüzyılda görülen ve bilinen çalışma ortamlarına dönüşmeye başlamıştır. Teknolojik yenilikler yardımıyla sanal ağlar üzerinden sağlanan veri akışı ile kaynaklar arasında kolaylıkla iletişim sağlanmıştır. Ayrıca taşınabilir cihazlar sayesinde çalışma saatlerinde de farklılıklar görülmeye başlanmış ve bunun sonucunda çalışma mekanlarının kullanım şekillerinde yaşanan değişim de kaçınılmaz olmuştur.

21. yüzyıla gelinmesiyle birlikte iş kültüründe de birtakım değişiklikler olmuş, ofis iç mekân tasarım anlayışında alışlagelmiş hiyerarşik düzenin aksine, çalışanların ön planda tutulduğu ve onların motivasyonlarını yüksek tutacak faktörlere ağırlık verilmiştir. Birçok ofis sisteminin bir arada bulunduğu paylaşımlı ofisler bu anlamda iyi bir örnek oluşturmaktadır.

Yakın zaman iş kültürüne bakıldığında ise; geçmişten bu yana ciddi anlamda bir değişim yaşandığını söyleyebilmemiz mümkündür. Nüfus artışı, ticaretin gelişmesi, üretim ve tüketim artışı, genişleyen iş alanları ve beraberinde değişen gereksinimler iş kültürüne de etki etmiştir. Evlerden ve dini yapılardan çıkan ofisler bu gereksinimler doğrultusunda büyüyerek daha özelleşmiş mekânlar haline gelmeye başlamıştır. Başta teknolojiye meydana gelen gelişmeler olmak üzere, ülkelerin değişen iş politikaları da bu sürece yön veren etmenlerden olmuştur.

Dünya pazarlarında meydana gelen değişimler iş hayatına yansımıştır. Siyasi platformda yaşanan; demokratikleşme, şeffaflaşma, yerelleşme gibi durumlar iş dünyasını doğrudan etkilemiştir. Bu etkileşim sonucunda, günümüz ofisleri hiyerarşinin azaldığı, daha demokratik ve işi yürütebilecek yetenekte her insanın yer alabileceği ortamlar olmaya başlamıştır (Ergin, 2012).

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte ofislerde ortaya çıkan esneklik kavramının, zamanın ofis tasarımları için bir araç haline geldiği söylenebilmektedir. Günümüz tasarımlarına bakıldığında gelişmekte olan ofis teknolojilerinin ve iç mekân tasarım kararlarının merkezinde; kullanıcıların kolayca bilgiye ulaşmalarının sağlandığı esnek, güvenilir ve doğru sistemlerin olduğu anlaşılmaktadır. Teknolojik kaynakların doğru kullanılmasıyla çalışanlar için doğal çevrelerinden kopmadan yapay bir ortam yaratılması mümkün olmaktadır.

Tasarımsal anlamda da bu değişimin görüldüğü ofislerde zaman içerisinde farklılaşan ihtiyaçlar grup halinde çalışmaya yönelik tasarımların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kullanıcıların istedikleri yerde çalışmalarına olanak tanıyan esnek ve modüler sistemler ile gereksinimler doğrultusunda değişimin kolaylıkla sağlanabildiği mekân tasarımları öncelikli hale gelmeye başlamıştır. Bu sayede sağlanan serbest alanlar da iş dışında yaşanabilecek sosyal etkinliklere imkân veren alanların oluşmasını sağlamıştır.

Sonuç olarak; günden güne değişen ve artan rekabet ortamında çalışanlar için cazip mekânlar yaratma gereksinimi ortaya çıkmıştır. Hareketli olarak çalışmak zorunda olan ya da belirli bir çalışma ortamında sınırlı kalmak istemeyen, iřin ekonomik boyutunu da dūřünen kişiler için dūřünlen paylaşımlı ofisler bu değişimin iyi bir yansıması niteliğindedir. İkinci bölümde paylaşımlı ofisler detaylı olarak incelenecektir.

BÖLÜM 2: PAYLAŞIMLI OFİSLER

Dilimize 'paylaşımlı ofisler' olarak geçen 'co-working offices' kavramı temelde farklı şirketlerden ya da bağımsız çalışan kişilerin aynı ortamda çalışmalarına olanak tanıyan, tercihe göre günlük, haftalık, aylık ya da yıllık kiralanabilen ofis sistemleri şeklinde tanımlanabilmektedir. Genellikle ev, kafe gibi ortamlarda çalışmayı tercih ederek bunun için verimli ortam şartlarını yakalayamayan, ekonomik anlamda ofis giderlerine bütçe ayırmak istemeyen ya da şehir, ülke değişikliği gibi nedenlerden ötürü uygun çalışma ortamı arayan kişiler tarafından daha çok tercih edilen sistemlerdir (Şekil 2.1, Şekil 2.2.) (URL 5).

Paylaşımlı ofis kavramının ortaya çıkışı ve yaygınlaşmasında 2000'li yılların sonrasında meydana gelen ekonomik krizlerin de etki sahibi olduğu söylenebilmektedir. Bu krizlerin ardından git gide daha fazla insan geleneksel ofis fikrinden uzaklaşmaya ve daha az külfet getirici çözümlere yönelmeye başlamıştır. Bu sayede iş dünyasında girişimcilik ve yenilikçilik kavramları önem kazanmış, çalışanlar tek bir masaya ya da mekâna bağlı kalmadan diledikleri gibi iş üretebilir hale gelmiştir (Fuzi, Clifton ve Loudon, 2014).

Şekil 2.1: Paylaşımlı Ofisleri Anlatan Bir Şekil (URL 6).

Bilindiği üzere birçok alanda olduğu gibi iş dünyasında da zaman ile yarış söz konusudur. Paylaşımlı ofisler; elektrik, su, doğalgaz, vb. ofis giderleriyle uğraşmak ve zaman ayırmak istemeyen şirketler ya da çalışanlar için iyi bir alternatif niteliğindedir. Bunun yanı sıra, çalışanlara sunulmuş olan mekân içerisinde toplantı

odaları, konferans salonları, grup olarak veya bireysel çalışmaya imkân veren alanlar, sosyal alanlar ve isteğe göre sekreteryâ, temizlik hizmetleri de bulunan profesyonel bir ofis ortamı oluşturulmuştur. Her paylaşımlı ofisin tasarım anlayışına göre düşünülen diğerk bazı hizmetlerden, yine yönetim tarafından belirlenen ücret karşılığında ya da kiralama paketleri satın alınarak yararlanılabilmektedir (URL 7).

Belirtildiği gibi başta maliyet unsurları olmak üzere başka sebeplerden ötürü tek bir isme ya da firmaya ait ofisler düzenlenemiyorsa, paylaşımlı ofisler bu duruma çözüm niteliğinde kullanılabilmektedir. Bu alanlarda, kullanıcıların tercih edeceği süreler içinde ofis ya da masa kiralama seçenekleri, teknik ve mekânsal altyapı hizmetlerinin de bulunması kullanıcılara diledikleri ofis ortamlarına sahip olma imkânı vermektedir. Ayrıca, bir ofiste bulunması gereken her türlü ekipmana herhangi bir ücret ödmeden ulaşılabilmesi bu ofislerin sahip olduğu diğerk bir avantajdır (Gandini, 2015). Sadece belirlenen kiralama bedeli ödenerek, farklı alanlardaki insanlarla çalışma olanağı bulunabilmesinin yanı sıra kullanıcılar arasında sosyal etkileşimin sağlanacağı alanlar da sağlanmaktadır. Paylaşımlı ofisleri geleneksel ofislerden ayıran en önemli özelliklerinden biri; kiralayıcı firma tarafından sunulması nedeniyle sekreter ya da herhangi diğerk ek personele ihtiyaç duyulmamasıdır (URL 8).

Şekil 2.2: Paylaşımlı Ofislerdeki Temel Mantığı Anlatan Bir 'Kelime Bulutu' (URL 9).

'Co-working' kavramı ilk olarak 1999 yılında Bernie Dekoven tarafından bilgisayarlarla desteklenen ortak çalışmayı tanımlamak için kullanılmıştır. Ofis kavramıyla anılması ise ilk olarak 2005 yılında görülmüştür. Tarihte ilk paylaşımlı

kullanılan alan ise San Fransisco'da bulunan Citizen Space adı verilen ortak alandır. Citizen Space ile yakın dönemlerde New York'lu iki oda arkadaşı tarafından kurulan 'Jelly'nin sosyal medyada çok ses getirmesi ile paylaşımlı ofisler hızla yayılmaya başlamıştır. Bunun sonrasında da 2010 yılında Brüksel'de ilk Co-working Konferansı düzenlenmiştir. Genel olarak bakıldığında ise paylaşımlı alan kavramının Avrupa ve Kuzey Amerika'da yoğun olarak görüldüğünü söyleyebilmemiz mümkündür (URL 9). Teknoloji ve beraberinde geliştirilen sistemler sayesinde esnek kullanımın yaygınlaştığı düşünüldüğünde kullanıcılara sunmuş oldukları avantajlar dolayısıyla paylaşımlı ofisler, günümüzde ve gelecekte de tercih edilebilir ofis sistemleri olarak görülmektedirler (Şekil 2.2).

Paylaşımlı ofislerde sunulan hizmetler ofisten ofise değişim gösterebilmektedir. Ancak genel anlamda sunulan bazı hizmetler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Şekil 2.3):

- Kişiye özel ya da grup halinde çalışmaya elverişli bir iş istasyonu,
- Profesyonel ve belirlenen konseptte uygun bir tefrişat,
- Saatlik rezerve edilebilir toplantı ve/veya yönetici toplantı odaları,
- Mutfak ya da kafe hizmetleri,
- Geniş bant internet erişimi,
- İletişim alt yapısı,
- İstenildiğinde sekreteryaya ve BT (bilgi teknolojisi) desteği ve
- Printer, fotokopi ve faks kullanımı gibi bir ofiste bulunması gereken hizmetlerdir (URL 9).

Şekil 2.3: Paylaşımlı Ofis Sisteminde Yer Alan Bazı Hizmetler (URL 9).

2.1. İç Mekân Tasarım Kriterleri

Planlama gereksinimi her iş dalında ve seviyesinde olduğu gibi ofislerde de görülmektedir. Dolayısıyla, paylaşımlı ofislerde de kullanıma ve kullanıcıya uygun bir planlama durumu söz konusudur. Paylaşımlı ofislerde bu durum şu şekilde maddeleştirilebilmektedir;

- Bölümlerin birbirleri ile olan ilişkileri,
- İşin akışı ve buna bağlı olarak dolaşım yönü,
- Paylaşımlı alanlar,
- Özel grup çalışma alanları,
- Özel ofis alanları,
- Esneklik ve genişleme,
- Personel alanı,
- Depolama alanları,
- Teknik kullanım alanı (Ergin, 2012).

Sıralanan bu maddeler ışığında düzenli ve akıcı bir planlamanın yapılması için işleyişi ve kullanıcı memnuniyeti açısından önem taşımaktadır. Bölümler arası ilişkinin kurulabilmesi, veri akışının doğru ve güvenli bir biçimde sağlanması, zaman kaybının mümkün olduğunca en aza indirgenmesi, kullanıcı istek ve gereksinimlerine uygun alan ihtiyacının karşılanması, mobilya ve donatı elemanlarının esneklik kurgusuna uyum sağlayacak şekilde düzenlenmesi, yeterli ışık ve ses kontrolünün yapılması paylaşımlı ofislerdeki planlama sırasında dikkat edilmesi gereken bazı kriterlerdir (Köse Doğan, 2013).

Çağımız gereksinimleri sonucunda ofislerin ve yeni nesil paylaşımlı ofis kavramının karmaşık yapısına cevap niteliğinde plan organizasyonlarının yapılması için işleyişi bakımından önemli bir durumdur. Özellikle farklı çalışma alanlarının ve sürekli değişen kullanıcıların bir araya gelmesine olanak tanıyan paylaşımlı ofislerde esneklik dikkate alınması gereken bir diğer parametredir.

2.2. İç Mekân Hizmet Birimleri ve Fonksiyonları

İç mekân hizmet birimleri, paylaşımlı ofis kullanıcılarının ortak olarak yararlanabilecekleri genel alanlardan oluşmaktadır. Giriş alanları-servis hacimleri ve ortak kullanım alanları olarak sınıflandırabileceğimiz bu birimler bina yapısında göre değişim göstermektedir.

Paylaşımlı ofislerin yer aldığı yapının iç mekân planlamasına göre değişim gösterebilen giriş alanları; büyük ve çok katlı yapılarda iki kısımdan oluşmaktadır. İlk olarak ana binaya ulaşımın sağlandığı yüksek ve geniş bir giriş holü bulunmakta, buradan esas kullanım alanlarına geçilmektedir (Görsel 2.1). Tek katlı ofis binalarında ise, bu durum daha küçük ölçekte bir lobi olarak karşımıza çıkmaktadır (Görsel 2.2, Görsel 2.3 ve Görsel 2.4).

Görsel 2.1: Office Center Karşılama Alanı (Hasselt, Belçika) (URL 10).

Görsel 2.2: E-Bay (Gitti Gidiyor) Türkiye Ofisi Karşılama Alanı (İstanbul, Türkiye) (URL 11).

Görsel 2.3: Blackwood Street Bunker Paylaşımli Ofisinin Karşılama Alanı (Melbourne, Avustralya) (URL 12).

Görsel 2.4: Enterprise Coworking- Denver Coworking Karşılama Alanı (Denver, ABD) (URL 13, URL 14).

Görsel 2.5: Enterprise Coworking- Denver Coworking İç Mekânından Kesitler (Denver, ABD) (URL 15).

Giriş alanları mekân kimliğini belirten ve mekân hakkında ilk izlenimin edinildiği mahaller olmaları sebebiyle önem taşımaktadır. Diğer mahallere ulaşımın bu noktalardan oluşu yönlendirmenin ve işaretleme sisteminin doğru biçimde yapılmasını gerektirmektedir. İlk giriş alanından sonra ikincil bir karşılama alanı olarak adlandırabileceğimiz danışma birimleri ise, firmanın kurumsallığını ifade etmektedir. Bu nedenle, iyi bir danışma hizmeti sunabilmek adına doğru bir şekilde organize edilmiş olmalıdırlar. Ayrıca güvenlik hizmeti de bu noktada sunulabilmektedir. Çok katlı yapılarda ise güvenlik birimleri bina ana girişinde yer almaktadır (Ergin, 2012).

Çoğunlukla buluşma, bekleme ve oturma bölümlerinin yer aldığı lobi bölümü tıpkı giriş alanlarında olduğu gibi kullanıcıların ofis kimliği açısından fikir sahibi olmalarına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, kullanılan işaret sistemleri, renk, doku, ergonomi gibi parametrelerin doğru kullanılmış olması önem taşımaktadır. Giriş alanından sonra yer alan servis hacimlerinde; asansör ve merdivenlerin anlaşılır biçimde işaretlendirilmesiyle istenilen yere kolaylıkla erişim sağlanabilmelidir. Acil durumlarda kolaylıkla ulaşılabilir ve gerektiğinde yoğun kullanıma uygun olabilmelidir (Yılmaz, 2010).

Genel olarak bakıldığında son zamanlarda oluşturulan ofis yapıları ve paylaşımlı ofislerde kendiliğinden gelişen serbest karşılaşmaların tercih edildiği görülmektedir. Dolaşım alanlarında insanlar yavaşlatılarak, karşılaşmaların rastgele olduğu izlenimi verilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla; meydan, sokak gibi son zamanların popüler temaları kullanılmakta ya da galeri boşlukları gibi açıklık ve ferahlık hissi verilerek

iç-dış mekân etkileşimi yaratılmaya çalışılmaktadır (Görsel 2.5, Görsel 2.6, Görsel 2.7, Görsel 2.8, Görsel 2.9 ve Görsel 2.10) (Soyak, 2009).

Paylaşımli ofislerde bulunan sekretarya hizmeti genel olarak kiralama paketlerinin içinde yer almaktadır. Sekreter ya da bilgi-işlem hizmetlerinin bir arada bulunduğu bu bölüm için belirlenen alanlar, paylaşımli ofislerin danışma birimlerinde çözülebildiği gibi ayrıca sekretarya birimi ismiyle giriş ve ortak kullanım alanlarına yakın ve kolay ulaşılabilir bir noktada konumlanmaktadır (Ergin, 2012).

Ortak kullanım alanlarından biri olan dokümantasyon birimleri geleneksel ofis yapılarında verilerin depolanabildiği arşiv dolapları iken, bu durum paylaşımli ofislerde daha sade biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Verilerin sanal ağlar üzerinden aktarılıyor ve paylaşılıyor oluşu bu alana duyulan ihtiyacı azaltmıştır. Teknoloji sayesinde gelişen sistemler de verilerin saklanması ve taşınmasında büyük kolaylık sağlamaktadır.

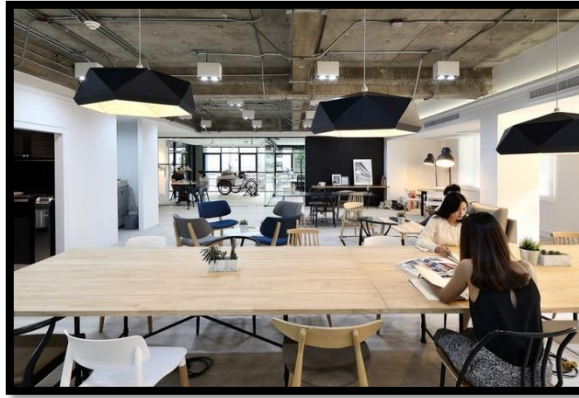
Görsel 2.6: Äripäev Offices Paylaşımli Ofis Yapısında Uygulanan İç-Dış Mekân Etkileşimi- Tallin (URL 16).

Görsel 2.7: Saatchi & Saatchi Offices Paylaşımli Ofis Yapısında Uygulanan İç-Dış Mekân Etkileşimi- London (URL 17).

Görsel 2.8: Sonos Offices Paylaşımli Ofis Yapısında Uygulanan İç-Dış Mekân Etkileşimi- Boston (URL 18).

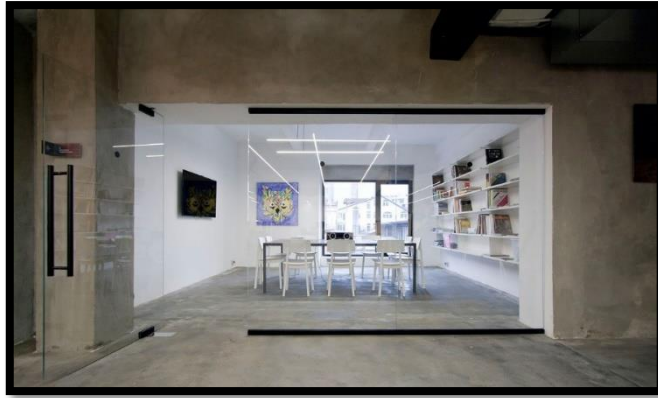
Görsel 2.9: Paperwork Offices Paylaşımli Ofis Yapısında Uygulanan İç Mekân Düzenlemesi- Bangkok (URL 19).

Görsel 2.10: NeueHouse Coworking Offices Paylaşımli Ofis Yapısında Uygulanan İç Düzenlemesi- New York City (URL 20).

Paylaşımli ofislerde konferans ve toplantı salonları, farklı kullanıcı sayısına göre uyarlanabilen birden fazla mekân olarak yer almaktadır. Tercih edilen paketlerde

sunulan içerikler doğrultusunda kullanım süreleri değişim gösterebilmektedir. Az kullanıcıya hizmet veren toplantı odaları haftalık, aylık periyotlarda bir ya da birçok defa kullanılabilmekte, görüntülü ve sesli sistemlerle donatılmış daha fazla sayıda kullanıcıya hitap eden sunum ve konferans salonları da benzer şekilde belirli sürelerde kullanılabilir. Bu bölümler kişi sayısının sürekli değişim gösterebileceği alanlar olmaları sebebiyle hem mekân hem de donatı bakımından esnek olabilecek sistem ve tasarım kararları alınması önem taşımaktadır (Görsel 2.11, Görsel 2.12 ve Görsel 2.13) (Yılmaz, 2010).

Görsel 2.11: Nova Iskra Design Incubator Paylaşımlı Ofis Yapısındaki Toplantı Odası– Belgrade (URL 21).

Görsel 2.12: The Porter, Haworth's Executive Club Lounge Paylaşımlı Ofis Yapısındaki Toplantı Odası- Sydney (URL 22).

Görsel 2.13: Paramount by the Office Space Paylaşımli Ofis Yapısındaki Toplantı Odası– Sydney (URL 23).

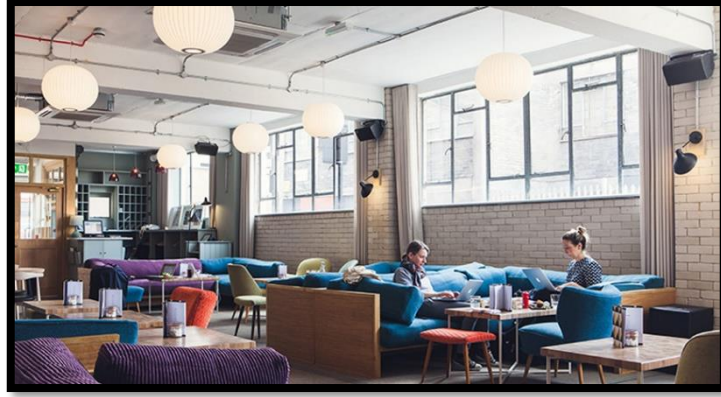
Islak hacimler, genel ve özel kullanıcılara hizmet veren tuvaletler ile mola alanlarında bulunan mutfak veya kafe noktalarından oluşmaktadır. Genelde incelenen ofis planlarında tuvaletlerin merdiven çekirdeklerinde ya da giriş alanlarına yakın bölümlerde konumlandırıldıkları söylenebilmektedir. Gün boyunca yoğun kullanıma sahip bu alanların konforlu, ergonomik, temiz ve hoş kokulu olmaları önem taşımaktadır. Mutfak veya kafe şeklinde tanımlanan alanlar ise, sıcak-soğuk, genelde hazır yiyeceklerin servis edildiği, yine temizlik ve hijyen konusunun ön planda tutulduğu mola istasyonlarıdır (Görsel 2.14, Görsel 2.15, Görsel 2.16 ve Görsel 2.17). Bu sebeple, tasarım aşamasında havalandırma hacimleri, çöp şaftları gibi noktalara yakın konumlandırılmaları doğru bir karar olacaktır (Avşaroğlu Dirim, 2010).

Görsel 2.14: Soho Works Coworking Space Paylaşımli Ofis Yapısında Düzenlenen Kafe ve Mutfak Alanı-Shoreditch (URL 24).

Görsel 2.15: Betahaus Paylaşımli Ofis Yapısında Düzenlenen Kafe Alanı -Berlin, Sofia, Barcelona (URL 25).

Görsel 2.16: Forge & Co Coworking Space Paylaşımli Ofis Yapısında Düzenlenen Kafe ve Mutfak Alanı- Shoreditch (URL 26).

Görsel 2.17: WeWork Coworking Offices Paylaşımli Ofis Yapısında Düzenlenen Kafe ve Mutfak Alanı- Hong Kong (URL 27).

2.3. İç Mekân Çalışma Birimleri ve Fonksiyonları

Paylaşımlı ofislerde; bireysel ya da grup halinde çalışabilmeye imkân veren açık ve kapalı alanlar bulunmaktadır. Ofislerin kullanım amaçlarına, kişi sayılarına göre esnek ve değiştirilebilir bir mekân anlayışı söz konusudur.

Bu alanlardan en küçük kapalı mekân tek kullanıcıya hizmet veren; 1 adet sandalye, masa, depolama amaçlı dolaplar ve 2 adet misafir koltuğundan oluşmaktadır. Kişi sayısı arttıkça mekân boyutu ve tefrişler buna göre değişim göstermektedir. Çalışan sayısındaki artışın mekân boyutuna yansması, alandan tasarruf edilmesi amacıyla çok daha işlevsel mobilya kullanımını gerektirmektedir. Kapalı grup çalışma alanları ise, daha çok toplantı masasına benzer, tercihen modüler elemanlar ve konforlu oturma elemanlarından oluşan görüşme birimleridir (Ergin, 2012).

Açık ofislerde planlama biraz daha farklı şekilde gelişmektedir. Bunlar, çok sayıda kullanıcıya ve gereksinimlerine göre kişiselleştirilebilen masalı birimlerden oluşmaktadır. Açık mekanlar olmaları sebebiyle dolap vb. depolama elemanlarına ihtiyaç duyulmayan; tablet, dizüstü bilgisayar, akıllı telefon gibi kolaylıkla yer değiştirmeye olanak tanıyan teknolojik elemanlar yardımıyla kişiselleştirilebilecek alanlar olarak da ifade edilebilmektedirler. Bahsedilen çalışma birimleri, iç mekânda bağımsız ya da birleşik olarak düzenlenebilen çalışma alanları ve genellikle duvara sabitlenmiş bankolardan oluşmaktadır (Görsel 2.18 ve Görsel 2.19) (Soyak, 2009).

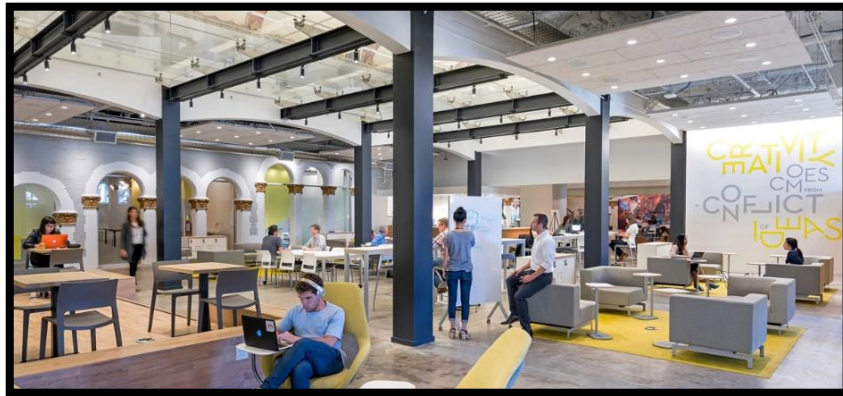
Görsel 2.18: MAT Office Flexible Coworking Space (Beijing) Ait Açık Ofis Düzeni (URL 28).

Görsel 2.19: Multi-Purpose Shared Space (Japan) Ait Açık Ofis Düzeni (URL 29).

Paylaşımli ofislerde yer alan yönetici ofisleri; özel ya da üst düzey görüşmelerin, toplantı ve sunumların yapılabildiği, diğer ofislere nazaran konfor seviyesi daha yüksek mekanlardır ve bu doğrultuda tasarlanmalıdırlar. Paylaşımli ofise ait tek bir sekreteryaya birimi bulunmaktadır. Bu nedenle, yönetici ofisleri için ayrıca bir sekreteryaya hizmeti kullanılmamaktadır (Çimen, 2008).

Son olarak paylaşımli ofislerde yer alan sosyal alanlar; kurucu firma ve kişilerin istekleri doğrultusunda çeşitli aktivitelerin düzenlendiği, çalışanların iş ya da farklı konularda paylaşımli bulunabilecekleri, ayrıca taşınabilir iletişim araçlarıyla çalışabilecekleri çok fonksiyonlu mekanlardır. Böylelikle kullanıcılar için farklı iş alanlarındaki insanlarla etkileşimde bulunurken aynı zamanda rahatlayabilecekleri renkli alanlar sağlanmaktadır (Görsel 2.20 ve Görsel 2.21) (Çimen, 2008).

Görsel 2.20: Coworking Insights Paylaşımli Ofis Yapısında Düzenlenen Çok Fonksiyonlu Alanlar- Salt Lake City (URL 30).

Görsel 2.21: Bespoke Coworking Space Paylaşımli Ofis Yapısında Düzenlenen Çok Fonksiyonlu Alanlar– San Francisco (URL 31).

2.4. Bölüm Sonucu

Birçok farklı iş alanına ve dolayısıyla farklı kullanıcıya hitap eden paylaşımli ofisler, geleneksel ofis sistemlerinin alışılmış düzenine birtakım farklılıklar getirmektedir. Ofis yapısının konumlandığı kentsel ve coğrafi veriler, kullanıcı tercihleri ve şirket organizasyonları ofislerdeki kurgunun zamanla değişmesine neden olmaktadır. Bu durum, günümüzde oldukça tercih edilebilir olan paylaşımli ofis kavramının ortaya çıkması ile sonuçlanmıştır.

Kullanıcılar arasındaki hiyerarşinin çok daha geri plana atıldığı, bireyler arasındaki paylaşımın artarak sosyal etkileşimin ön planda olduğu sistemler geliştirilmeye başlanmıştır. Buna bağlı olarak paylaşımli ofislerde yer alan hizmet ve çalışma birimlerinin yerleşim kurguları yapılmaktadır. Ofis yapısında bulunan sirkülasyon aksları da bu durumla yakından ilişki göstermektedir. Merkezi, seri ve dağınık biçimde düzenlenmesi mümkün olan planlar, temelde etkileşim ve uyuma dayalı biçimde oluşturulmaktadır (Yılmaz, Pajo ve Güzeler, 2014).

Genel olarak ofis çalışanlarının etkileşim halinde olmaları organizasyonun işleyişi açısından önem taşımaktadır. Paylaşımli ofislerde bu etkileşim çok daha fazla görölmektedir. Ortak çalışmanın sıklığı, teknik destekler, iş konusunun niteliği gibi

durumlar da mekanları çeşitlendirmekte, hizmet ve çalışma birimlerinin oluşmasında etkili olmaktadır.

Üçüncü bölümde, paylaşımlı ofislerdeki iç mekân tasarım kriterlerine detaylı olarak değinilecektir.

BÖLÜM 3: PAYLAŞIMLI OFİSLERDE İÇ MEKÂN TASARIM KRİTERLERİ

21. yüzyıl ofis yapıları; teknolojik ilerlemelerin ışığında bilginin çalışanlar arasında özgürce el değiştirdiği, paylaşılarak, geliştirilerek yeniliklere ve yaratıcılığa kaynak oluşturduğu, kullanıcıların kolaylıkla iletişim kurmasını sağlayan bağlayıcı mekanlar olarak tanımlanabilmektedir. Teknolojik yenilikler doğrultusunda ofis mekanları ve iletişim araç gereçlerinde görülen ciddi boyuttaki değişimler, iş tekniklerinde ve ofis düzenlemelerinde de farklı tasarım kriterlerinin oluşmasına neden olmuştur. Yeni ofislerde teknolojinin ön planda olduğu, dolayısıyla çok belgenin bulunduğu buna nazaran az alan kaybının yaşandığı, kullanıcılara akıcı iletişim, çok daha fazla aktif ya da pasif kullanım alanı sağlayan ve özellikle paylaşımın ön planda tutulduğu görülmektedir (Altınok Kayan, 2012). Tüm bunlar dikkate alındığında paylaşımlı ofis kavramının günümüz koşullarındaki tercih edilme sebepleri anlaşılabilir.

Bilindiği gibi mekân organizasyonunun uzun araştırma, analiz ve sentez çalışmaları yapılarak ortaya çıkarılması gerekmektedir. Paylaşımlı ofisler isminden de anlaşılacağı gibi birçok farklı alandan kullanıcı tarafından tercih edilen karma yapılardır. Dolayısıyla mekânı şekillendiren en önemli unsurun kullanıcılar olması nedeniyle mekân alternatiflerindeki esneklik ve işlevsellik büyük önem taşımaktadır. İç mekân tasarımlarında dikkat edilmesi gereken kriterler ise aşağıdaki gibidir (Altınok Kayan, 2012);

- Mekânın boyutları,
- Ofis içi faaliyetler hakkında veriler,
- Kullanıcı sayısı,
- Mekânın işleyişi,
- Haberleşme, veri aktarım şekli ve yoğunluğu,
- Mekân donatıları,
- Kullanıcılar arası iletişim veya ziyaretçi yoğunluğu,
- İş istasyonları hakkında görüş ve davranışlar,
- Mekânın akıcılığı,
- Bireysel ya da grup çalışma için alan ihtiyacı,
- Aydınlatma,
- Akustik kontrolü,

- İklimlendirme,
- Sosyal gereksinimler,
- Ergonomi olarak sıralanabilmektedir.

Bu faktörler aşağıda gruplandırılarak detaylandırılmıştır.

3.1. Fiziksel Gereksinimler

Paylaşımlı ofislerin, kullanıcıların iş alanlarına ve gereksinimlerine göre kişisel, serbest ya da grup çalışması için ayrılan alanlardan kişi ya da kişilere uygun paketin seçilerek belirli bir zaman aralığında ve yine belirli bir para karşılığında kiralanmasını gerektiren bir sistem oluşundan bahsedilmişti (Altınok Kayan, 2012).

Günümüzde çalışma hayatı oldukça yoğun ve stresli geçmektedir. Paylaşımlı ofisler farklı disiplinlerdeki kullanıcıların bir araya gelerek bir yandan rahat bir ortamda işlerini yürütürken diğer yandan da başka kullanıcılarla sosyal paylaşımlar içinde olmalarına imkân tanımakta, böylelikle çalışanların hem mekândan hem de çalışma hayatından hoşnut olmaları amaçlanmaktadır. Ancak, çalışanlar için böyle bir ortamın sağlanması için belirli fiziksel gereksinimler bulunmaktadır.

Kapalı ofislerde fiziksel ortam şartlarının kullanıcı açısından sağlıklı bir seviyede tutulması, kullanılacak alanın hem daha sınırlı olması hem de yapay yöntemlerin daha az tercih edilebilmesi açısından, açık ofislere oranla daha kolay olmaktadır. Paylaşımlı ofisler ise, birden fazla ofis tipini içinde barındırması sebebiyle bu durum bazen olumlu bazen de olumsuz olabilmektedir.

Fiziksel ortam şartlarının kullanıcılar için istenilen düzeyde tutulması, binanın mimari yapısı ve paylaşımlı ofislerin bu binadaki konumuyla yakından ilgilidir. Eski yapılardaki; binanın konstrüksiyon sistemi, pencere boyutları, bölücü duvarlar, izolasyon ve tesisat sistemlerinin yanı sıra bir de yapıya ne derece müdahale edilebileceği gibi durumlar ile yeni yapılardaki yeni teknoloji yardımıyla oluşturulan sistemlerin farklılık göstermesi kaçınılmazdır (Worthington, 1998).

Ofislerin çalışmak için kullanışlı hale getirilmesini sağlayan dekorasyon öğeleri, mobilyalar ve tercih edilen malzemelerin özelliklerinden kaynaklanan durumlar

insanların fizyolojisini ve biyolojik yapısını olumlu ya da olumsuz şekilde etkileyebilmektedir. Bu etkileşimin niteliği mekân içinde kullanılacak donatı detaylarını da etkilemektedir. Doğal ışığın kullanılabilme miktarı ve dolayısıyla yetersiz kalınan bölgelerdeki yapay ışık kullanımları, iç mekân donatılarındaki malzeme karakteri ve kişi sayısı gibi nedenlerle oluşan iklimsel ve akustik koşullar belirlenmelidir. Biyolojik yapının sağlıklı bir uyum içinde kalabilmesi için mekân içerisindeki makro-atmosfer dengesinin doğru biçimde oluşturulması gerekmektedir. Bu amaçla mümkün olduğu kadar malzemelerin doğal halleri kullanılarak iç mekân donatı elemanları ile uyum içinde olmaları sağlanmalıdır (Akman, 1991).

Eylemi gerçekleştirirken içinde bulunulan çevrenin sahip olması gereken koşullar şeklinde tanımlanan fiziksel gereksinimler (Aluçlu, 2000);

- Aydınlatma Sistemleri
- İklimlendirme Sistemleri
- Akustik Sistemleri
- Ofis Otomasyonu olarak dört alt başlık altında incelenmiştir.

3.1.1. Aydınlatma Sistemleri

Ofis ortamında yapılan iyi bir aydınlatma ile ofis kullanıcılarındaki görsel performans seviyesinin azami düzeye çıkarılması, böylece iş veriminin nitel ve nicel olarak artması sağlanmaktadır. Gün boyunca görsel anlamda birçok işle meşgul olan çalışanlar açısından bu durum dikkat edilmesi gereken bir konudur.

Kullanıcılar tarafında tercih edilen çalışma ortamlarında iyi bir aydınlatmanın sağlanabilmesi için; aydınlatma araçları, aydınlatma yoğunluğu, çevredeki yüzeylerin karakteristiği, yansıma ya da parıldama durumu, çevrede egemen olan renkler ve bölgeler arasındaki aydınlatma farklılığının iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Ek olarak; kullanıcıların yaşı, cinsiyeti ve göz yapısı da görsel konforun sağlanmasına etki eden faktörlerdendir (Gürer, 1997).

İyi bir aydınlatma için gereken özellikler şu şekilde sıralanabilir;

- Homojen aydınlatma,

- Yapılan işin niteliğine göre yeterli ışık kullanımı,
- İş ve arka plan arasında yeterli kontrastın sağlanması,
- Işık kaynağı ve işin uygun renklerde olması,
- Işık kaynağında veya işte göz kamaştıracak herhangi bir durumun oluşmaması (Gürer, 1997).

Yapılan her iş için gereken aydınlatma düzeyi farklıdır. Bu nedenle, kişi gereksinimleri de düşünülerek işin niteliğine göre ortam aydınlatma uygulanmasına dikkat edilmesi önem taşımaktadır.

Ofis iç mekanlarında kullanılan aydınlatma sistem ve elemanlarının; çalışanların görsel konfor ve güvenlik ihtiyaçlarına cevap verirken aynı zamanda ortamın da estetik ve görsel anlamda memnuniyet verici olması beklenmektedir. Günlük yaşamın ve ofislerin vazgeçilmezi olan masaüstü ya da dizüstü bilgisayarlar, tabletler, akıllı telefonlar gibi yanlış aydınlatma sebebiyle ekranı yansıma eğilimindeki cihazlar, çalışanlar için göz yorgunluğu, göz yanması, göz kamaşması gibi olumsuz durumlar yaratmaktadır. Bu nedenle, ofis içinde birçok alanda ortam aydınlatması ve bölgesel aydınlatmanın birbirini destekleyerek kullanılacağı şartlar oluşmaktadır (Aluçlu, 2000).

II. Dünya Savaşı sonrasında plastik esaslı malzeme kullanımındaki artış ve bu malzemenin ısıtılarak şekil verilebilen nitelikte oluşu tasarımsal anlamda da yeni fikirlerin oluşmasını sağlamıştır. Bu durum, işlevsel ve endüstriyel ürünlerin formlarına da etki etmiştir (Altınok Kayan, 2012). Teknolojinin ilerleyişi ile geliştirilen yeni malzemeler, aydınlatma tasarımındaki çeşitliliği de arttırmıştır.

Paylaşımlı ofislerde belirlenen ihtiyaca göre çalışma alanlarında kullanılacak aydınlatmalar;

- Mekânın geometrik biçimine,
- Yapılan işin niteliğine,
- İşin yapılış süresine,
- Işık kaynağının mesafesine,
- Yapılan işin çevresindeki renk, doku gibi özelliklere göre farklılık göstermektedir (Varlı, 2004).

Paylaşımli ofislerde dış cephede yönünde konumlandırılan mahallerde genelde doğal aydınlatma kullanımına ağırlık verilirken, doğal ışığın yeterli olmadığı iç mekanlarda yapay aydınlatmalar tercih edilmektedir. Doğal aydınlatma doğrudan pencereler, cam cephe giydirme sistemleri, atriumlar yardımıyla direk olarak ya da şeffaf i mekân bölücüleri ile de dolaylı yoldan dağıtılabilmektedir (Altınok Kayan, 2012).

Ticari mekânlar olmaları sebebiyle, aydınlatma için harcanan bedeller ve enerji kullanımı paylaşımli ofisler için dikkat edilmesi gereken konulardandır. Bu nedenle, doğal ışık kullanımının mümkün olduğunca maksimize edilmesi hem kullanıcı psikolojisi ve sağlığındaki olumlu etkileri hem de enerji tüketimini indirgemesi sebebiyle önem taşımaktadır. Özellikle ofislerde i mekânda doğal ışık kullanımının yüksek oranlarda olması önemli bir yaklaşımdır. Ancak doğal ışık kullanımında da dikkat edilmesi gereken;

- Gün ışığının miktarı,
- Gün ışığının mekân içinde bulunma süresi,
- Pencerelerin geometrik durumu ve boyutları,
- Mekân derinliği gibi unsurlar bulunmaktadır (Varlı, 2004).

Ancak yapı içine doğrudan giren güneş ışınlarının olumsuz etkilerinin önlenebilmesi için güneş ışınlarının mutlaka denetlenmesi gerekmektedir. Özellikle sıcak mevsimlerde gün ışığının çalışma alanında yaratmış olduğu ısı artışı bu alanlarda çalışmakta olan kullanıcıları olumsuz yönde etkilemektedir. Bunu engellemek amacıyla da çeşitli güneş kırıcı sistemler kullanılmaktadır. Genel olarak ofis yapılarına bakıldığında dış cephede cam kullanımının fazla olduğu görülmektedir. Dış yüzeylerde cam yüzeylerin fazla olması, mekân içinde dengesiz ısı, ışık ve dolayısıyla gölge, rutubet gibi sorunları ortaya çıkarmaktadır. Yapılan araştırmalarda pencere boşluk ölçüsünün ofis alanlarının en az %30'u kadar olması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca, optik özellikleri değişebilen akıllı camların kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır (Apaydın, 2012). Bunlardan şeffaf yüzeylerde performansı yüksek kaplamalar olarak low-e camlar sıradan çift camlara kıyasla doğal ışık geçirgenliği sağlaması, buğulanmaları önlemesi, kışın pencere önlerinin soğuk olmasını engellemesi gibi sağladığı olumlu koşullar sayesinde tercih edilen çözümlerden biridir (Görsel 3.1) (URL 32).

Görsel 3.1: Şeffaf Yüzeylerde Performansı Yüksek Kaplamalar Olan Low-E Camlar (URL 32).

Doğal ışık kullanımında bir diğer önemli nokta da ışığın mekân içindeki homojenliğidir. Kullanılan çeşitli yansıtma sistemleri yardımıyla gün ışığına yön verilerek bu durum sağlanmaya çalışılmaktadır. Ancak uygun şartların sağlanamaması yapay aydınlatma kullanımını da kaçınılmaz kılmaktadır (Görsel 3.2, Görsel 3.3, Görsel 3.4, Görsel 3.5, Görsel 3.6 ve Görsel 3.7).

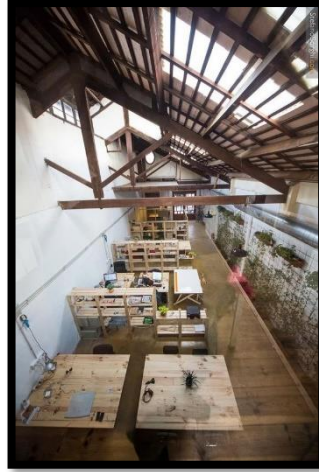
Görsel 3.2: The Corner Office (İstanbul) Yapısında Doğal Aydınlatmanın Mekân İçindeki Homojen Kullanımı (URL 33).

Görsel 3.3 ve Görsel 3.4: Asos Headquarters and Coworking Space (Poznan) Ofis Yapılarında Doğal Aydınlatma Uygulamaları (URL 34, URL 35).

Görsel 3.5 ve Görsel 3.6: Heavybit Industries Coworking Space-San Francisco And Bubble Coworking Space (Prague) Ofis Yapılarında Doğal Aydınlatma Uygulamaları (URL 36, URL 37).

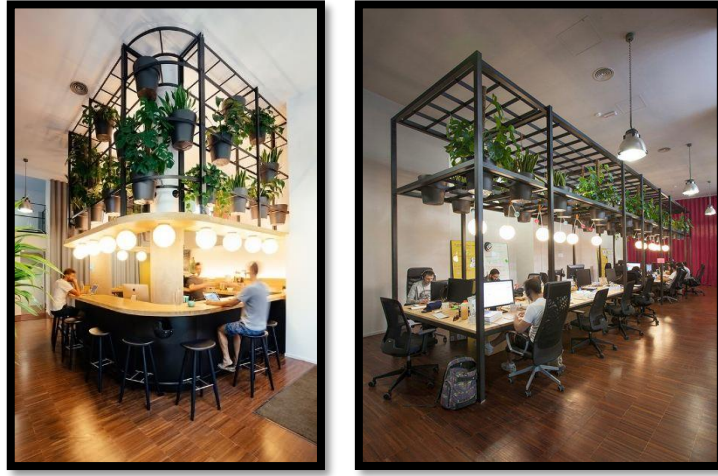

Görsel 3.7: Vcita Coworking Space (New Jersey) Ofis Yapısında Mekân İçindeki Doğal Aydınlatma Kullanımı (URL 38).

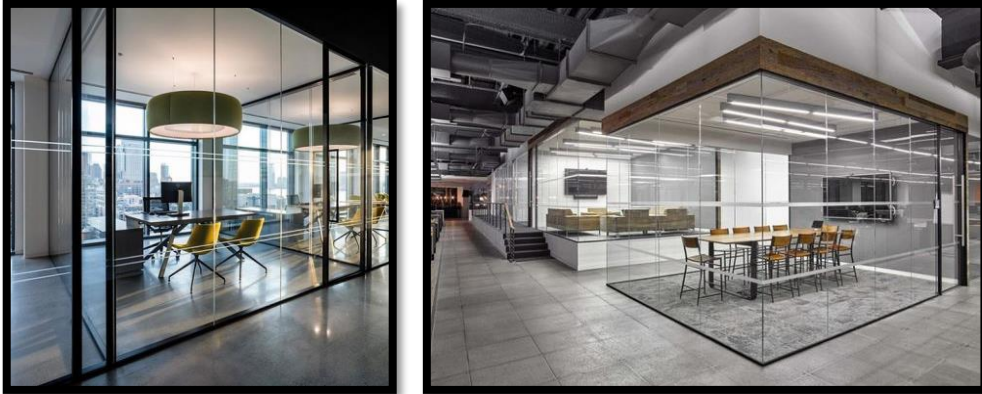
Doğal aydınlatmada olduğu gibi mekân içerisindeki yapay aydınlatma kullanımında da dikkat edilmesi gereken birtakım unsurlar bulunmaktadır. Kullanılan yapay aydınlatmanın;

- Cinsi ve ışık verimi,
- Işık akışını yansıtan elemanların kalitesi,
- Yapı içi aydınlatma şekli,
- Yüzeylerin yansımaya katsayıları,
- Mekânın boyutu ve benzeri faktörler bulunmaktadır (Kaya, 2010).

Bir mekâna karakter kazandırmakta etkili bir yöntem olan aydınlatma ile mekânın biçimsel özellikleri ve dokusu uygulanan ışık dağılımı sayesinde ön plana çıkarılmakta ya da geri plana itilmektedir. Farklı mekânlar, farklı kullanıcılar ve farklı işlemler bu amaca yönelik aydınlatmalara ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle, herhangi bir mekânda tercih edilen homojen bir aydınlatma sistemi her zaman amaca uygun olmayabilmektedir. Özellikle mimari karakteristiğın vurgulanmak istendiği gibi durumlar söz konusu olduğunda genel aydınlatma yerine bölgesel aydınlatmalar daha etkili olmaktadır (Görsel 3.8, Görsel 3.9 ve Görsel 3.10) (Kaya, 2010).

Görsel 3.8: Paylaşımlı Ofislerde Kullanılan Bölgesel Yapay Aydınlatma Örnekleri (URL 39, URL 40).

Görsel 3.9: Paylaşımlı Ofislerde Kullanılan Yapay Aydınlatma Örnekleri (URL 41, URL 42).

Görsel 3.10: Paylaşımlı Ofislerde Kullanılan Bölgesel Yapay Aydınlatma Örnekleri (URL 43).

Yapay aydınlatma türleri genel aydınlatma ve bölgesel aydınlatma olarak iki çeşittir (Varlı, 2004);

- **Genel aydınlatma**, adından da anlaşılacağı gibi mekân genelinde kullanılan direkt ve endirekt yolla gerçekleştirilen aydınlatma türüdür. Paylaşımlı ofislerde çoğunlukla; geçiş hollerinde, çalışma odalarında ve ortak kullanıma yönelik tüm alanlarda kullanılabilir. Tavan ve duvar yüzeylerinde kullanılan siva üstü ya da siva altı ve aplik aydınlatma armatürleri genel aydınlatma türlerindedir.

Direkt aydınlatmada dikkat edilmesi gereken nokta ışığın parıldamaması için; ışık kaynağının yerinin, konumunun ve kullanılışındaki amaca göre mesafesinin doğru seçilmesidir. *Endirekt aydınlatmada* ise, armatür seçiminde ışığın dağılım eğrisine ve verimine dikkat edilmelidir. Parıltısız, gölgesiz, yumuşak ve kontürsüz bir etkinin istenildiği durumlarda başarılı sonuçlar alınması mümkündür. Ancak çok yüksek aydınlatma düzeyi ve güçlü ışık kaynakları gerektirmesi nedeniyle yüksek maliyetler getirmektedir. İç mekânda direkt ve endirekt aydınlatma türlerinin birlikte kullanılması da iyi sonuçlar alınmasında etkili olmaktadır. *Karma aydınlatma* olarak tanımlanan bu sistemler tavana asılı hem aşağı hem de yukarı ışık veren armatürler yardımıyla kurulabilmektedir. Direkt aydınlatmadan kaynaklı oluşan sert etkiler endirekt aydınlatma ile kırılabilir ve çok daha yumuşak bir geçiş elde edilmektedir. Her iki ışık türünün tek bir armatürde toplanması dengeli

bir çevre aydınlatması oluşturmaktadır. Ayrıca ışığın büyük bir bölümünün hiçbir iç yansıtıcı olmadan gelmesi ile karma aydınlatma armatürlerinin daha yüksek verimle çalışmasını sağlamaktadır (Varlı, 2004).

- **Bölgesel aydınlatma**, vurgu yapılması ya da daha iyi anlaşılması istenilen bölümlerde ve çalışma yüzeylerinde kullanılması tercih edilen aydınlatma türüdür. Paylaşımlı ofislerde genellikle; danışma ya da giriş kısımlarında sarkıt aydınlatma, hareketli ve sabit masa aydınlatmaları ve dinlenme ya da serbest çalışma birimlerinde kullanılan ayaklı lambaderler şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Ergin, 2012).

Son zamanlarda artan direkt ve endirekt aydınlatma kullanımı sayesinde oluşabilecek yansıma ya da parlamalar en aza indirilmekte, tavan ve zemin aydınlatılarak çok daha rahat bir çalışma ortamı sağlanmaktadır (Altınok Kayan, 2012). Bunların yanı sıra son zamanlarda yoğun olarak tercih edilen ışık gergi tavanlar da mekân aydınlatmasında farklı alternatifler sunmaktadır (Görsel 3.11). Bu sistemler yardımıyla mekân fonksiyonuna ve özelliklerine göre aydınlık seviyesinin dim edilebilmesi ve düz ya da mekân konseptine uygun olarak çeşitli desenlerde uygulanabilmesi estetik anlamda da iç mekânda iyi sonuçlar alınabilmesini sağlamaktadır.

Görsel 3.11: Paylaşımlı Ofislerde Kullanılan Gergi Tavan Aydınlatma Örnekleri (URL 44, URL 45, URL 46).

3.1.2. İklimlendirme Sistemleri

İnsan belirli konfor koşulları içerisinde yaşamını sürdürebilmektedir. Bunun için de belirli sıcaklık, nem, hava dolaşımı ve yüzey sıcaklığı gerekmektedir. İnsan ve çevresi arasındaki ısı alışverişine etki eden; yapılan eylem, hava ısı, bağıl nem, hava hareket hızı, giysi özellikleri gibi birinci derecede, deri yüzeyinin nemi, terleme hızı, deri ısı, giysi ısı gibi ikinci derecede önem teşkil eden birçok etken vardır. Dolayısıyla, bu etkenlere doğru şekilde müdahale edilerek optimal iklim koşullarının sağlanması kullanıcıların sağlık ve performansları için dikkate alınması gereken bir durumdur (Varlı, 2004).

Zamanla yaşanan teknolojik ilerlemeler doğrultusunda, tavanda asılı duran ya da masa üstünde yer alan ve ciddi anlamda yer kaplayan vantilatörler daha kullanışlı olan klima sistemleri haline gelmiştir. Bunun yanı sıra malzeme çeşitliliği sayesinde kullanılan sisteme ait boruların gizlenme ya da açıkta bırakılma tercihleri iç mekân tasarımında çeşitli alternatifler sunmaktadır.

Fan Coil adı verilen sistemler temiz havanın içeri alınarak menfezler aracılığıyla mekâna yayılmasına imkân verirken kirli havanın da dışarı atılmasını sağlamaktadır. Önemli olan nokta çalışanlar için en uygun iç mekân konforunun sağlanması amacıyla havadaki toz, CO₂ ve koku miktarının azaltılarak hava kalitesinin düzenlenebilmesidir (Çimen, 2008). Günümüz tasarımlarında tercih edilen diğer bir yöntem de doğal havalandırmayı destekleyici nitelikteki yapı tasarımına bağlı olarak planlanan ara katlarda oluşturulabilecek açıklıklar ve bahçelerdir.

Mekân içerisinde bulunan mobilyalar ve elektronik aletlerin çıkardığı zehirli gazlar, temizlik malzemelerinin hava kalitesine olumsuz etkisine ve dışarıdan gelen kirli hava iç mekân hava kalitesinin düşmesine neden olmaktadır. Bina özellikleriyle ilgili olarak çoğu yapının pencerelerinin açılmaması ve bu nedenle doğal havalandırmanın kullanılmıyor oluşu havanın kuruyarak çalışanların olumsuz yönde etkilenmelerine neden olmaktadır. Zamanla bozulan nem dengesi göz kuruluğu, baş ağrısı, sinir, yorgunluk, bıkkınlık, işe odaklanamama gibi sağlık problemlerini ortaya çıkarmaktadır (Kavuran, 2006). Hasta bina sendromu (sick building system) olarak ifade edilen bu durum; belirlenmiş herhangi bir özel durum olmamasına karşın çalışanlarda bahsedilen olumsuz durumların görülmesi şeklinde

tanımlanmaktadır. Hasta bina sendromunun en önemli nedeni ısı yalıtımının ön plana çıktığı binalardaki yetersiz havalandırma koşulları, kimyasal ve mikrobiyal kirliliktir. Bu semptomların iç ortama girildikten sonra 15– 30 dakika ile birkaç saat içinde başladığı ve binadan ayrıldıktan sonra 30 dk. ile birkaç saat içinde düzeldiği bildirilmiştir (Erdoğan Zeydan, Zeydan & Yıldırım, 2009).

Genel olarak ofis yapılarında iç mekân hava kalitesinin belirli bir seviyede tutulabilmesi için mekânın gereksinimlerine uygun şekilde havalandırılması gerekmektedir. Yine bina tasarımının izin verdiği ölçüde doğal ya da yapay iklimlendirme sistemleri yardımıyla hava kalitesi optimum seviyede tutulmaya çalışılmalıdır. Özellikle paylaşımlı ofislerde bu durum diğer ofis yapılarıyla benzerlik gösteriyor olsa da farklı amaçlara yönelik mahaller olması sebebiyle farklı sistemlerin kullanılması kaçınılmaz olmaktadır. Taleplere bağlı olarak iklimlendirme sistemlerinin esnek çalışma şartlarına uyum sağlayabiliyor olması gerekmektedir. Bu nedenle, paylaşımlı ofislerde bulunan her birimdeki iklimlendirme sistemine kullanıcılar tarafından o alanda bulunan kontrol anahtarları ile müdahale edilebilmelidir (Çimen, 2008).

Havalandırma çalışanların sağlığı ve konforu üzerinde önemli bir role sahiptir. İnsanın kendini iyi hissettiği ısı değeri; mevsime, cinsiyete, yaşa, yaşama alışkanlıklarına ve kişiye göre değişiklik göstermektedir. Fakat genel anlamda %50 bağıl nemde, 21-24°C'lik ısı değeri çalışanlar için olumlu değerlendirilebilir bir ölçüttür. Özellikle iç ve dış mekân arası ısı farklarının fazla olduğu yaz-kış aylarında optimal değerlerin sağlanması gerekmektedir. Kullanıcılarda oluşabilecek yorgunluk ve isteksizlik durumuna karşı gün içinde yaşanan ısı değişimine uyum sağlanmaya çalışılmalı ve gün boyunca ısı ayarlaması yapılmalıdır. Ayrıca, ısının fazla olduğu durumlarda nem oranının da yüksek oluşunun olumsuz etki yaptığı unutulmamalı ve bağıl nem değeri %45-55, alt sınır ise %30 olarak kontrol edilmelidir. Ayrıca, ısının fazla olduğu durumlarda nem oranının da yüksek oluşunun olumsuz etki yaptığı unutulmamalı ve bağıl nem değeri %45-55, alt sınır ise %30 olarak kontrol edilmelidir (Aksu, 2000).

Çalışanların performansını ve çevresel memnuniyetini etkileyen faktörlerden biri de *ısı konfordur*. Çalışanların buldukları ortamda yaptıkları işin niteliği, günlük

derecesi ve kıyafet özellikleri göz önünde bulundurularak kış aylarında 18-22 °C, yaz aylarında ise 21-24 °C arasında bir değer belirlenmiştir (Kavuran, 2006).

Yapılan bir çalışma sonucunda ortam ısılarının uygulanan işe oranla nasıl olması gerektiği belli ölçülerle şu şekilde belirtilmiştir;

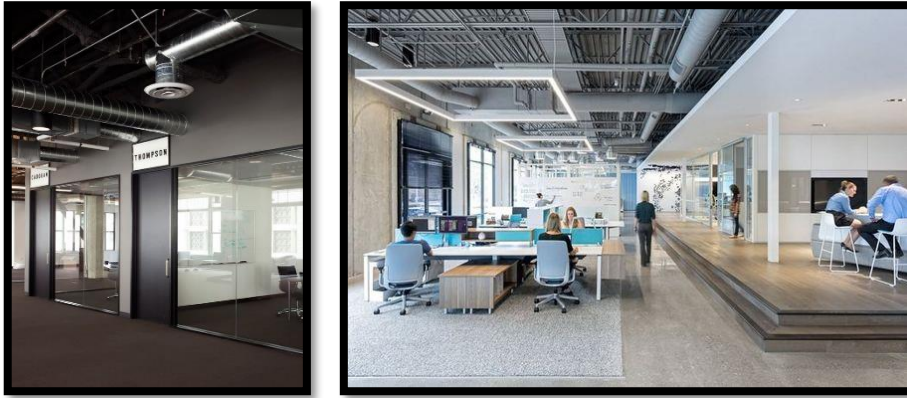
- Oturularak yapılan işler 19 °C
- Ayakta yapılan işler 17 °C
- Ağır bedensel işler 12 °C
- Ofisler 20 °C
- Laboratuvarlar 18 °C
- Alışveriş alanları 19 °C
- Oturularak yapılan zihinsel işler 21-23 °C
- Oturularak yapılan hafif işler 19 °C
- Ayakta yapılan hafif işler 18 °C
- Ayakta yapılan ağır işler 17 °C
- Ağır işler 15-16 °C (Yılmaz, 2010).

Ofislerde, paylaşımlı ofislerde ve iç mekânlarda göz önünde bulundurulması gereken bir diğer kavram da *elektro-iklim*dir. İç mekânlarda solunan havanın iyonizasyonu, elektromanyetik alternatif alanların ve elektrostatik alanların oluşumları, yapısal etkenlerin yanında büyük oranda tasarım uygulamalarına ve tercih edilen tefriş elemanlarına bağımlı olmaktadır (Akman, 1991).

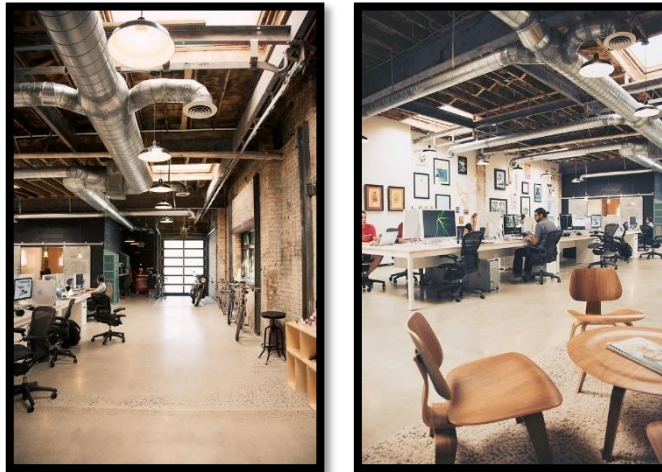
Özellikle sentetik madde kullanımının yoğun olduğu, seri üretilen mobilya ve dekorasyon malzemeleri tercih edilerek tasarlanan mekânlarda elektro-iklim dengesinin kolaylıkla bozulması söz konusudur. Ancak konunun insan sağlığı olması nedeniyle vücudu oluşturan sistemin doğru ve sağlıklı çalışabilmesi için çevresi ile uyumlu bir denge kurulması gerektiği unutulmamalıdır. Bunun için de en uygun ortam doğal elektro-iklim ortamıdır. Günümüzde ise özellikle ofis yapılarında bu doğal ortamdaki söz edilmesi pek de mümkün olmamaktadır. Ofislerde yer alan bilgisayar, faks, fotokopi makinesi gibi birçok cihazın yoğun kullanımının çalışanlarda olumsuz etkiler yaratması kaçınılmazdır. Ayrıca tasarımda kullanılan elemanlardaki yoğun plastik ve metal kullanımı, inorganik malzemeler, boydan boya

döşenen sentetik halılar ciddi anlamda elektrostatik ortamlar oluşturmaktadır. Bunlara ek olarak doğal ahşap üzerine uygulanan vernik, lake boya vb. malzemeler ahşabın doğallığını kaybetmesine neden olmakta, bu da iç mekandaki elektro-iklim dengesini olumsuz etkilemektedir ve bu durumdan ilk olarak çalışanların sistemleri, hormonları etkilenmektedir (Kavuran, 2006).

Yukarıda bahsedilen durumlar göz önünde bulundurulduğunda ofis ve paylaşımlı ofis mekanlarındaki iklimlendirme sistemleri için fizyolojik konforla beraber ortam sıcaklığı, nem dengesi, hava hareketleri ve hava kalitesi içeren biyoklimatik konforun doğru şekilde uygulanıp bireylerin kendilerini konforlu ve rahat hissederek verimli çalışmalarının sağlanması amaçlanmalıdır (Görsel 3.12 ve Görsel 3.13.) (Akman, 1991).

Görsel 3.12: Paylaşımlı Ofislerdeki İklimlendirme Sistemleri (URL 47, URL 48).

Görsel 3.13: Paylaşımlı Ofislerdeki İklimlendirme Sistemleri (URL 49, URL 50).

3.1.3. Akustik Sistemleri

İşitsel açıdan konforlu bir çevre oluşturabilmek; yoğun insan trafiğinin söz konusu olduğu ofislerde tasarımın ilk aşamasından itibaren dikkate alınması gereken bir parametredir. Paylaşımli ofisler gibi açık ya da ortak alanların yoğun olduğu ofis tipleri başta olmak üzere birçok ofis tipinde kişilerin uğraşlarıyla alakasız her türlü ses dikkat dağınıklığı yaratabilmektedir. Diğer yandan çalışma ortamında kişilerin birbirlerini anlayabilmesi, konuşma gizliliğine ihtiyaç duyulan durumlarda bunun sağlanabilmesi ve arka gürültü düzeylerinin istenen değerlere ulaşabilmesi de önem taşımaktadır. İnsan vücudu 50dB'den itibaren fiziksel olarak olumsuz etkilenmekte ve yapılan araştırmalar sonucunda 80-100dB arası gürültülerin insan vücuduna zararlı olduğu, 120dB düzeyindeki seslerin kulakta ağrı yaptığı, 140dB gürültünün ise insan vücuduna ciddi oranda acı verdiği bilinmektedir (Varlı, 2004).

- Yorgunluk, baş ağrısı, halsizlik,
- Görme bozuklukları,
- Hırçınlık, kızgınlık, sabit fikirlilik,
- Dikkat ve bellek zayıflıkları,
- Kulakta geçici ya da kalıcı etkiler, gibi durumlar aşırı ses düzeyinin olumsuz etkilerinden bazılarıdır.

Her çalışma mekanının konsepti ve işleyişiyle ilgili olarak kabul edilebilir bir arka plan gürültü düzeyi vardır. Ofisler için belirlenen fon gürültü düzeyleri şu şekildedir;

OFİSLER	NR (Noise Rating) (dB)
Küçük Ofisler	30dB
Büyük Ofisler	35dB
Yazı Makineleri Olan Büyük Ofisler	45-55dB
Açık Planlı Büyük Ofisler	65dB

Tablo 3.1: Ofisler için Belirlenen Fon Gürültü Düzeyleri (Kavuran, 2006).

Her çalışma ortamında olduğu gibi ofislerde de temel amaç; bireylerin dikkatlerinin dağılmadan çalışmalarını sürdürmelerinin sağlanabilmesidir. Bu nedenle, gürültü seviyesi fon gürültüsünün üstüne çıkmamalı ve tercih edilen mekân için belirlenen fon gürültüsü zamanla değişim göstermemelidir (Tunç Kurt, 2016).

Akustik konfor tasarımımda birçok iç ve dış çevre faktörü söz konusudur. Akustik konforun belirlenmesinde; yaş, sese karşı duyarlılık, ses kaynağı, yapılan eylem, ses düzeyi ve sesin şiddeti göz önünde bulundurulması gereken etkenlerden bazılarıdır. Ofis mekanının yer aldığı çevre, iç mekân ses kalitesine direk olarak etki etmektedir. Ofis yapıları buldukları lokasyona göre trafik ya da sanayi sesleri gibi rutin seslere maruz kalabildikleri gibi, belirli zamanlarda düzenlenen açık hava etkinlikleri gibi planlanmamış seslere de maruz kalabilmektedirler. Bunlara ek olarak iç mekânda oluşabilecek işleve bağlı gürültüler ve insan gürültüleri de tasarımda önemsenmesi gereken noktalardır (Varlı, 2004).

Yapının mimari biçimlenişi nedeniyle yapı içerisinde farklı şekillerde oluşan gürültülerin havada ya da cisimlerde doğan sesleri; altta, üstte ya da bitişikte bulunan hacimlere karşı etkileri görülmektedir. Hem fiziksel planlama hem de döşeme, duvarlar, bölücü elemanlar ve bunların nitelikleri tasarım aşamasında göz önünde bulundurulmalıdır. Genel olarak bakıldığında paylaşımlı ofisler ve diğer ofis tiplerinde mekân özelliklerine göre olması gerektiği düşünülen akustik konforun sağlanabilmesinde; tavan, bölücü elemanlar, ofis içi duvarlar, döşeme, tesisat donanımları ve konuşmacı ile dinleyici konumlanmalarının etkili olduğu anlaşılmaktadır (Varlı, 2004).

Ofis yapılarında gürültüyü önlemek adına alınan dört temel kontrol yöntemi bulunmaktadır;

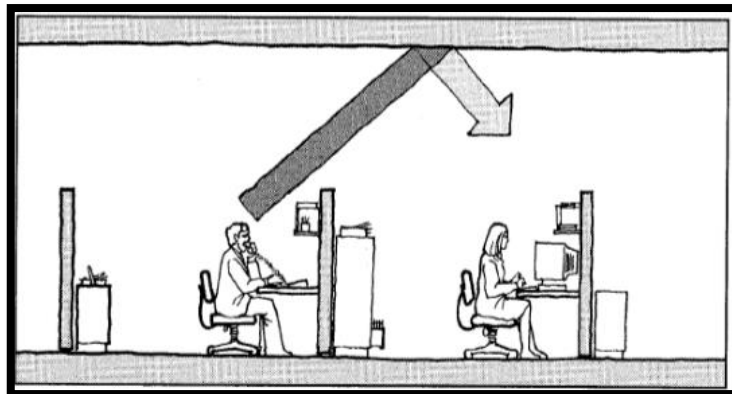
- Gürültüyü kaynağında azaltmak,
- Gürültüyü kaynak noktadan alıcıya giderken izlediği yol üzerinde bloke ya da absorbe etmek,
- Gürültüyü alıcıda bloke ya da absorbe etmek,
- Mekân türüne göre çeşitli akustik önlemler almak (Varlı, 2004).

Planlamada çok daha başarılı ve sağlıklı bir akustik çevre için göz önünde bulundurulması gereken birtakım parametreler mevcuttur;

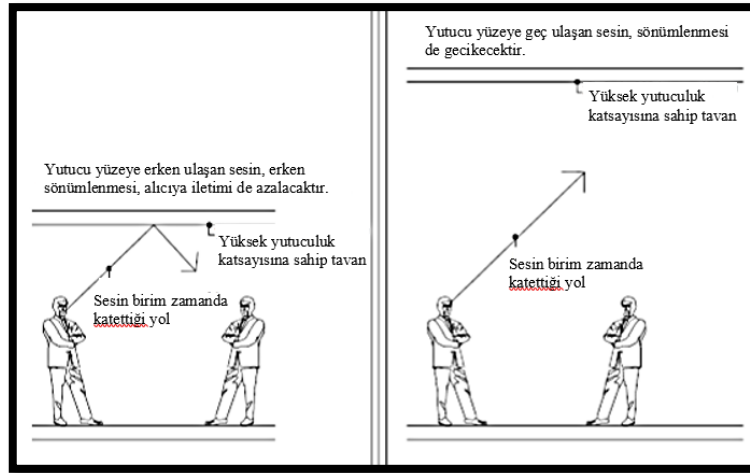
- Tavanlar
- Bölücü paneller
- Duvarlar

- Döşemeler
- Tesisata ait donanımlar
- Konuşmacı ve dinleyici konumlanması (Rosenberg, 2007).

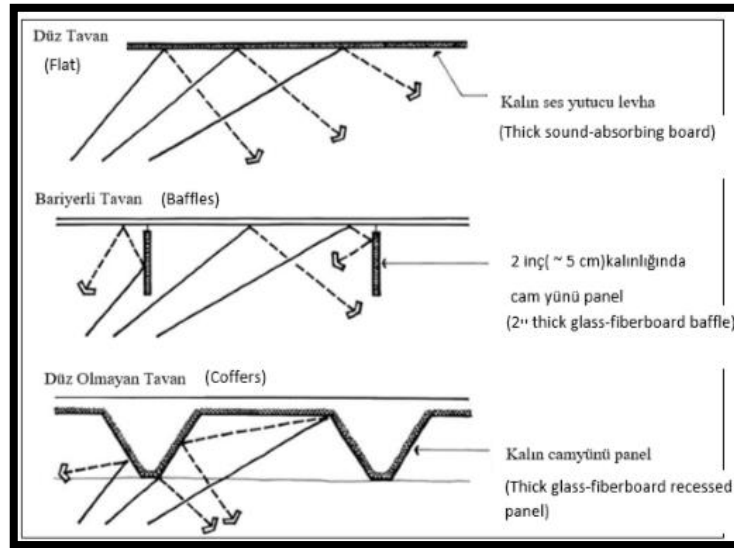
Tavanlar: Özellikle açık planlı ofislerde tavanlar sesi yansıtma eğilimi en yüksek olan elemanlardır. Bu sebeple tasarım aşamasından itibaren üstünde durulması gerekmektedir. Çalışma alanlarının bölücü elemanlarla ayrılması ile yansıyan seslerin diğer çalışma birimlerinin tümüne birden iletilmesine neden olan en geniş düzlem olmaları; tavan ve asma tavan yüzeylerinin ses yutma katsayılarının oldukça yüksek tutulması sonucunu doğurmaktadır. Tavanın büyük bir bölümü hafif donatılarla doluyorsa, yansıtma sorunlarıyla karşılaşılması mümkündür. İdeal olan ölçü, ofis tavanlarının kendilerine gelen sesin %0,0- 0,5 kadarını emebilmesidir (Tunç Kurt, 2016). Ancak tavan yüksekliğindeki artışın akustik kontrol verimini etkilemesi, yutuculuk katsayısının da bununla ilgili olarak artışına sebep olmaktadır. Diğer bir sorun ise tavan yüksekliğinin fazla düşük olmasıdır. Yansıyan ses enerjisinin izlediği yol tavan yüksekliği düşük olan mekanlarda kısalmaktadır. Bu nedenle, yansımalarından kaynaklı sesler alıcıya erken ulaşmakta ve gizlilik oranı düşmektedir. Dolayısıyla, yansıyan sesleri kontrol edebilmek ve aynı zamanda konuşma gizliliğini de sağlayabilmek için tavanın yutuculuğu artırılmalıdır (Şekil 3.1 ve Şekil 3.2.) (Rosenberg, 2007).

Şekil 3.1: Tavandaki Yararlı Tutucular (Mehta, Johnson & Rocafort, 1999).

Şekil 3.2: Tavanları Eşit Yutuculuk Katsayısına Sahip İki Farklı Mekândan, Alçak Tavana Erken Ulaşan Sesin Sönümlenmeye Başlaması (Long, 2006).

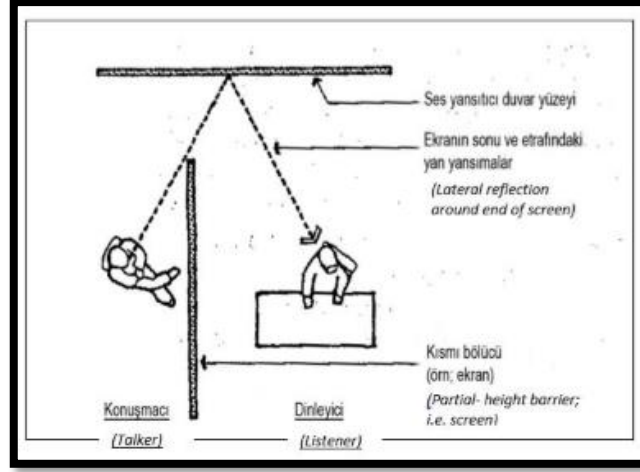

Şekil 3.3: Tavana Ulaşan Sesin Yayılma Yolları (Egan, 1988).

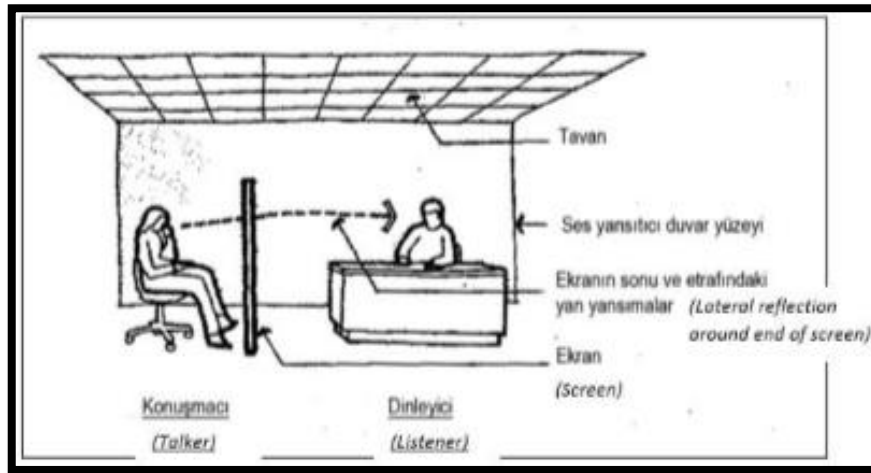
Doğru bir akustik kontrol doğru malzeme tercihleri ile sağlanabilmektedir. Teknolojik gelişmelerle beraber alçı, alçı panel ve mineral levha/cam yünü levhalar gibi sınırlı malzemelere; perfore ve lineer metal yüzeyler, genişletilmiş metaller gibi birçok yeni alternatifler eklenmiştir (Şekil 3.3) (Long, 2006).

Bölücü Paneller: Paylaşımli ofislerdeki farklı çalışma birimine uygun akustik müdahalenin yapılmasında bölücü paneller yardımcı elemanlar olarak kullanılmaktadır. Çalışma birimlerinin niteliğine göre perdelemek, alan belirlemek ya da dekoratif amaçlı kullanımları söz konusu olabilmektedir. Çalışanlar için işitsel ve

görsel özgürlük sağlayarak kişisel alanlar yaratılırken, sesin yataydaki yolunu kesmeye yardımcı olmaktadır (Şekil 3.4). Aynı zamanda bu sayede kontrollü bir ışık girişi de oluşturulabilmektedir (Long, 2006).

Şekil 3.4: Bölme Panelin Olduğu Durumlarda Yan Duvarlardan Gelen Yansımalar (Egan, 1988).

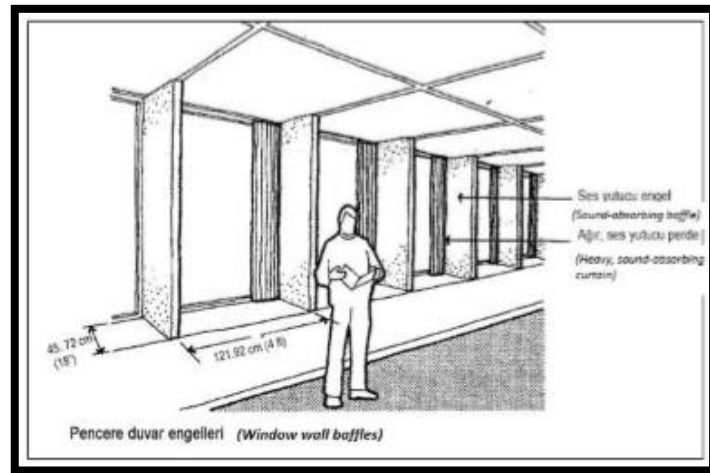
Şekil 3.5: Bölme Panelin Olduğu Durumlarda Yan Duvarlardan Gelen Yansımalar (Egan, 1988).

Mekân içerisinde bölücü panel kullanımında iyi bir akustik kontrol sağlamak amacıyla panellerin yeterli ebatlarda olmasına dikkat edilmelidir. Gereğinden fazla yüksek paneller kapalı mekân etkisi yaratarak kişilerin ses seviyelerinin artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, panel yükseklikleri 150 cm'den az 200 cm'den çok olmamalıdır. Bir diğer önemli nokta; panellerin zeminde aralıklardan kaçınılacak şekilde döşeme boyunca uzanmasıdır. Herhangi bir ses sızıntısını önlemek amacıyla panel aralıkları 2,54 cm geçmemeli ve döşemeye oldukça yakın bir mesafede bitmelidir (Şekil 3.5) (Egan, 1988).

Panellerin, genellikle alüminyum ya da plastik çerçeveler içine yerleştirilen geçirgenliği çok az olan kalın ve sık kontrplak ya da sert ahşap bir malzemenin üzerine kaplanan, ses emici özelliği yüksek cam elyafı, gözenekli ve yoğun akustik malzemeler ya da yoğunluğu fazla olan süngerler ile her iki yüzeyi de kaplanıp kumaş ile sarılı biçimdeki kullanımı tercih edilmektedir (Avşaroğlu Dirim, 2010).

Duvarlar: Paylaşımli ofislerin geneline bakıldığında serbest kullanılan alanlar, grup çalışmaları için düşünülmüş alanlar, bireysel alanlar ve etkinlik alanları gibi farklı ihtiyaçlara yönelik çalışma istasyonlarının varlığından bahsedilmiştir. Etkileşimin ön planda tutulması nedeniyle bu ofis tiplerinde yoğun bir duvar kullanımı olmamaktadır. Ancak duvarların yoğun olduğu birimlerde de tavanlardaki ses yansımalarına benzer bir durum söz konusudur. Özellikle birçok tasarımcının doğal ışıktan faydalanma amacıyla ara bölücü duvarları cam esaslı malzemelerden tercih etmeleri, yutucu malzeme kullanılmadığı durumlarda çoklu yansımaya sebep olabilmektedir (Şekil 3.6) (Avşaroğlu Dirim, 2010).

Doğru mobilya tercihleri ile düzgün yüzeyli ve paralel olan duvarların etkisini azaltarak akustik kontrol sağlanabilmektedir. Buna ek olarak duvar işlevi gören pencere, kolon gibi elemanlardaki ses yutucu uygulamalar; kısmi bölücülerin bittikleri noktadan yansıyan ses enerjisinin yan tarafa geçişini engellemede yardımcı olmaktadır (Egan, 1988).

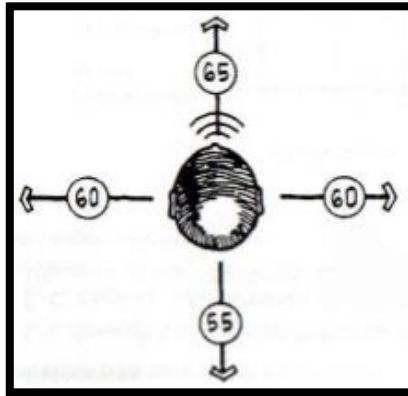

Şekil 3.6: Pencere Yanındaki Duvarların Güneş Kırıcı Olarak Kullanılabilmesi (Egan, 1988).

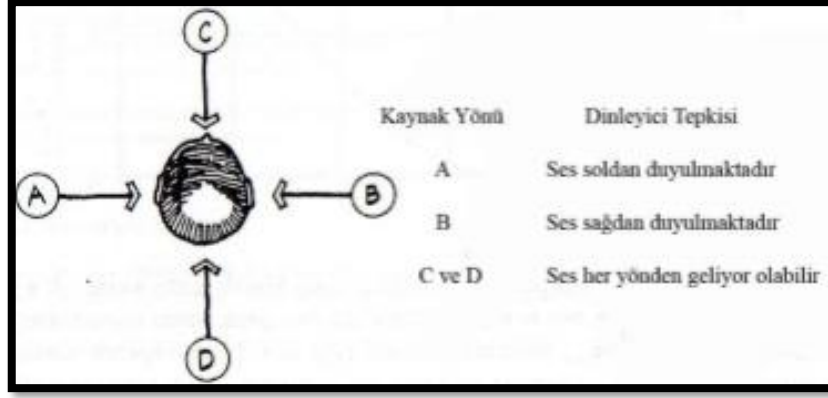
Döşemeler: Halı, insanların ve araçların hareket halindeyken çıkardıkları seslerin önlenmesinde veya azaltılmasında büyük rol oynamaktadır. Ancak paylaşımlı ofisler gibi yoğun yaya trafiğine sahip ve çeşitli sektörlerden birçok kişinin bir arada bulunduğu ortamlarda temizliği sağlamak adına linolyum-plastik esaslı kauçuk, ses emici parke sistemleri ya da genetik şifre ile performansları yükseltileen daha farklı malzeme kullanımları tercih edilmeye başlanmıştır (Avşaroğlu Dirim, 2010).

Tesisata ait donanımlar: Aydınlatma elemanları ve havalandırma sistemleri yansıtıcı yüzeylere sahip parçalardan oluşmaktadır. Bunu önlemek amacıyla, tasarım aşamasında bu elemanların olabildiğince küçük boyutlarda olmasına dikkat edilmeli ve buna göre uygulamalar yapılmalıdır (Avşaroğlu Dirim, 2010).

Konuşmacı ve dinleyici konumlanması: Konuşmacı konumlanması paylaşımlı ofislerin planlama aşamasında dikkat edilmesi gereken noktalardan biridir. Dinleyici konumlanması ise kaynaktan çıkan sesin algılanmasında önem taşımaktadır (Şekil 3.7 ve Şekil 3.8) (Egan, 1988).

Şekil 3.7: Konuşmacının Konumlanışına Göre Çevresindeki Dinleyicilerde Oluşan Ses Basınç Seviyesindeki Farklılıklar (Egan, 1988).

Şekil 3.8: Dinleyicinin Konumlanması ve Farklı Yönlerdeki Konuşmacılardan Gelen Seslere Karşı Dinleyici Durumları (Egan, 1988).

Paylaşımli ofis içeriğinde yer alan kişisel çalışma alanlarının mevcudiyeti de akustik konforun oluşturulma sürecinde birçok faktörü beraberinde getirmektedir. Olası gereksinimler düşünülerek düzenlenen çalışma birimlerinde bölücü panel kullanımlarının yoğun oluşu ve tavana kadar uzanmayan duvarlar gizlilik eksikliği ve dikkat dağınıklığı yaratabilmektedir. Çalışanların birbirlerine olan mesafeleri arttıkça sesin sönümlenmesi kolaylaşmaktadır. Bölücü panellerdeki malzeme kullanımında yutuculuk oranının artırılması sesin sönümlenmesine yardımcı olmaktadır. Tercih edilen mobilyalar, ses yutucu perdeler, kitap, kâğıt, vb. tasarım elemanları da bu durumun sağlanmasında etkili olabilmektedir (Rosenberg, 2007).

Grup çalışma ve serbest çalışma birimlerindeki konuşmacının ses düzeyi belirlenirken;

- Kişilerin birbirlerine konumlanış mesafeleri,
- Tavanın sahip olduğu yutuculuk özelliği,
- Bölücü panel kullanımı söz konusu ise bu panellerin oturan çalışanın görme açısının altında kalması,
- Bölücü panellerin, ekipmanların ve mobilyaların yansıtıcılık özellikleri gibi detaylar düşünülerek hareket edilmelidir (Tunç Kurt, 2016).

Genel olarak her türlü ofis yapısında doğru ve sağlıklı bir akustik konfor sağlanırken öncesinde de bahsedildiği gibi işin başında yani tasarım aşamasında gereken

önlemlerin alınması büyük önem taşımaktadır. Zamanla oluşabilecek müdahalelerin öngörüsüyle düşünülmüş olması, sonradan gerekebilecek tüm özel detaylandırma, dolayısıyla oluşabilecek yapım zorluklarının ve ekonomik gider oluşumunun önüne geçebilecektir.

3.1.4. Ofis Otomasyon Sistemleri

Ofisler, teknolojinin etkisiyle sürekli değişen, yenilenen ve yoğun bilgi akışına sahip dinamik çevrelerdir. Bu nedenle, teknoloji yerinde ve ihtiyaca uygun kullanılabilirliğinde, aynı zamanda tasarımla da bütünleştirilebildiğinde başarılı sistemler ortaya çıkmaktadır.

1950 ve öncesinde gerçekleşen; telefonun icadı (1870), daktilonun üretilmesi (1873), elektronik hesap makinesinin icadı (1946) gibi gelişmeler zamanla bilgisayar, fotokopi makinesi, sesli yanıt sistemleri gibi temelde bilişimin olduğu modern ofislere doğru bir ilerleyiş sürecine girmiştir. Bilişim temelli sistemler olarak da bilinen ofis otomasyon sistemleri; ofislerin artan iş yoğunluğuna zamanında cevap veren, kişilerin stresli çalışma biçimlerini değiştiren, ofis yaşamlarını olumlu etkileyerek motive olmalarını sağlayan ve verimliliklerini arttıran sistemlerdir (Altınöz, 2008).

Çağımız hızlı bilgi üretiminin olduğu ve üretilen bilginin çok daha hızlı tüketildiği bir bilgi çağıdır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde gerçekleşen değişimlerin paylaşımı arttırıcı bir etkisi söz konusudur. Teknolojiye kolaylıkla ulaşıyor oluşu çalışma hayatı ve birçok alandaki kullanımının da artışını sağlamıştır. Bu bağlamda, ofislerde otomasyon sistemlerinin kurulması, kullanım alanlarının yaygınlaştırılması ofis faaliyetlerinin hızlı ve kolay yapılmasını, eldeki doküman ve bilgilerin doğru şekillerde saklamasını, ihtiyaç duyulduğunda yeniden kullanılmasını olanaklı hale getirmektedir (Altınöz, 2008).

Genel anlamda ofis otomasyonu, ofislerde yapılan iş ve işlemlerin daha etkin ve hızlı bir şekilde yapılabilmesi amacıyla, ofislerdeki bilgisayar teknolojisi kullanımı; diğer bir deyişle ofis çalışanlarının alışlagelmiş ofis düzenlerini değiştirerek yapılan

işlemleri basitleştirmek ve kullanıcıların verimliliklerini arttırmak için bilişim teknolojilerinin ofis işlemlerine uygulanışı olarak ifade edilmektedir (Hicks, 1993).

Ofis Otomasyon Sistemleri (OOS), belgeleri kontrol etmekte (kelime işlemciler, masaüstü yayıncılık) ve iletişim (e-posta, ses postası, video konferans) sağlamaktadır (Karahoca ve Karahoca, 1998). Bu amaçla en yaygın kullanılan ofis otomasyon sistemleri;

- Kelime işlemci
- Masaüstü yayıncılık
- Sunu uygulamaları
- Kişisel veritabanı
- Elektronik tablolama programları
- Elektronik iletişim sistemlerinden oluşmaktadır (Altınöz, 2008).

Kelime İşlemci: Belgelerin yaratılması, düzenlenmesi, biçimlendirilmesi, saklanması ve gerektiğinde çıktısının alınması gibi durumları kapsayan yazılımlar ve donanımlardır. Yazma süresinin kısaltılması, daha düzenli ve profesyonel sunumların yapılabilmesi en önemli avantajlarından biridir (Tekin vd., 2003).

Masaüstü Yayıncılık: Kelime işlemcilerle entegre biçimde çalışan masaüstü yayıncılık, işletmelerin kitap, broşür, yıllık gibi kendi basılı malzemelerini oluşturmalarında, bunun yanında grafik ve özel nitelikli belgelerin de düzenlenmesine katkı sağlayan sistemlerdir (Öğüt vd., 2003).

Sunu Uygulamaları: Ofis ortamında sahip olunan bilgilerin sunu formatına dönüştürülerek görsel hale getirilmesinde kullanılan bilgisayar programlarıdır (Ergin, 2012).

Kişisel Veri Tabanı: Paylaşımlı ofislerin hem yönetim bölümünün hem de kullanıcıların ofis kullanım süreleri ve koşulları, iş bağlantıları, elektronik ajanda işlemleri, vb. tüm veri kayıtlarının tutulması esasına dayanmaktadır (Ergin, 2012).

Elektronik Tablolama Programı: Paylaşımlı ofislerde sürekli değişen çalışanların kullandıkları paketlere göre, ön muhasebe işlemleri paket dahilinde ise, mali müşavirlik hizmetleri ile sunulmaktadır. Çok sayıda kullanıcının yer alması ve ön

muhasebenin tekrarlanan dolayısıyla zaman alan işlemler olmaları nedeniyle işin kolaylaşması bakımından önem taşımaktadır (Ergin, 2012).

Elektronik İletişim Sistemleri: İnternet, Intranet, Extranet gibi ağlarla birbirine bağlı olan bilgisayar ağları üzerinden gerçekleştirilen elektronik iletişim; elektronik posta, ses postası ve faks gibi bir örgütteki metin, ses ve şekil biçimindeki mesajların ve belgelerin çok hızlı biçimde aktarılmasını sağlayan uygulamalardır. Bu sistemler içinde ses işleme, otomatik arama dağılımı, ses cevap sistemleri ve konuşma algılama sistemleri en yaygın kullanılanlarıdır (Öğüt vd., 2003). Bu sistemler sayesinde paylaşımlı ofislerde yer alan neredeyse her mekân çalışma alanı olarak kullanılabilir. Bu nedenle, elektronik iletişim sistemlerinin en yeni geliştirilmiş sistemlere sahip olması, yeniliklerin takip edilmesi; iç mekân esnekliğinin ve fonksiyonlarının sürekli artmasına olanak tanımaktadır (Ergin, 2012).

Genel olarak bakıldığında Ofis Otomasyon Sistemleri ofis iletişimini ve verimliliğini arttırmak amacıyla belge ya da işlem ve telekomünikasyon teknolojilerinden yararlanılarak kullanıcılara paylaşımlı ofis mantığında yer alan esnek çalışma alanları sunmaktadır. Bu sistemler sayesinde hem sürekli olarak kendini yenileyen bir teknoloji söz konusudur hem işlerdeki hata payı azalmaktadır hem de çalışanların motivasyonu anlamında artırıcı bir etki yaratmaktadır.

Günümüzde ofis iç mekanları; teknolojinin, endüstrinin ve seri üretim olgusunun meydana getirdiği bir kültür doğrultusunda biçimlenmektedir. Günlük hayatın büyük bir parçası olan ofislerde zamanla kullanıcı ihtiyaçlarının geri plana atıldığı, duygudan uzak mekanik alanlar oluşmaya başlamıştır. Bir çalışanın ortalama 8 saatini bu mekanlarda geçirdiği düşünülecek olursa, çalışma alanlarındaki duygusal faktörünün ne derece önemli olduğu anlaşılmaktadır. Çalışma alanlarında tercih edilen aydınlatma, akustik konfor, iklimlendirme, otomasyon gibi fiziksel gereksinimler ve bunların kullanıcılara sağladıkları memnuniyet halinin, iş memnuniyeti ve verimliliği ile doğrudan ilişkili olduğu birçok araştırmacı tarafından da tespit edilen bir olgudur. Bu anlamda, mekân atmosferinin mekânda kalma isteğinden, çalışma isteğine kadar birçok farklı etkiye sahip olduğu yine bu araştırmalar neticesinde görülmektedir (Altınok Kayan, 2012). Özetle, doğru bir

tasarım için fiziksel gereksinimler bir bütün olarak ele alınmalı ve mekâna yansıtılmalıdır.

3.2. Kullanıcı Gereksinimleri

21. yüzyılın ofisleri; elde edilen bilginin insanlar arasında özgürce el değiştirebildiği, aynı zamanda bu bilgilerin paylaşılarak geliştirilmeye açık, yeniliklere ve yaratıcılık kavramına kaynak oluşturduğu, kullanıcıları birleştiren ve kesiştiren mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Tasarlanacak olan mekân, donatı elemanları, bunların ölçü ve birimleri ile bu ekipmanı kullanacak olan kişilerin vücut ölçüleriyle orantılı olarak düzenlenmektedir. İnsanlar bu ekipmanları kullanırken herhangi bir zorlanma, rahatsızlık veya yorgunluk yaşamamalı ve ortamdan en az düzeyde etkilenmelidir. Ayrıca, ofis içinde yer alan her türlü donatının iyi bir sıralanma biçimi olmalı, birbirleri ile olan ilişkileri iyi kurgulanmalıdır (Varlı, 2004).

Kişilerin buldukları çalışma ortamında fizyolojik ya da psikolojik anlamda herhangi bir rahatsızlık duymadan eylemlerini gerçekleştirebilmeleri ve yaptıkları işlerde verimli olabilmelerini sağlayan tüm çevresel ve toplumsal koşullar kullanıcı gereksinimleri olarak tanımlanabilmektedir. Teknoloji ile elde edilen olumlu şartlar kullanıcıların yapay bir ortamda fakat doğal çevre koşullarından kopmadan çalışmalarını sağlamaktadır (Altınok Kayan, 2012).

Paylaşımli ofis kullanıcıları değişken niteliktedirler. Bu nedenle, kullanıcıların azami gereksinimlerini karşılayacak bir organizasyon oluşturulmalıdır. Kişisel kullanım alanı-ortak kullanım alanı, kişisel kullanım alanı-grup kullanım alanı ve grup kullanım alanı-ortak kullanım alanı arasındaki bağlantılara özen gösterilmelidir. Sonrasında; çalışma yüzeyinin ölçüleri, antropometrik birtakım veriler sonucunda kullanıcıya tanıdığı hareket imkânı ya da getirdiği sınırlamalar, açıklık-kapalılık dengesi çalışma mekanını net bir şekilde tanımlamaya yardımcı olan özelliklerdir. Tercih edilen mobilyaların ergonomisi ve uzun çalışma saatlerine karşın sağlamış olduğu konforun da dikkate alınması gerekmektedir. Ancak kullanıcıların duyuları aracılığıyla mekânı algıladıkları göz önünde bulundurulduğunda; mekânın kişiden kişiye değiştiği, kullanıcının kişiliğine, yaşadığı sosyal gruba, kültüre, çevresine,

anatomesine, yaş ve eylemsel özelliklerine bağılı olarak değişiklik gösterdiği anlaşılmaktadır (Ertürk, 1976).

Kullanıcı gereksinimleri iki alt başlık yardımıyla aşağıda detaylandırılacaktır.

3.2.1. Ergonomi

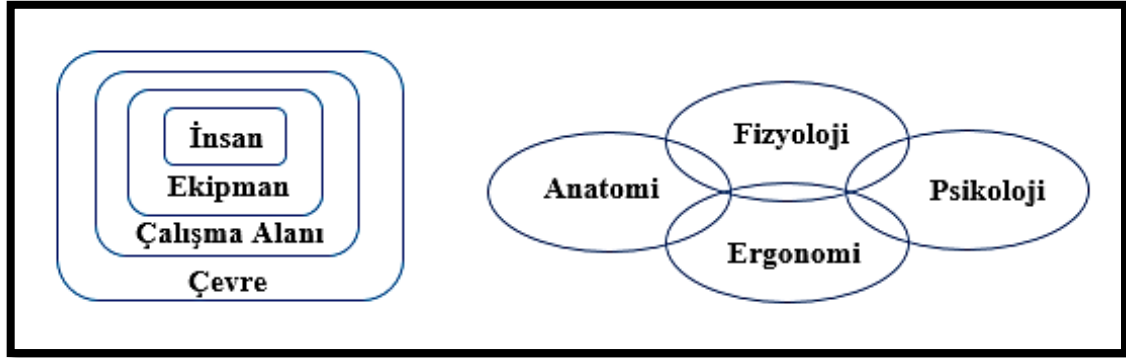
Çalışanların sağılık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için tasarıma ergonomiden ve ergonomik şartların iyileştirilmesi amaçlanarak başlanması işin işleyişi açısından doğru bir karar olmaktadır. Bu nedenle, kişinin işe, işin kişiye uyumunun sağılanması söz konusu olduğunda ofisin ve içinde barındırdığı masa, koltuk, bilgisayar vb. donatıların; antropometrik ölçülere uyumlu olması gerekmektedir (Kahraman, 2013).

İnsan vücut ölçüleri değiştirilemeyeceği için, çalışma alanlarının tasarımında kullanıcı ölçülerinin bilinmesi, makinelerin ve dolayısıyla insan-makine sistemleri tasarımının ön koşuludur. Net ya da genel ölçüler bilinmeden yapılan tasarımlar ile insan-makine etkileşiminin sağılanması mümkün olmayacaktır. Bu koşullar sağılandığı takdirde ancak rasyonel ve yorucu olmayan bir iş ortamının elde edilmesi sağılanabilmektedir. Bir makine, teknik yönden ne kadar mükemmel olursa olsun, eğer onu kullanacak insan ölçülerine ve bio-mekanik özelliklerine uygun değilse, etkin olarak kullanılamamaktadır (Şimşek, 1994).

Antropometrik veriler insan mühendisliğinde, diğer ismiyle ergonomide, başta iş alanları olmak üzere tüm alet, mobilya ve giysilerin fiziksel ölçülerini belirlemede kullanılır. Böylece alet veya ürünün ölçüleri ile kullanıcı ölçüleri birbirine uyumlu hale getirilerek görevin insana uygun hale getirilmesi sağılanabilmektedir (Sabancı, 1999).

Ergonomi, insanların anatomik özelliklerinin, antropometrik karakteristiklerinin, fizyolojik kapasite ve toleranslarının göz önünde bulundurularak, endüstriyel iş ortamındaki tüm faktörlerin etkisi ile oluşabilecek, fiziksel ve psiko-sosyal stresler karşısında, işleyiş verimliliğinin ve “insan-makine-çevre” uyumunun temel yasalarını ortaya koymaya çalışan, araştırma ve geliştirme alanı olarak tanımlanmaktadır (Şekil 4.9) (Sanders & McCormick, 1993). İş ortamı ile insan karakteristiğinin uyumlu

hale getirilmesi ve bu çevrede ortaya çıkabilecek olası problemlerin başlangıçta belirlenerek önlenmesi için imkân vermektedir. Bunun bir diğer anlamı; ergonomi, çalışan ile iş (işin insana, insanın işe) uyumunun sağlanmasıdır. Yani bir insanın kullandığı makine ne kadar gelişmiş olursa olsun, insan-makine uyumu sağlanmadığı takdirde bu iki elemanın oluşturduğu sistemden beklenen yüksek performansın elde edilmesi mümkün olmamaktadır (Şekil 3.9) (Dizdar, 2003).

Şekil 3.9: Ergonomi İnsan İlişisinin Şematik Olarak Gösterimi (Kaya, 2010).

Ergonomideki esas; insan yeteneklerini en iyi şekilde kullanıp en uygun işe yerleştirmek ve performansını en yüksek düzeye çıkarmaktır. Başka bir deyişle azami performansı (verimlilik vb.) asgari insani maliyet (stres, kazalar vb.) ile elde etmektir. Bu nedenle, insana ait özelliklerin, bilgilerin, yeteneklerin ve becerilerin bilinmesi, bunlara ait alt ve üst sınırların belirlenmesi en önemli değerlendirme ölçütleridir (Kahraman, 2013).

Ergonomi; üretken, güvenli, rahat ve etkili insan kullanımı için, insan davranış, yetenek, sınır ve diğer özellikleri hakkındaki bilgileri ortaya çıkarır ve araç, makine, sistem, iş ve çevrelerin tasarımına uygular. Bu bilim dalı, sistem yaklaşımını benimseyerek, onu insan ve makine arasındaki ilişkiyle bütünleştirir (Chapanis, 1995).

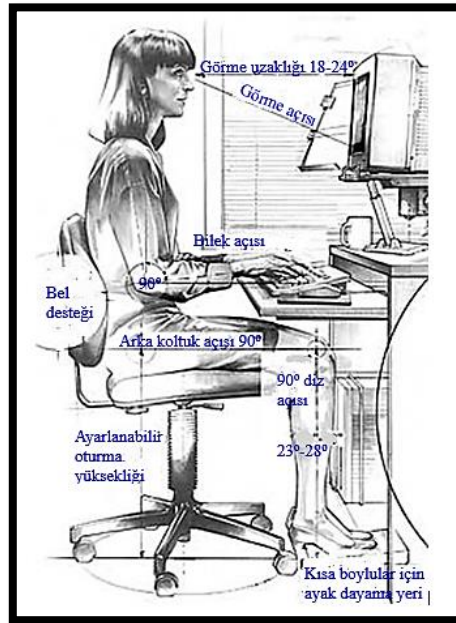
Ergonomik iş istasyonu tasarımında ise, insan faktörünün göz ardı edilmemesi ve çalışma esnasındaki oluşabilecek çeşitli duruşların antropometrik veriler dâhilinde sistematik ve güvenilir bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Ergonomik iş istasyonu tasarımının amacı, ofis ortamındaki sistemin üretkenliğini ve güvenilirliğini optimize etmektir. Çalışma alanlarının tasarımında kullanıcıların çeşitliliğine uygun

iş istasyonları yapabilmek için çok yönlü yaklaşım önemlidir. Görevin gerekleri ve kullanıcıların karakteristik özellikleri dikkate alınmalıdır. Tek başına ergonomik olarak tasarlanan bir ürün tasarımından bahsetmek uygun olmayacaktır. Bu noktada temel amaç; tasarlanan ürünün kullanılacağı yere ve görevine olan uygunluğu ile diğer nesnelere kurduğu uyumdur (Pulat, 1997).

Ergonomideki iş-insan uyumu; çalışılan alanın ve kullanılacak araçların analizi ve düzenlenmesi, ses, aydınlatma, iklim, titreşim gibi çalışma çevrelerinin analizi ve düzenlenmesi, Çalışma ve mola zamanları, istek doğrultusunda gece çalışma durumu gibi iş organizasyonlarının analizi ve düzenlenmesi yardımıyla oluşturulmaktadır (Kahraman, 2013).

Ergonomide insanın işe uyumu ise; kişinin işin içeriğine bireysel yatkınlığının (yaşı, cinsiyeti, bedensel yapısı vb.) dikkate alınması, çalışma alanı tanıtımı ve işe alışabilme, gibi öğelerden oluşmaktadır (Kahraman, 2013).

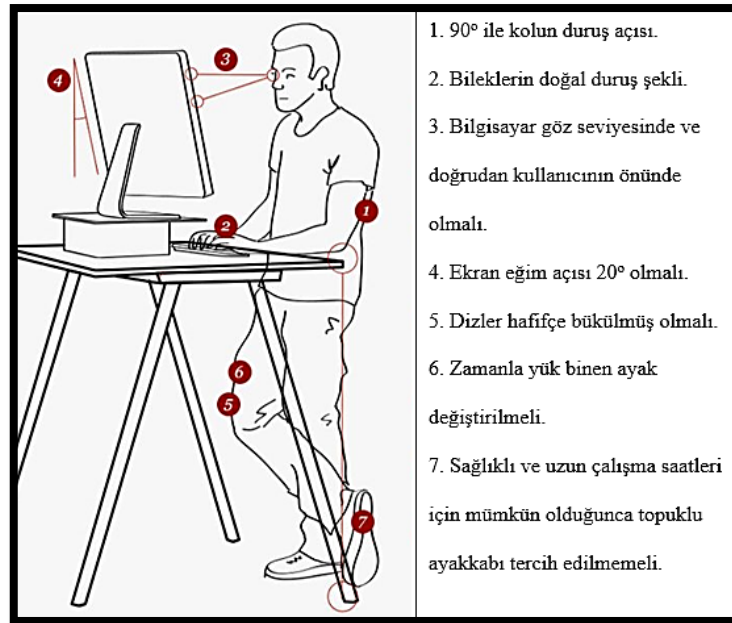
Ergonomi konusuna paylaşımlı ofis bazında bakıldığında; kullanıcıların genel olarak sabit bir alanda bulunmayı tercih etmeyen çalışanlardan oluştuğu göz önünde bulundurulmalıdır. Dolayısıyla ofiste yer alan mobilya ve kullanılacak malzemelerin, çalışma yüzeylerinin, farklı kullanıcıların farklı vücut ölçülerine uyum sağlayacak esneklikte olmalarına özen gösterilmesi gerekmektedir.

Şekil 3.10: Oturarak Çalışanlar İçin Ergonomik Veriler (URL 51).

Ofis ortamında çalışanların kullandıkları ekipmanlara göre fiziki duruşlarını ayarlamaları gerekmektedir. Ofis ergonomisi ve bunlara yönelik tavsiyeler aşağıdaki gibidir (Şekil 3.10 ve Şekil 3.11);

- Sandalye yüksekliği – Ayaklar zeminde düz, uyluk tam destekli
- Sandalye genişliği 10 cm. kadar sandalye önünde – Alt ve üst sırt tam destekli, diz arkası
- Kol desteği – Dirsek ve ön kol tam desteği
- Sırt desteği – Arka desteği bel hizasında kalınlaşmalı
- Masa yüksekliği – Klavye kullanımı sırasında kolun dinlenme pozisyonu ile aynı seviyede, okuma sırasında dinlenme pozisyonunun 5 cm. üzeri
- Bilgisayar ekranı pozisyonu – Kullanıcının tam önünde düz, ekran rotasyonu 10°den az. Ekran göz mesafesi yaklaşık 50 cm.
- Bilgisayar ekranı yüksekliği – Ekranın üstü göz seviyesinde
- Klavye – Masa üzerinde, ekrana düz
- Mouse – Klavyeye yakın (Von Onciul, 1996).

Şekil 3.11: Ayakta Çalışanlar İçin Ergonomik Veriler (URL 52).

Teknolojik yenilikler ve ilerlemeler doğrultusunda tasarımsal anlamda birçok değişime maruz kalan ofislerde zamanla güncelliğini kaybeden planlamalar yerlerini takım çalışmalarına öncelik veren tasarımlara bırakmıştır. Paylaşımli ofis kullanıcılarına sunulmuş olan esnekliğin ön planda tutulduğu modüler yaklaşımlı çalışma mekânları ile istenilen yönde ve yerde çalışma olanağı bulunabilmektedir. Buna karşılık insanların bazı belirli yapısal (anatomik), boyutsal (antropometrik), psikolojik özelliklerinin bulunduğu; insan iskelet ve kas sisteminin belirli bir hareket yeteneği ve gücü, kasların enerji yakma şekli, çevreyi algılayabilme ve gerektiğinde korunma özelliklerinin olduğu unutulmamalıdır (Şekil 3.11). Tasarımların da bu yönde yapılması çalışanların yorulmaması, verimlerinin ve iş kalitesinin artması adına önem taşımaktadır (Kaya, 2010).

3.2.2. Mobilya

Geçmişten günümüze kazanılan teknolojik birtakım yenilikler, malzeme çeşitlilikleri gibi ilerlemeler sayesinde ofis içi mobilya tasarımında birçok gelişme sağlanmıştır. Öncesinde kullanılan sistemler zamanla yerlerini insan antropometrisinin ön planda olduğu, ergonomik ve mekâna kolaylıkla uyum sağlayabilen tasarımlara bırakmıştır. Ofis ortamlarına teknolojinin girmesiyle birlikte, elektronik araçların kullanımı artmış, yaygınlaşmış, bunun sonucunda da kendi içerisinde farklı kombinasyonların üretilbildiği esnek sistemler ve mobilyalarda standartlaşmalar görülmeye başlanmıştır. Mobilya ve insan ergonomisindeki uyumun esas olduğu tasarımlar öne çıkmış, bunun yanında her bireye kullandığı mobilyaları kendi vücut ölçülerine göre ayarlama imkânı verilmiştir (Avşaroğlu Dirim, 2010).

Paylaşımli ofislerde de aynı durum söz konusudur, ancak diğer ofis tiplerinden farklı olarak kullanıcı çeşitliliği ve kullanım sürelerinin farklı oluşu nedeniyle bu faktörler dikkate alınarak iç mekân planlaması yapılmalıdır.

Varlı'ya göre ofis mobilyası seçimine etki eden faktörler şu şekildedir:

- Kişisel kullanıcı istekleri dikkate alınmalıdır,
- Çalışanların performansının artırılması açısından seçilen mobilyaların ergonomik olması gerekmektedir,

- Ofisin yer aldığı yapının formuna göre mobilya seçimi yapılmalıdır,
- Hareket özgürlüğü sağlayan, esnek olarak düşünülmüş mobilyalar kullanılmalıdır,
- Çok işlevli ayarlama mekanizmaları olmalıdır,
- Serbest mekân düzenlemelerine imkân veren, gerektiğinde büyüüp küçülebilen alanlara kolaylıkla uyarlanabilen çok yönlü donanımlar tercih edilmelidir (Varlı, 2004).

Buna göre ofis mobilyaları sabit ve hareketli mobilyalar olmak üzere iki başlık altında detaylandırılacaktır;

Sabit Mobilyalar:

Sabit mobilyalar genellikle yapı elamanlarını doğrudan ya da dolaylı yoldan temas ederek montajlanan ve sürekli olarak konumu değiştirilemeyen elemanlardır. Paylaşımlı ofislerde; kullanıcıların saklama, depolama ve servis hacimleri gereksinimlerini karşılama gibi genel durumlarda kullanılmaktadırlar. Öncesinde ofislerin duvara yakın ya da sağır yüzeylerde kullanımları tercih edilirken, günümüz yeni tasarım anlayışında bölücü eleman, özel aydınlatılmış ankastre mobilyaları olarak da kullanılmaktadırlar (Dalga, 2007).

Paylaşımlı ofislerin bazı alanlarında kişiselleştirilmiş alanlar yaratmak amacıyla duvara sabitlenmiş halde masalar yer almaktadır. İhtiyaca göre bazılarında çekmece, dolap ya da oturma elemanları bulunmaktadır. Danışma bankoları ise, genel yerleşim düzeninde belirli bir alana sahip olmaları nedeniyle sabit mobilya olarak nitelendirilmektedirler. Bu noktada kullanılan birçok donanım mobilya içeriğinde toplanmış, görsel olarak da sadeleştirilmiştir. Sabit mobilya olarak kabul edilen bir diğer mobilya ise, paylaşımlı ofis kullanıcılarına hizmet olarak sunulan kilitli dolaplardır. Genellikle paylaşımlı ofislerin ortak kullanım alanlarında duvar yüzeylerinde boydan boya, gömme dolap şeklinde ya da farklı tasarım çözümleriyle konumlandırılmaları tercih edilmektedir (Ergin, 2012).

Hareketli Mobilyalar:

Yeni ofis düzenlerinde değişime elverişli, organizasyonel çalışma alanları sağlayabilen, takılıp sökülebilen, fonksiyonel mobilyalardır. İş kültüründe yaşanan

hızlı değişim ve gelişen teknoloji, ofis yapılarında çok daha esnek çözüm yaratmaya olanak tanıyan, fonksiyonel ve hareketli donatıların geliştirilmesini sağlamıştır (Yılmazer, 2010).

Paylaşımli ofislerde hareketli olarak nitelendirilen mobilya tipleri;

- Masalar (çalışma, toplantı ve yönetim masaları),
- Organizasyonel mobilyalar (serbest alanlarda, çalışma istasyonlarında),
- Depolama ve arşivleme amaçlı kullanılan üniteler (dolaplar ve raf sistemleri),
- Oturma elemanları (çalışma koltukları, bekleme koltukları, toplantı ve etkinlik sandalyeleri),
- Islak hacim mobilyaları (mutfak dolapları, lavabo üniteleri) (Ergin, 2012).

Günümüz koşullarında genelde bilgisayarlarla birlikte çalışma şekli tercih edilmektedir. Paylaşımli ofislerde de bireysel ve serbest çalışma alanlarında buna yönelik olarak esnek ve ergonomik masa tasarımlarının kullanılması iş verimliliği açısından olumlu bir etki yaratmaktadır. Özellikle bilgisayar kullanımında çalışanların büyük çoğunun boğun ağrısı başta olmak üzere, sırt, omuz, baş ağrıları ve görme güçlüğü gibi fiziksel rahatsızlıklara ve strese maruz kaldıkları görülmektedir. Bu nedenle, oturma elemanları başta olmak üzere, oluşturulan çalışma istasyonlarındaki tüm hareketli mobilyaların bu doğrultuda düşünülerek seçilmesi gerekmektedir. Paylaşımli ofislerde standart masa kullanımının yanı sıra kişi sayısının sürekli değişebileceği alanlarda çeşitli eklenebilir modüller yardımıyla çalışma istasyonlarının oluşturulması önem taşımaktadır. Toplantı, konferans ya da görüşme alanlarındaki mobilyalar, gerektiğinde kolaylıkla birleştirilip ayrılacak ve gereksinim duyulan alanın hızlı bir şekilde oluşturulmasına olanak sağlayacak özellikte olmalıdırlar (Yılmazer, 2010).

Paylaşımli ofislerdeki çalışma alanı çeşitliliği nedeniyle oturma elemanları da bu yönde çeşitlilik kazanmaktadır. Genellikle ofislerde kullanılan oturma elemanları; çalışma koltukları, yönetici koltukları, misafir ve üyeler için düşünülen koltuklar, kanepeler ve diğer oturma elemanları olarak sıralanabilmektedir. Ancak dikkate alınması gereken temel nokta her kişinin kendi antropometrisine göre ayarlama yapabilmesidir. Bu nedenle, oturma elemanlarının kalçanın öne doğru gelmesini önlemek amacıyla geriye eğimli ve yatay düzlemdeki açısının 14-24 derece

arasında olması önerilmektedir. Sırt dayanağının geriye doğru olan eğiminin oturma yüzeyine 105-110 derece, yatay düzleme 110-130 derece açılarda olması gerekmektedir (Görk, 1998).

Depolama ve arşivleme ünitelerinin ölçüleri ve fonksiyonları ise, ofis yerleşim sistemlerine bağlı olarak değişmektedir. Çalışma masalarına yakın olarak konumlandırılan depolama ünitelerinin 75 cm yüksekliğe kadar olanlarının üstleri ek masa yüzeyi olarak kullanılabilir. 120 cm ve daha yüksek olanlar yarım bölücü olarak işlev yapmaktadırlar. Kütüphane gibi açık raflı sistemler de depolama ve arşivleme fonksiyonu için kullanılabilirler.

3.3. Psiko-Sosyal Gereksinimler

Bir eylemin yapılma sürecinde kullanıcıların herhangi bir psikolojik rahatsızlık duymaması için sağlanan gerekli koşullar psiko-sosyal gereksinimler olarak tanımlanmaktadır. Bir başka tanımıyla; kullanıcıların kültür grubuna bağlı olarak değişim gösteren kişisel gereksinimlerine ilişkin özelliklerdir. Bunlar, görsel ve işitsel mahremiyet, toplumsal çevrenin insan davranışına yönelik özellikleri ile insanın içinde bulunduğu mekâna ait renk, doku, form gibi estetik koşullar olarak nitelendirilebilmektedir (Ketencioğlu, 2001).

Genel anlamda bakıldığında; bir çalışma alanı tasarlanırken fiziksel özelliklerin iyi olmasının yanı sıra insanların psikolojik özellikleri ve bunların sonucunda ortaya çıkabilecek davranışlar incelenmemiş, tasarıma yansıtılmamış ise beklenen performansın alınmasının pek de mümkün olmadığı görülmektedir (Aluçlu, 2000). Bu nedenle, bu faktörler göz önünde bulundurularak yapılan tasarımların başarılı olma ihtimalleri çok daha yüksektir.

Çalışma alanı; kişisel alan, mahremiyet ve sosyal ilişkileri kapsayan karmaşık bir sosyal sistemdir. Ancak paylaşımlı ofislerde bu durum biraz daha farklı işlemektedir. Özellikle kişiler arası paylaşımın etkin olduğu bu ofislerde mahremiyet konusu önceliği, genel ofis mantığına oranla biraz daha geri planda kalmaktadır. Ancak yine de mahremiyet önceliği olan kullanıcılara yönelik hem grup çalışmasına hem de bireysel çalışmaya imkân tanıyan özel alanlar da düşünülmüştür. Serbest çalışma

alanlarında mahremiyetin sağlanması pek de mümkün olmamakla birlikte bu çalışma şeklini tercih eden kullanıcılarda seçimlerinin bilinçli olarak yapıldığı görülmektedir. Hem görsel hem işitsel anlamda bir takım konfor şartlarının sağlanmasını isteyen kullanıcılar, özellikle güçlü konsantrasyon gerektiren işlerde çalışanlar ise daha çok genel mekândan izole edilmiş alanlar tercih etmektedirler (Varlı, 2004).

Her ofis düzenine uyarlanabilecek, tek tip bir organizasyon düzeninin yapılması mümkün olmamakla birlikte çalışanların da karakteristik özellikleri tasarımın içine dahil edildiğinde tamamıyla farklı tasarım anlayışlarının ortaya çıkması olası bir durum olacaktır. Günün yoğun ve büyük bir bölümünün ofis ortamlarında geçirildiği düşünüldüğünde, birçok kullanıcının evlerinde ve diğer yerlerde elde ettikleri konforu aramalarının doğal bir yaklaşım haline geldiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, bazı kullanıcıların kişisel ilgi alanlarını mekâna yansıtmak istemeleri doğal bir davranış olarak görülmektedir. Paylaşımli ofislerde de kullanıcıların bu istekleri karşılamaya yönelik mekanlar bulunmaktadır. Ancak serbest alanlarda ya da daha büyük grup alanlarında çalışanlarda da durum çok da farklı olmamaktadır. Çalışma birimleri kişilere ait olmasa da çalışma süresince o kişiye aittir ve bu tür sahiplenmeler insan psikolojisi için gereklidir. Bu nedenle, sandalyeyi kendine göre ayarlama, masayı birkaç santimetre sağa sola hareket ettirme, yerini değiştirme gibi davranışlarla, psikolojik olarak bir önceki kullanıcının sahipliğini sona erdirmeye ve kişisel alan yaratma isteği içgüdüsel olarak devam etmektedir (Aksu, 2000).

Bir diğer psiko-sosyal faktör de mekânın sahip olduğu renk, biçim ve dokusal özelliklerdir. Mekân biçimi ve geometrisi onu oluşturan yüzeylerin malzeme, renk, doku ve desen gibi karakteristik özellikleri ile algılanmaktadır. Örneğin; dairesel biçimler, kendine dönen ve merkezinde odaklanmışlık hissi yaratan biçimler olup birliği ve devamlılığı simgelerken, aynı zamanda çalışma mekanına yumuşaklık ve akıcılık hissi vermektedir. Üçgen tabanlı biçimler durağanlığı simgelerken, kare tabanlı biçimler ise sadelik, rasyonellik ve net durumları simgelemektedir. Renklerin kullanıcılar üzerindeki etkileri de en az mekân geometrisi kadar önemlidir. Renkler sayesinde çalışanların mekân içindekileri algılamaları kolaylaşır, kullanıcılar üzerindeki stresin atılmasında etkili olmaktadırlar, yansıma gibi olumsuz durumların giderilmesinde yardımcı etkiye sahiptirler (Gürer, 1997).

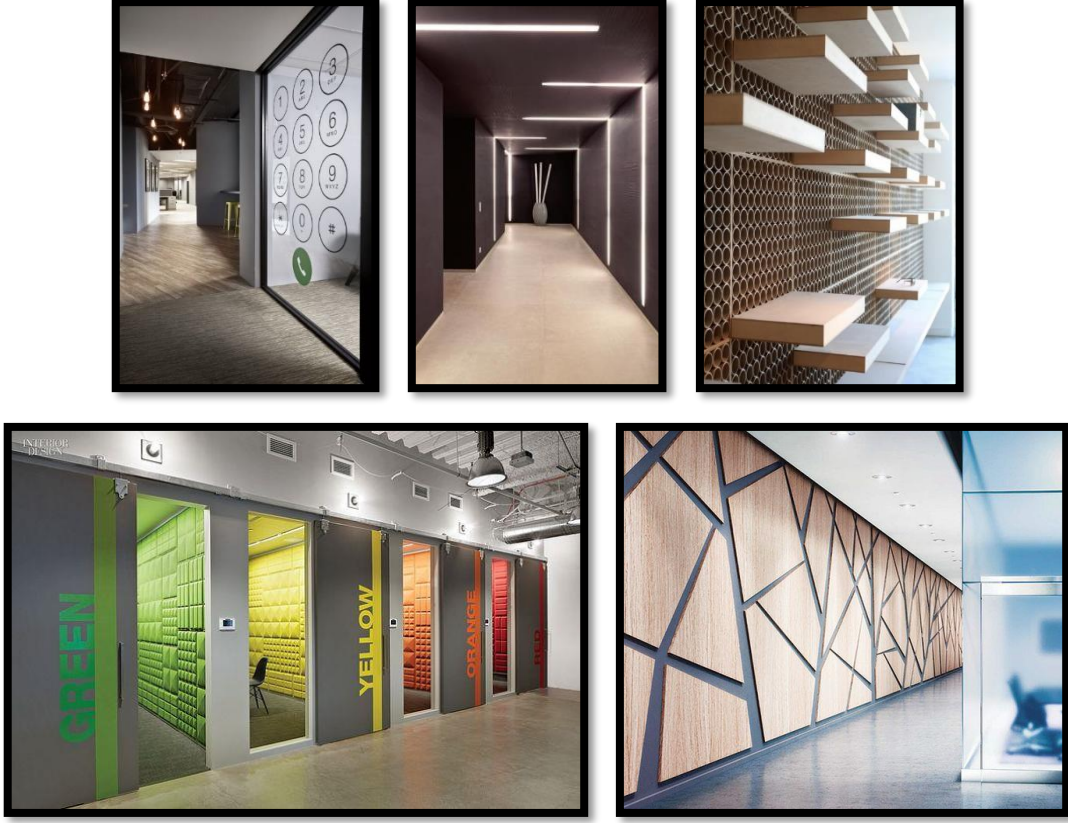
3.3.1. Algı

İnsanlar bir çevrede ya da mekânda bulunabilmek için o mekânı tanımak ve kavramak zorundadır. Bu durum da algılama olayı ile başlayan bir süreçtir. Algı; kişilerin daha önceki yaşam tecrübelerinden edindikleri deneyimlerden yararlanarak çevrelerindeki nesne ve olaylara anlam vermelerindeki aktif süreç olarak tanımlanmaktadır (Varlı, 2004).

Algısal süreç; nesnel uyarıların duyumsanması olarak kabul edilen 'fizyolojik süreç' ve bu duyumsamalar sonucunda oluşan bilişsel verilerin yorumlanması, anlamlandırılması gibi durumları barındıran 'bilişsel süreç'leri içermektedir. Fizyolojik ve bilişsel olarak adlandırılan süreçler Ozanfanti ve Le Corbusier tarafından birincil ve ikincil hisler olarak tanımlanmışlardır. Birincil hisler biçim, renk unsurlarını barındıran fizyolojik süreçtir, sabit ve evrenseldir. İkincil hisler ise, kişisel katılıma ve kültürel geçmişe göre biçimlenen bilişsel süreçtir, öznedir, çeşitli ve değişkendir, evrensel değildir (Görsel 3.14) (Kaya, 2010).

Algılayıcıya bağlı oluşan fizyolojik özellikler, karakter, ruhsal- psikolojik özellikler, geçmiş deneyimler, sosyo-kültürel özellikler mekân içindeki imaj oluşumunda etkili olmaktadır. Bu tür etmenler neticesinde kullanıcıların nesnelere olan ilişkileri ve algıları mekân içindeki davranışlarını da etkilemektedir (Başkaya, Wilson, Özcan & Karadeniz, 2006).

Görsel 3.14: İç Mekânda Yer Alan Çeşitli Algısal Unsurlar (URL 53-61).

Mekân içindeki algı sadece kullanıcıya göre değil, mekânın niteliğine bağlı olarak da değişim göstermektedir. Renk, ışık, doku, form, işaret sistemi gibi mekânsal uyarım faktörleri görsel algılamanın temelini oluşturmaktadır (Görsel 3.14). Ofislerde günlük yaşamın büyük bir parçasının geçirilmesi dolayısıyla kullanıcılar da bahsedilen uyarım faktörlerinden etkilenmekte ve algısal olarak bu doğrultuda yönlendirilmektedirler (Kaya, 2010).

3.3.2. Renk

Renkler, insanların nesne ve durumları tanıma, tanıtırma ve bildirmede kullandığı en belirleyici unsurlardan biridir. Renklerin iç mekân algısında ve mekân içindeki kişilerin psikolojilerini doğrudan etkileyen oluşu tasarımsal anlamda da üzerinde durulması gereken bir etmen olduğunu göstermektedir. Günümüz insanı zamanının %90'ını kapalı mekanlarda geçirmektedir ve bu da iç mekânda huzurlu ve sağlıklı hissetme ihtiyacını doğurmaktadır (Özdemir, 2005).

Renkler, sahip oldukları düşük ya da yüksek titreşimli enerjiler sayesinde insan psikolojisi üzerinde etkili olmakta, insanların duygusal, zihinsel ve fiziksel dünyalarında önemli bir yer tutmaktadırlar. Renkler, uyarıcı oldukları kadar çökme hissi de yaratmakta, yapıcı oldukları kadarda yıkıcı, itici yâda çekici de olabilmektedirler. Ayrıca nesnelerin yakınlık uzaklık gibi algısal özelliklerinin oluşturulmasında da kullanılabilirler (Kalaycıoğlu & Aras, 2015).

Renk türlerinin psikolojiye olan etkilerini aşağıda tablo şeklinde ifade edilmiştir (Tablo 3.2) (Özdemir, 2005).

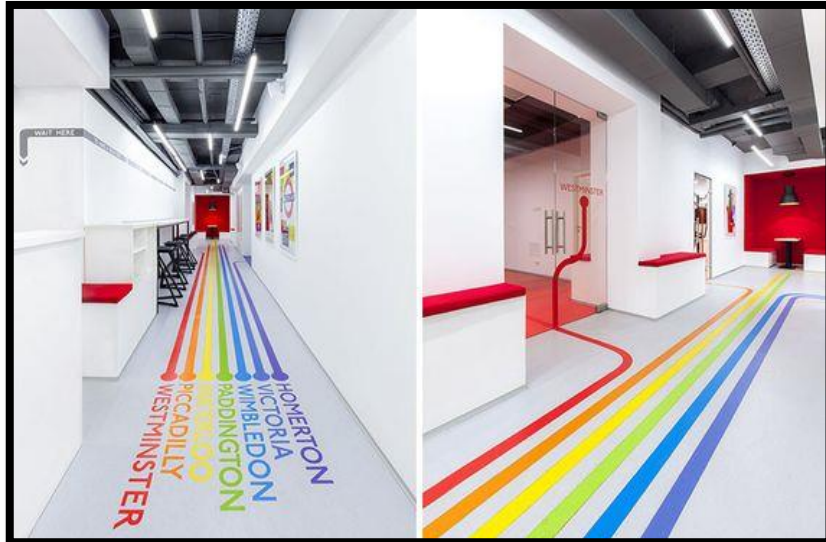
RENKLER	PSİKOLOJİK ETKİLERİ
KIRMIZI	Kuvvet, canlılık, enerji ve dinamizmi simgelemektedir. Oldukça sıcak bir renktir. Kırmızının her tonu ayrı bir psikolojik karaktere sahiptir. Koyu kırmızı; ciddi, geleneksel, ağır, güç dolu ve asaleti, orta kırmızı; güç, aktivite, hareket ve tutkulu bir özlemi ifade etmektedir.
TURUNCU	Birlik olmaya yönlendirici, çok kullanıldığı durumlarda huzursuz edici, zenginlik, neşe verici, ısıtıcı, ışık ve verimliliği temsil etmektedir. İyimserlik yayar, önsezinin, duru sevincin, dengenin ve gücün sembolüdür.
SARI	Gençlik ve canlılığı ifade etmektedir. Daha çok açık tonlarda bu özelliği ön plana çıkmaktadır. En ışıklı, hareketli, parlak ve neşeli renk olan sarı, zenginlik, bolluk, şeref ve sadakati hatırlatmaktadır. Ayrıca, entelektüellik, yöneticilik, hırs, iddia ve özgürlüğü de ifade etmektedir. Sarının açık tonları, alanları genişleterek büyütmektedir. Zihin uyarıcı ve iletişim kurmayı kolaylaştırıcı bir etkisi olmasına rağmen fazla kullanımında Vandalizm, kıskançlık, hastalık, mantıksızlık, şüphe ve güvensizlik, sorumsuzluk, uçukluk getirmektedir.
YEŞİL	Sessizlik, verimlilik, yaşam, büyüme, doğa, bilgelik ve inancı çağrıştırmaktadır. Genel olarak doğa rengi olması sebebiyle serinletici ve sakinleştirici bir etkiye sahiptir. Her renkte olduğu gibi yeşilinde farklı tür ve tonları farklı duygular uyandırabilmektedir. Yeşil kendine saygı, adalet ve güveni temsil edebilirken, abartılması megaloman, otoriter ama küstah, alaycı bir ifade yayabilmektedir.
MAVİ	Mavi, hoşnutluk, iyi niyet, merhamet, açık sözlülük, dürüstlük, esneklik, uyum, uzlaşma, iş birliği ve huzuru çağrıştırmaktadır. Heyecan giderici ve sakinleştirici etkisi vardır. Mavinin renk koyu ya da açık her tonu özgürlük ve uyum içermektedir. Koyu mavi olan lacivert renk, ciddi olmaya ve kapsamlı düşünceye sevk eden bir renktir. Özellikle çok solgun mavilerin bolca kullanıldığı yerlerde pasiflik ve tembellik hissi oluşmaktadır.

MOR	Mor, asalet, utanç, hüznün, itibar, aşk ve aklın birleşim rengidir. Mor, büyük alanlarda görüldüğü takdirde korkutucu ve huzursuzluk veren bir etkiye sahiptir. Erguvan; haklılık, ihtişam, egemenlik ve asillik duygusu doğuran kişiler arasında ciddiyet ve mesafe duygusu telkin etmekte, menekşe moru; dini otorite, kaos, ölüm, kendini adama, ilahi aşkı temsil etmekte, leylak rengi ise; melankolik duygular yaratmaktadır.
BEYAZ	Beyaz temizliği ve istikrarı ifade etmekte, bütün renkleri içinde barındırmaktadır. Sağlığın sembolüdür ve açıklık, şeffaflık duygularını yansıtmaktadır.
SIYAH	Beyazın zıttı olan siyah, iyi-kötü, gündüz-gece, yaşam-ölüm gibi var olan doğal ikilemlerin 'diğer' rengidir. Siyah insan doğasında bulunan derin uyumsuzluğun sembolüdür. Bu renk, yas, pişmanlık, suçluluğu sembolize edebileceği gibi, derin dinlendirici sessizlik ve sonsuzluk yâda yapısal kuvveti sembolize etmektedir.
GRİ	Açıktan koyuya değişen bir anlam ifade etmektedir. Genellikle belirsizliğin rengidir. Açık tonlarında endişeyi ifade ederken, koyu tonlarında bencilliği belirtmektedir.
KAHVERENGİ	Sağlamlık ve yararlılık ifadesini taşımaktadır. Aynı zamanda sağlıklı bir yaşamı ve güncel çalışmayı yansıtmakta, koyuluğu arttıkça siyahın özelliklerini almaya başlamaktadır. Gerçekçiliğin plan ve sistemin rengidir. İnsan hareketlerini hızlandırıcı etkisi bulunmaktadır. Güvence istikrar ve büyük ölçüde pratikliği temsil etmektedir.
PEMBE	Uyum, neşe, şirinliğin ve sevginin simgesidir. Rahat hissettiren ve dinlendiren bir renktir.
TURKUAZ	Canlandırıcı ve sakinleştirici psikolojik etkileri bulunmaktadır. İnsanlar üzerinde istikrar sağlayıcı bir özellik sağladığı gibi, dikkati ve konsantrasyonu da ayakta tutmaktadır. Açık fikirliliğin, gururun, yardımseverliğin, en üst düzeydeki değişim ve dönüşümün sembolüdür. Negatif etkisinde turkuaz, insanın hayattan korkmasına yol açacak bir acemilik yâda çekingenlik hissi oluşturabilmektedir. Kişileri duygusal ve zihinsel açıdan boşluğa iletebilecek olan soyutlama isteğine yol açabilmesi de bir diğer negatif yanıdır.
FUŞYA	Bu renk idealizmi ortaya koyar. Saygı, şükran, sadakat, anlayış ve olgunluğun simgesidir. Yöneticilik vasfı taşımaktadır. Yumuşak, sıcak ve koruyucu özellikleri ruhsallığı ifade etmektedir. Şefkat, nezaket, yumuşaklık duygularını ortaya çıkaran bir renktir. Negatif tarafı ise, egemenlik duygusu, güvensizlik, kendini beğenmişlikle gelen yalnızlık duygusunu ortaya çıkarmasıdır.

Tablo 3.2: Renk Türlerinin Psikolojiye Olan Etkileri (Özdemir, 2005).

Mekân içinde renk kullanımı cinsiyet, yaş, karakter vb. etkilere bağlı olduğu gibi kültürel birtakım özellikler dolayısıyla da değişim gösterebilmektedir. Renklerin etkileri genel anlamda aynı olmasına rağmen sembolik anlam bakımından bazı toplumsal farklılıklar barındırmaktadır. Örneğin; çoğu batılı toplum cenazelerde siyah rengi tercih ederken, Japonlar beyaz rengi kullanmaktadırlar. Mısırlılarda kırmızı renk ölüm anlamı taşıırken Çin'de bu renk mutluluğu ifade etmektedir. Dolayısıyla, kültürler arası bu farklılıkların, renklerin etkilerinden kaynaklı olarak değil, toplumların düşünce yapılarına göre yaptığı renk tercihlerinden kaynaklanmakta olduğu anlaşılmaktadır (Ulaş, 2002).

Tasarımsal çerçeveden bakıldığında; renklerin fiziksel ve psikolojik özelliklerinin yanında mekân içindeki etkilerinin de düşünülerek mekâna yansıtılması gerekmektedir. Mekânlar birbirinden farklı ve birden fazla işlev taşıyabilmektedirler ve bu nedenle hangi amaca hizmet edecekleri renk tercihleriyle belirlenebilmektedir. Diğer alanlarda olduğu gibi paylaşımlı ofislerde de renkler uygulandıkları yüzeye, görülmelerini sağlayan ışığın rengi ve tonuna göre algılanmaktadırlar. Çalışanların renkler yardımıyla ortak ya da bireysel kullanım alanlarına yönlendirilmeleri sağlanabilmektedir (Resim 3.15.). Çalışma alanlarında daha sakin ve titreşimi düşük, soğuk renkler tercih edilirken; hizmet alanlarında çok daha dinamik, hareketi arttırıcı, sıcak renk kullanımlarının tercih edildiği görülmektedir (Frieling, 1978).

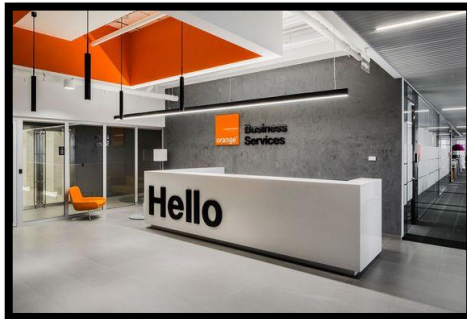
Görsel 3.15: Ofislerde Renkler Yardımıyla Sağlanan Yönlendirme (URL 62).

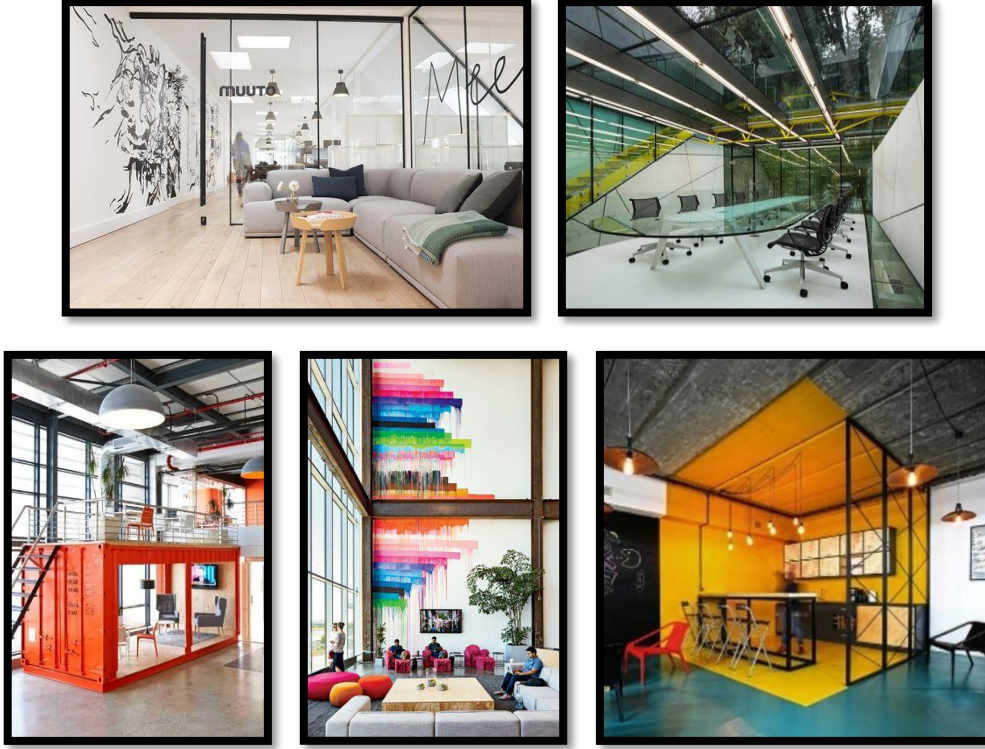
Heuser'e göre renk türlerinin döşeme, tavan ve duvarda kullanımıyla kullanıcılar üzerinde yarattığı etkiler şu şekildedir (Tablo 3.3.) (Heuser, 1976);

Renk Türleri ve Değerleri	Sıcak Renk-Koyu Değer	Soğuk Renk-Koyu Değer	Sıcak Renk-Açık Değer	Soğuk Renk-Açık Değer
Tavan	Kasvetli, Tehditkâr	Kapatici, Örtücü	Manevi Baskı Verici	Yükseltici
Duvar	Çevreleyici, Sarıcı	Soğuk	Hareketlendirici	Yönlendirici, Serin
Döşeme	Tutucu, Sağlam, Emniyetli	Ağır	Yükseltici, Kaldırıcı	Emniyetsiz, Koşmaya Teşvik Edici

Tablo 3.3: Renk Türlerinin Döşeme, Tavan ve Duvarda Kullanımıyla Kullanıcılar Üzerinde Yarattığı Etkiler (Heuser, 1976).

- Alçak tavanlar soğuk renk ve açık değerler ile daha yüksek; yüksek tavanlar ise sıcak renk ve koyu değerler ile daha alçak algılatılabilmektedir.
- Yan duvarlar, soğuk renk ve açık değerler ile birbirlerinden daha uzak algılanırken, sıcak renk ve koyu değerler ile birbirlerine daha yakın algılanabilmektedirler. Karşı duvarlar, sıcak renk, koyu değerler ile daha yakında algılanırken, soğuk renk, koyu değerler ile daha uzakta algılatılabilmektedir.
- Döşemeler, sıcak renk, koyu değerler ile kuytu ve emniyetli algılanırken, soğuk renk ve açık değerler ile temizlik ve genişlik etkisi uyandırmaktadırlar (Heuser, 1976).

Görsel 3.16: Paylaşımlı Ofislerde Mekân Özelliklerine Uygun Renk Kullanımları (URL 63-69).

Frieling'e göre, ofislerde yapılan doğru renk tercihleri algılamının kolaylaşmasında, kolay ayırt edilebilirlik sağlandığı için gözlerin rahat etmesinde ve stresin atılmasında yardımcı olmaktadır. Ayrıca rengin mekân içindeki ısısal, zamansal, mekânsal ve işitsel etkilerinden de söz edilmesi mümkündür. Örneğin; soğuk renklerin yoğun olduğu ortamlarda sıcaklık değerleri çok daha düşük algılanmaktadır. Bu nedenle, ofislerde sıcak renk kullanımı sayesinde ısısal anlamda ekonomi sağlanabilmektedir. Soğuk renk kullanımlarında zaman akışının tahmin edilenden daha az olduğu, sıcak renklerde ise normalden daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu nedenle, rutin işlerin yapıldığı alanlarda soğuk renk kullanımı önerilmektedir. Renklerin mekânsal etkileri ise, renk tonlarıyla yapılan kombinasyonların optik yanılsamalar yaratarak mekanların karakteristik özelliklerinin değiştirilmesi ile sağlanabilmektedir. Açık renk kullanımıyla objeler olduklarından daha yakın ve büyük, mekanlar da yine aynı şekilde büyük algılatılabilmektedir. Koyu renkler ise tam tersi etki yaratarak obje ve mekanların küçük algılanmalarına sebep olmaktadır. Renklerin işitsel boyuttaki etkileri ise, renklerin sıcaklık ve soğukluklarına göre değişim göstermektedir. Soğuk renk

yoğunluğunun mevcut olduğu mekânda sıcak renkli mekâna göre ses, çok daha gür ve kuvvetli hissedilebilmektedir (Görsel 3.16) (Kalaycıoğlu & Aras, 2015).

Paylaşımlı ofislerde rengin yanında dikkat edilmesi gereken bir diğer unsur esneklik faktörüdür. Sürekli olarak değişen kullanıcı sirkülasyonu nedeniyle, bu alanlarda beyaz rengin tercih edilmesi çalışanlar açısından daha uygun bir tasarım yaklaşımı olacaktır. Böylelikle eklenecek tüm diğer donatı elemanlarının taşıdıkları renkler ile estetik bütünlüğün sağlanabildiği çalışma alanları ortaya çıkacaktır (Ergin, 2012).

3.3.3. Doku ve Malzeme

Doku ve malzeme, mekân biçimlenişine etki eden önemli faktörlerdendir. Mekân kullanımındaki doku ve malzeme tercihleri insan üzerinde fazlasıyla etki yaratmakta ve yapılan seçimlere göre çalışma verimliliğinin artmasına ya da düşmesine sebep olmaktadır. Kullanılan gereçlerin sıcak-soğuk, sık-seyrek, statik veya dinamik oluşları mekâna farklı duygular katmakta; çalışanlarda heyecan, canlılık, sakinlik, rahatsızlık hissetme gibi duygular yaratmaktadır (Varlı, 2004).

İç mekândaki doku kullanımında dikkat çeken birtakım noktalar bulunmaktadır. Örneğin; aynı büyüklük ve renge sahip bir nesnenin ayrı özellikteki dokularla kaplanmaları yüzey etkilerinin de farklı algılanmasına neden olabilmektedir. Çok çeşitli dokuların bir arada kullanılmaları da kullanıcılarda rahatsızlık yaratabilmektedir. Sert yüzeyli dokular nesnelerin yakın algılanmalarını sağladıkları gibi kullanıldıkları mekânın gerçek boyutlarından daha küçük görünmelerini sağlarken; yumuşak dokulu yüzeyler daha uzak algılanmakta ve mekân içinde daha büyük boyutsal bir etki yaratmaktadırlar. Bunun yanında, düz dokulu yüzeyler pürüzlü yüzeylere göre soğuk bir etki oluşturmaktadır. Örneğin; mermere dokunulduğunda soğuk bir his bırakacağı bilindiği için algısal olarak da soğuk bir etki bırakacaktır. Ancak, halı gibi sıcak olacağı düşünülen bir malzeme mekânda da sıcak bir algı meydana getirecektir (Gürpınar, 2000).

Paylaşımlı ofislerde gerçekleşmesi planlanan her fonksiyon bölücü panellerin, zemin, duvar ve tavan kaplama malzemelerinin tercih edilmesinde de fikir sahibi olunmasını sağlamaktadır. Sıcak temaslı ahşap, halı ile soğuk temaslı doğal taş vb.

malzemelerin mekân işlevlerine göre kullanılması sonucu tasarımsal boyutta istenilen etkiler verilebilmektedir. Örneğin; yönetici alanlarında konfor ve prestij gereksinimi dolayısıyla parke ve halı kaplama malzemeler tercih edilirken, dolaşım ve grup çalışma alanlarında temizlik ve bakım ihtiyacı neticesinde mermer, granit gibi malzemeler kullanılmaktadır. Ayrıca, güvenlik gereksinimi nedeniyle; ıslak hacimlerde ve geçiş alanlarında yüzeyi sırlanmış veya pürüzsüz, kaygan malzemeler uygulanmamalıdır. Genel kullanım ve acil çıkış alanlarında da yangına dayanımlı malzeme seçimleri daha uygun olabilmektedir (Ergin, 2012).

Zemin kaplamasında dikkate alınması gereken bir diğer nokta da basınç dayanımlarıdır. Yoğun bir kullanıcı trafiğine sahip alanlarda ve masa, koltuk gibi mobilyaların noktasal basınçlarından kaynaklı oluşabilecek deformasyonlara karşı bakımı kolay, dayanımı ve ömrü uzun nitelikte malzeme kullanımı önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra, zeminin mekandaki ses dağılımıyla birebir ilişkili oluşu nedeniyle paylaşımlı ofislerde genellikle ses yutucu özelliği yüksek malzeme tercihleri ön plana çıkmaktadır. Kullanılan malzeme bakımlarının kolaylıkla yapılması ve tesisat kablolarına herhangi bir durumda ulaşılabilmesi amacıyla esnek kullanıma imkân veren yüzer döşemeler ise karo halı ve yalıtımlı parkeler ile kaplanabilmektedir (Ergin, 2012).

Duvar kaplamaları ve bölücü panellerde ise yine çalışma alanının niteliğine göre malzeme tercihleri yapılmalıdır. Özellikle sürekli değişikliğe olanak tanıyan ahşap levha, alçı levha, çimento levha özellikli hafif bölücü paneller paylaşımlı ofisler için çok daha uygun elemanlardır. Mekanları birbirinden ayırmak-birleştirmek, büyütme-küçültme amacıyla alçı ve ahşap levha gibi hafif elemanların üzerine alçı sıva, mineral sıva uygulamaları yapılabilmektedir. Sonrasında da boya, duvar kâğıdı veya doğal taş gibi kaplamalar uygulanabilmektedir. İç duvar kaplamalarının mekanik etkilerden oldukça etkilenebilmesi sebebiyle; ıslak hacimler, fiziksel aktivitenin yoğun olduğu alanlar ve sosyal alanlarda duvar yüzey kaplamaları bu uygulamalardan zarar görmeyecek nitelikte olmalıdır (Gürpınar, 2000).

Paylaşımlı ofislerde yoğun olarak tercih edilen hafif bölücü elemanlardan biri de doğramalı ve doğramasız cam levhalardır. Camın en çok kullanılma nedeni; kontrollü bir şeffaflık hissi yaratılabilmesi ve uygulama sonucunda katı bölücülere

oranla daha az alan kaybettirmesidir. Güvenlik açısından temperlenip kullanım amacına uygun kalınlıkta lamine edilerek kullanılması mümkündür (Gürpınar, 2000).

Çimento bağlayıcılı ahşap yonga levha ya da poliüretan bağlayıcılı talaş levha gibi kompozit ahşap paneller sayesinde belirli akslarda mekân boyutlarıyla oynanabilmektedir. Isı, ışık ve ses geçirme özelliklerine göre de çeşitlenen bölücü paneller ile iç hacimlerde kalan alanlara ışık, yüksek sesli mekanlara akustik kontrol ve farklı mekân boyutlandırmalarıyla da ısı kontrolü sağlanabilmektedir (Ergin, 2012).

Asma tavanlar, ofislerdeki mekân tanımlanmasında, akustik ve aydınlatma armatürlerinin düzenlenmesinde, yangın uyarı ve söndürme sistemleri, iklimlendirme sistemlerinin gizlenmesinde ve dağıtım ağının organize edilmesinde önemli yardımcı elemanlardır. Döşemeler ile ana şaftlardan aldıkları çeşitli sistem elemanlarının iç mekâna yayılmasında kullanılmaktadırlar. Ahşap ve kökenli elemanlar, seramik, cam, tekstil ve PVC gergi kumaşlar, asbestli çimento levhalar, alüminyum levhalar ve lambriyerler, prese taş yünü ve cam yünü, alçı hazır yüzeyli plaklar ve karolar hazır malzemeler olarak tavanda uygulanabilmektedirler. Uygulanması düşünülen alana göre malzeme tercihlerinin yapılması kullanım açısından da sağlıklı sonuçlar elde edilmesini sağlamaktadır. Örneğin; toplantı birimleri ve diğer çalışma alanlarında akustik özellikteki gözenekli levhalar; hizmet birimlerinin olduğu alanlarda ise çok daha dekoratif biçimlerin verilebileceği alçı levhalar kullanılabilmektedir (Varlı, 2004).

3.4. Bölüm Sonucu

Paylaşımli ofislerde iç mekân tasarım kriterlerinin, kullanıcıların gereksinimlerine cevap verebilecek ve iş kültüründeki her yeni değişimi yansıtabilecek nitelikte olması hem çalışanlar hem de işin işleyişi anlamında önem taşımaktadır. Başarılı bir ofis tasarımı için öncelikle iyi bir mekân organizasyonu ile başlanarak; aydınlatma, iklimlendirme, akustik ve ofis otomasyon sistemlerini kapsayan fiziksel gereksinimlerin, antropometri, ergonomi ve bu kriterler doğrultusunda tercih edilen mobilya sistemlerini içeren kullanıcı gereksinimlerinin ve bir mekân oluşumunda

büyük bir paya sahip olan algı, renk, doku ve malzeme faktörlerinden oluşan psiko-sosyal birtakım gereksinimlerin dikkate alınması gerekmektedir. Ancak bu gereksinimler bir bütün olarak ele alındığında başarılı bir paylaşımlı ofis tasarımı ortaya çıkmaktadır.

Geniş ve çeşitli bir kullanıcı yelpazesine sahip olan paylaşımlı ofislerde öncelikli olarak teknik alt yapı sistemlerinin düzenlenmesi gerekmektedir. İç mekânda sağlanan doğru iklimlendirme, kaliteli doğal ve yapay aydınlatma, mekân ihtiyacına göre yapılan akustik düzenlemeler ile kullanıcılar için fiziksel konforun sağlandığı bir çalışma ortamı oluşmaktadır. Çalışma hayatının oldukça stresli ve yoğun olması nedeniyle bu sistemlerin herhangi birinin doğru çalışmaması kullanıcılarda hasta bina sendromu adı verilen olumsuzlukların ortaya çıkmasına ve iş veriminin düşmesine neden olacaktır.

Bina gereksinimlerinin yanında kullanıcıların gereksinimlerini karşılayabilecek donatı elemanları, bunların ölçüleri ve bu donatıları kullanacak bireylerin vücut ölçüleri birbirleriyle orantılı olarak düzenlenmelidir. Kullanıcıların bu donatıları kullanmaları esnasında zorlanmamaları, rahatsızlık ya da yorgunluk hissetmemeleri ve vücut ölçülerine göre ayarlayabilmeleri önemli özelliklerdendir. Buna göre bireysel, grup ya da özel çalışma alanlarında antropometrik özellikler göz önünde bulundurularak doğru ergonomiye sahip mobilya tercihleri yapılmalıdır.

Psiko-sosyal gereksinimler ise tasarım aşamasında daha farklı bir etkiye sahiptir. Kullanıcıların kültür grubuna bağlı olarak değişim gösteren bu gereksinimler algı, renk, doku ve malzeme gibi estetik koşullar olarak adlandırılabilir. Paylaşımlı ofislerin sistemine uygun olarak düşünülen renk sınıflandırmalarının, kimi yerlerde dokularla desteklenmesi ve doğal malzeme kullanımlarının tercih edilmesi kişilerin kendilerini rahat hissetmelerine, ayrıca çalışma verimlerine etki etmektedir. Günün büyük bir bölümünün çalışma alanlarında geçirilmesi sebebiyle kullanıcıların kendilerini rahat hissetmeleri amacıyla farklı çalışma alanları oluşturulmuş ve bu yapılırken algıda seçiciliğin sağlanması amacıyla çeşitli sembollerden, işaretlendirme sistemlerinden, renklerden, dokulardan ve malzemelerden yararlanılmıştır.

Paylaşımli ofislerdeki tasarım aşamasında dikkate alınması gereken asıl nokta; yukarıda bahsedilen tüm kriterlerin bir bütün olarak ele alınması gerektiğidir. Böylelikle zamanla değişen ihtiyaçlara kolaylıkla cevap verebilecek değişimlerin yapılabileceği ve zamana uyum sağlayabilecek, aynı zamanda kullanıcıların da gereksinimlerini karşılayabilecek mekânlar oluşturulabilmesi mümkün olabilecektir.

Bundan sonraki bölümde Türkiye’de bulunan paylaşımli ofis örneklerinden bahsedilecek ve detaylı olarak incelenecektir.

BÖLÜM 4: TÜRKİYE'DEN PAYLAŞIMLI OFİS ÖRNEKLERİ

Paylaşımli ofislerin Türkiye'deki kullanım yoğunluklarını ve çalışma biçimlerini daha iyi anlamak amacıyla aşağıdaki örnekler seçilmiştir. Bu işletmelerin seçilmesinde dikkate alınan başlıca unsurlar; kolay ulaşılabilen, tercih edilen, mekânsal ve tasarımsal özellikleri bakımından tez konusuna fayda sağlayacak güncel örnekler olmalarıdır.

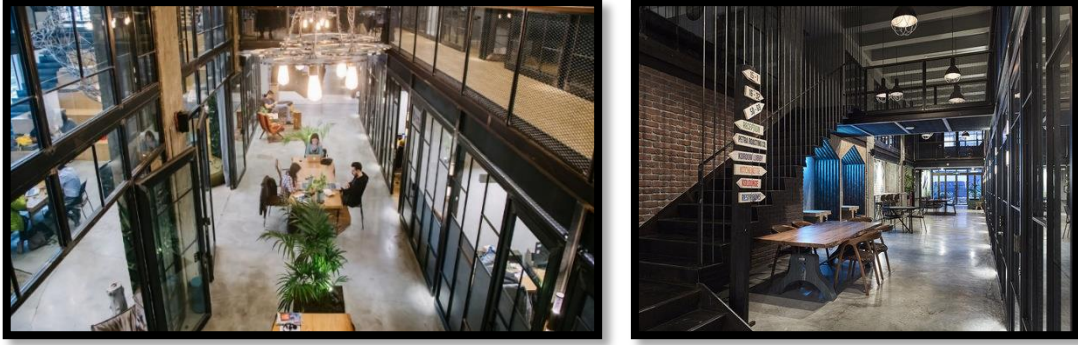
Seçilmiş olan örneklerin tasarım yaklaşımları ve işletme kimlikleriyle olan uyumları, mekânsal organizasyonları, tasarım özellikleri, planlar ve görseller yardımıyla incelenmiştir. Bu süreçte 4. Bölümde temel olarak alınan fiziksel gereksinimler, kullanıcı gereksinimleri ve psiko-sosyal gereksinimler başlıkları üzerinden detaylandırma yapılmıştır.

4.1. Kolektif House Levent (İstanbul/Şişli)

Görsel 4.1: Kolektif House'a Genel Bakış (URL 70).

Levent, Şişhane ve Maslak olmak üzere üç şubesi bulunan Kolektif House paylaşımli ofislerinden, Levent'te yer alan eski bir brode fabrikasının dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan şubesinin tasarımı Kontra Mimarlık tarafından gerçekleştirilmiştir. Kurucuları olan Ahmet Onur, Civan Orhan ve Arda Yiğithan Orhan'ın temel amaçları; şehrin ortasında 'sev, üret, ilham ver' konsepti üzerinde bir topluluk oluşturmak olmuştur. Asıl amaçları; beraber aynı çatı altında olduğunda birbirine değer katacak insanları toplamak ve bunun olabileceğini göstermektir (Görsel 4.1 ve Görsel 4.2.) (URL 70).

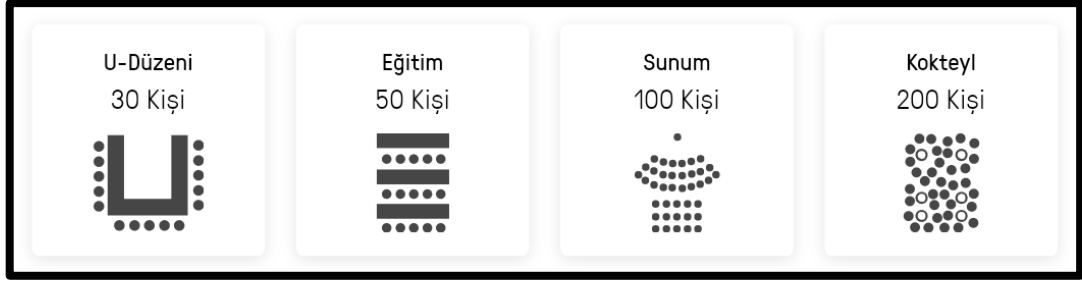

Görsel 4.2: Kolektif House'a Genel Bakış (Kişisel Arşiv, 2018).

Bu anlayış doğrultusunda Kontra Mimarlık ile anlaşılmış, topluluk hissini ve aidiyet duygusunun ön plana alınarak kullanıcıları sosyalliğe, kolektif üretime teşvik eden, özgüveni yüksek, mobil ve özgür ruhlu bir tasarım meydana getirilmesi istenmiştir. Kişiselleştirilebilirliğe ve esnekliğe önem verilen Kolektif'te; kullanıcıların her birinin farklı ihtiyaçları göz önüne alınmaktadır (Görsel 4.3 ve Şekil 4.1). Hem mekânsal uygulamalar ile hem de etkileşimleri üst seviyeye çıkarması düşünülen alanlarıyla, yeni fikirlerin ve birlikliklerin oluşturulması hedeflenmiştir (URL 71).

Görsel 4.3: Serbest Çalışma İçin Kullanılan Alan Herhangi Bir İhtiyaç Anında Etkinlik Alanına Dönüşebilmektedir (URL 9, URL 70).

Şekil 4.1: Serbest Çalışma Alanının Farklı Kullanım Şekilleri (URL 9, URL 70).

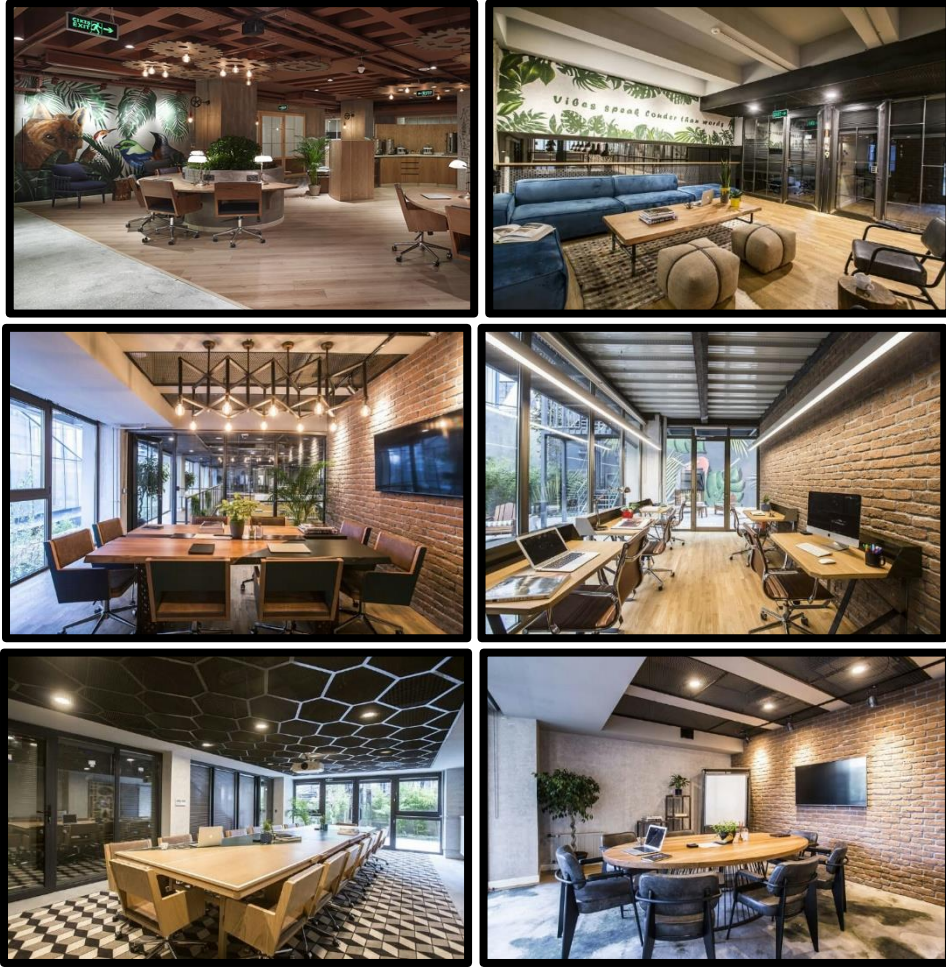
Serbest çalışma için düşünülen büyük alanda; alanında uzman kişiler ve markalar tarafından söyleşiler, sunumlar, vb. etkinlikler düzenlenmektedir. Bunun yanı sıra start-uplara ve çalışmalarını hakkında bilgi vermek isteyen, markalarını tanıtmak isteyen üyelere müsaitlik durumuna göre sunum imkânı verilmektedir. Çalışanların motive olmalarını ve iş ortamından uzaklaşmalarını sağlamak amacıyla da pilates, yoga ve çeşitli konseptlerde partiler gerçekleştirilmektedir (Görsel 4.3. ve Şekil 4.1.).

Görsel 4.4: Eski Brode Fabrikasına Ait Endüstriyel İzleri Gösteren Resimler (Kişisel Arşiv, 2018, URL 70).

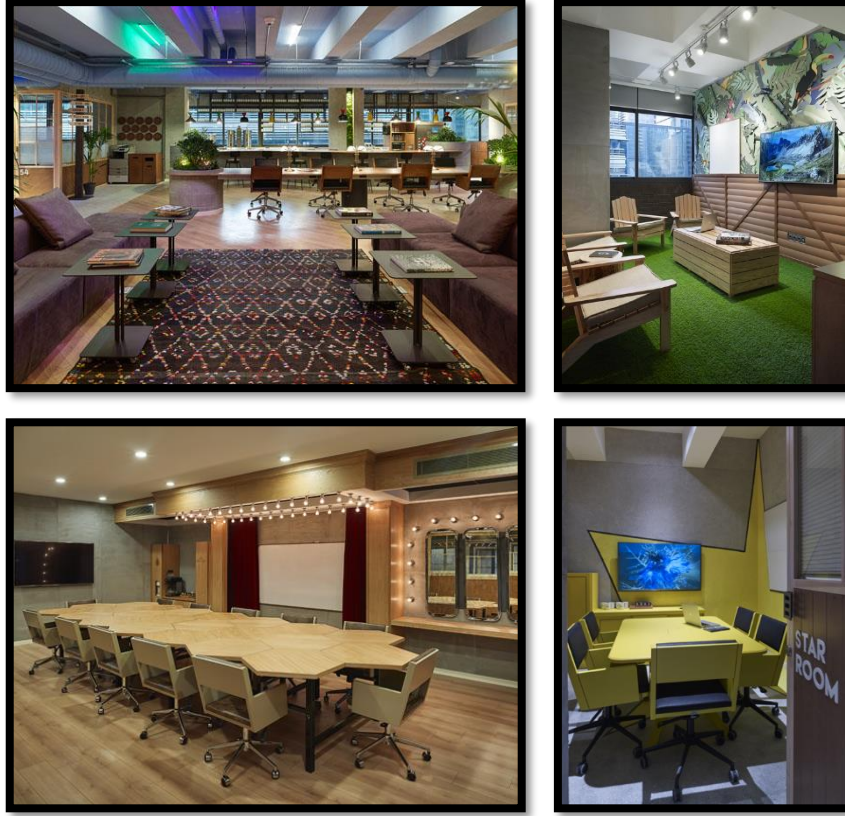
Dönüştürüldüğü fabrika alanının endüstriyel dilinden izler taşıyan mekânın 3. ve 4. katları çok daha yumuşak dokulara sahip ve şehirli kimliğin ön planda olduğu bir tasarım anlayışına sahiptir (Görsel 4.4).

Görsel 4.5: Mini Golf Alanı, 'İglo'lar, ve Çeşitli Çalışma Alanları (URL 70 ve URL 71).

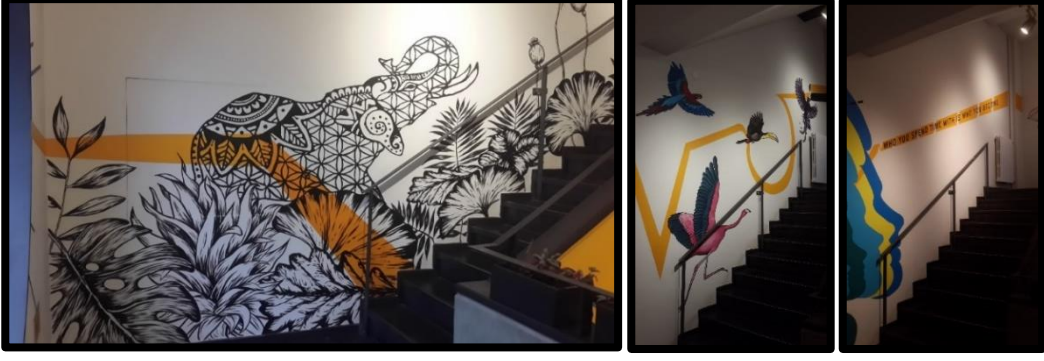
Uygulamaları Artika tarafından gerçekleştirilen yapıda; küçük toplantıların yapılabileceği yarı açık mekânlar olarak düzenlenen 'igloo'lar ve Amsterdam evleri gibi farklı mekânlar, hareketli bir ortak alan yaratmaktadır. Çalışma alanının içinde yer alan mini golf alanlarıyla çalışanların yoğun iş temposundan sıyrılarak sosyalleşmeleri amaçlanmıştır. Her katta bulunan, yiyecek ve içecek hazırlanmasına imkân veren mutfak ve bar alanları ile hem çalışanlar arasındaki etkileşimin artırılması hem de farklı mekanlarda farklı çalışma ortamlarının yaratılması istenmiştir (Görsel 4.5 ve Görsel 4.6) (URL 71).

Görsel 4.6: Toplantı Odaları ve Mutfak- Bar Alanı (URL 71).

Kolektif House'ta kullanıcıların farklı deneyimler yaşayabilecekleri ve ilham alabilecekleri biçimlerde kurgulanan 12 toplantı odası bulunmaktadır. Bir tiyatro kulübünün talebi doğrultusunda tasarlanan, içinde aynalı bir makyaj alanı ile ortadan katlanarak kenara çekildiğinde odayı bir performans alanına dönüştüren altıgen bir masanın bulunduğu 'Drama School' odası; doğayla iç içe bir çiftlik yaşamının yansıması niteliğinde olan 'Barn Room'; 'Tetris' ve 'Puzzle' odaları, 'Star Room' bu toplantı odalarından bazılarıdır (URL 71).

Bireysel olarak çalışmak, yalnız kalmak, odaklanarak çalışmak, telefon görüşmesi yapmak isteyenlerin bu ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla 1-2 kişilik kapalı mekânlar yaratılmıştır. Ayrıca, bir meditasyon odası ve su sesinin etkisiyle gevşemek, düşünmek ve ilham almak için oluşturulan bir de arınma odası bulunmaktadır.

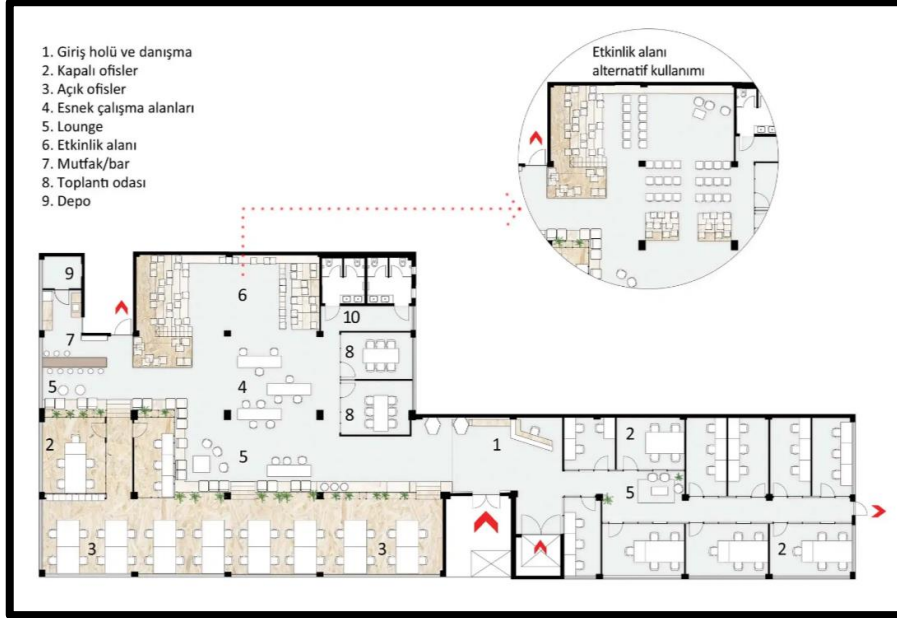
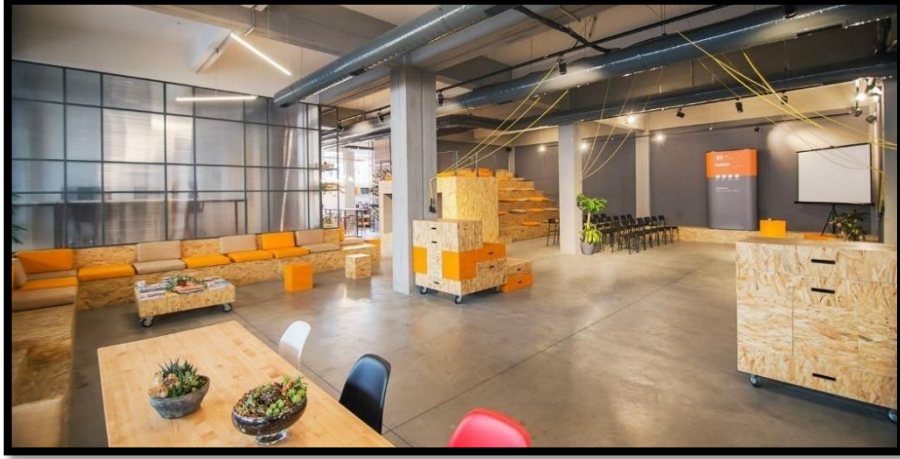
Görsel 4.7: Farklı Disiplinlerden Çeşitli Sanatçıların Uyguladığı Tasarımlar (Kişisel Arşiv, 2018).

Kullanıcılara ilham vermesi amacıyla Kolektif House'un yaratılma sürecinde farklı disiplinlerden çeşitli sanatçılarla çalışılmış ve mekâna özel tasarımlar üretilmiştir. Asansör içindeki Leo Lunatic graffitileri, iç mekandaki Sinem Yıldırım imzalı yeşil tropikal çizimler, merdiven boşluğunda Ece Kalabak, Nezihe Ateş, Eflatun Tatlısu, Özlem Ünlü ve Serra Karakuş'a ait eserler yer almaktadır. Koridor duvarlarında kullanılan renkli sörf tahtaları ile de tasarımın özgür ruhuna gönderme yapılması amaçlanmıştır (Görsel 4.7 ve Görsel 4.8) (URL 71).

Görsel 4.8: Koridor Duvarlarında Kullanılan Renkli Sörf Tahtaları (URL 71).

4.2. Habita (İstanbul/ 4. Levent)

Görsel 4.9: Habita Paylaşımlı Ofisine Genel Bakış (URL 72).

Sanayi Mahallesi'nde bir atölye yapısında bulunan Habita paylaşımlı ofisleri, PAB Mimarlık tarafından binanın sahip olduğu endüstriyel ruhu kaybetmeden ve yapıyla uyumlu şekilde düşünülen bir tasarım anlayışıyla oluşturulmuştur. İnovasyon, yaratıcılık ve üretkenliğin ortaya çıkarılmasında paylaşımın önemindeki farkındalıkla hem mesleki hem de sosyal anlamda birbirinden beslenebilecek kullanıcıların yer aldığı bir ortam sunulması amaçlanmıştır (Görsel 4.9) (URL 73).

Görsel 4.10: Habita Lounge ve Esnek Çalışma Alanları (URL 72).

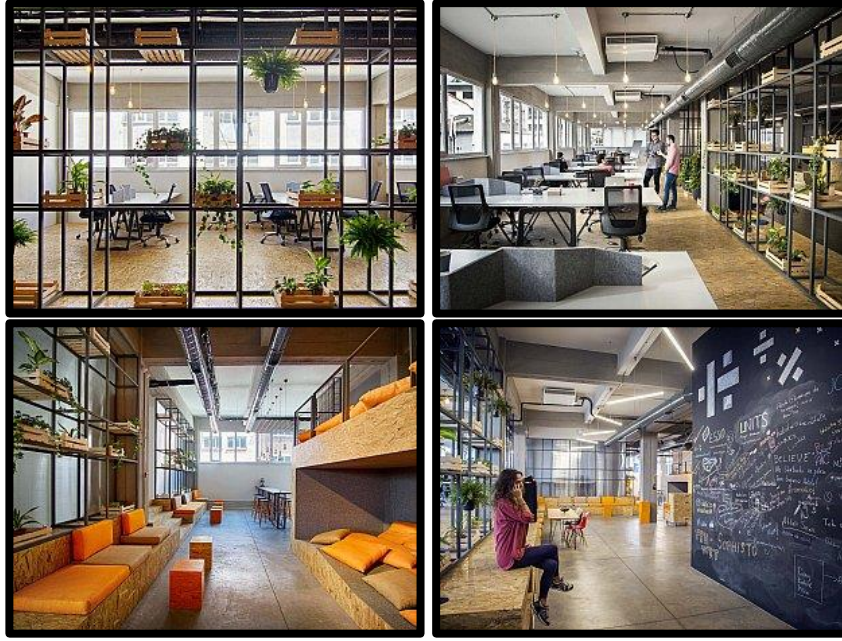
İnsan ve mekân ilişkilerinde paylaşmayı esas alan bir ofis kültürüne yönelik olarak tasarlanan Habita'da, ofis mekanının sosyal bir platforma dönüştürülerek, etkileşimin ön planda olduğu, karşılaşmalara ve birlikte üretmeye açık bir çalışma alanı oluşturulmaya çalışılmıştır (Görsel 4.10).

Görsel 4.11: Habita Lounge ve Açık Ofisler (URL 72).

Mekandaki endüstriyel dil korunarak osb, demir profiller, halatlar, polikarbon levhalar ve meyve kasalarına eşlik eden çok sayıdaki yeşil yapraklı bitkiyle bütünleşen; ham ve doğal bir ortam yaratılması hedeflenmiştir (Görsel 4.11).

Mekân planlamasında dikkate alınan unsur; karşılaşmalara, etkileşime olanak tanıyan açık ve geçirgen bir dilin yanı sıra, insanlara nerede ve nasıl çalışacaklarına dair seçme şansı veren, farklı konumlarda, sandalyede, kanepede, ayakta ya da yatarak çalışma gibi çeşitli oturuş biçimlerinde, farklı mahremiyet seviyelerinde, çalışma olanağı sunan esnek bir mimari tasarımıdır. Böylece, kullanıcılara arzu ettikleri şekillerde, isteğe göre bireysel, isteğe göre ortak alanlarda çalışma imkanları yaratılmaktadır (Görsel 4.12.) (URL 73).

Görsel 4.12: Habita Açık Ofisler ve Esnek Çalışma Alanları (URL 72).

650 m²'lik bir alana yayılmış olan Habita'da en küçüğü 10 m², en büyüğü ise 18 m² olan 12 adet kapalı ofis yer almaktadır. Buna ek olarak altışar kişilik sekiz adet sabit masadan oluşan açık bir çalışma alanı ve daha serbest saatlerde çalışmayı tercih eden üyeler için esnek çalışma alanları bulunmaktadır. Kullanıcıları sınırlamamak adına mekân kullanımlarında çalışma, sosyalleşme, dinlenme gibi keskin tanımlamalar kullanılmamıştır. Bu nedenle; çalışma, sosyalleşme ve dinlenme mekanlarında yumuşak geçişlerin sağlanabileceği tasarımlar oluşturulmuştur ve bu doğrultuda açık çalışma alanının sadece kot farkıyla diğer mekanlardan ayrılması sağlanmıştır. Ayrıca kot farkıyla oluşan basamaklar aracılığıyla hem çalışmaya hem sosyalleşmeye hem de dinlenmeye olanak veren ara mekânlar yaratılmıştır (Görsel 4.13) (URL 74).

Görsel 4.13: Habita Mutfak/Bar Alanı, Açık ve Kapalı Ofisler (URL 72).

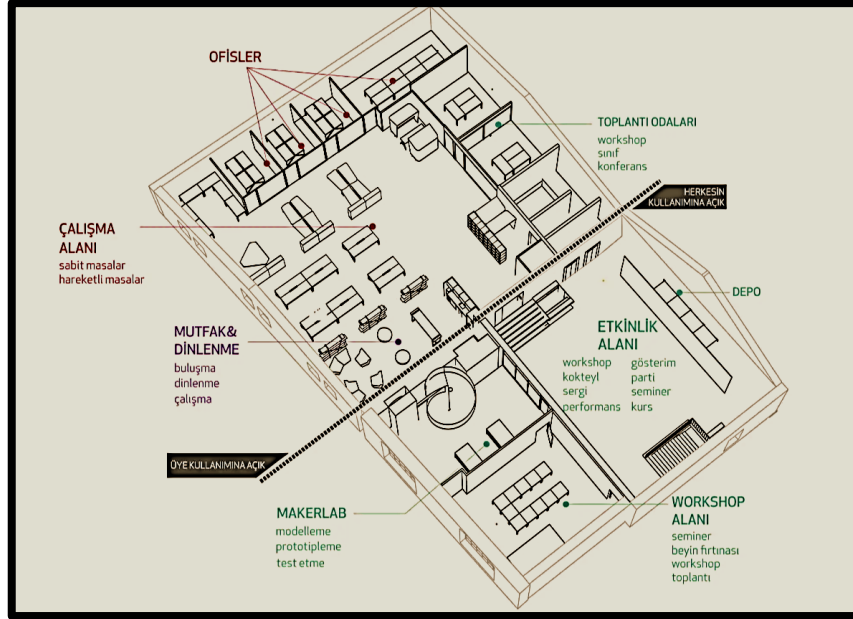
Etkinlik alanının ise, kolay ulaşılabilir, görünür ve davetkar olması amacıyla mekânın merkez noktasında konumlandırılmasına özen gösterilmiştir. Bu alanda söyleşiler, sunumlar, paneller, performans sanatları ve atölye çalışmaları gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Modüler osb birimler yardımıyla da mekân, kullanıcılar tarafından yeniden şekillendirilebilmektedir (Görsel 4.14) (URL 74).

Görsel 4.14: Habita Etkinlik Alanı (URL 72).

4.3. ATÖLYE İstanbul (İstanbul/Şişli)

Görsel 4.15: ATÖLYE İstanbul Paylaşımli Ofis Yapısına Genel Bakış (URL 75).

İstanbul Tarihi Bira Fabrikası'nın yeniden işlevlendirilmesiyle oluşturulmuş olan Atölye İstanbul paylaşımli ofisi, Bomontiada isimli kültür kompleksinin içerisinde yer almaktadır. 2015 yılında kurulan bu oluşum; yaratıcılık ve etkileşim esasına dayanmaktadır. Tasarımını ATÖLYE Labs ve PIN Architects'in üstlendiği yapıda; farklı disiplinlerden gelen insanların bir arada bulunduğu bir komünite oluşturulmuş, bir de tasarım ve inovasyon stüdyosu yaratılarak bu iki alanın birbirinden beslenmesi amaçlanmıştır (Görsel 4.15) (URL 76).

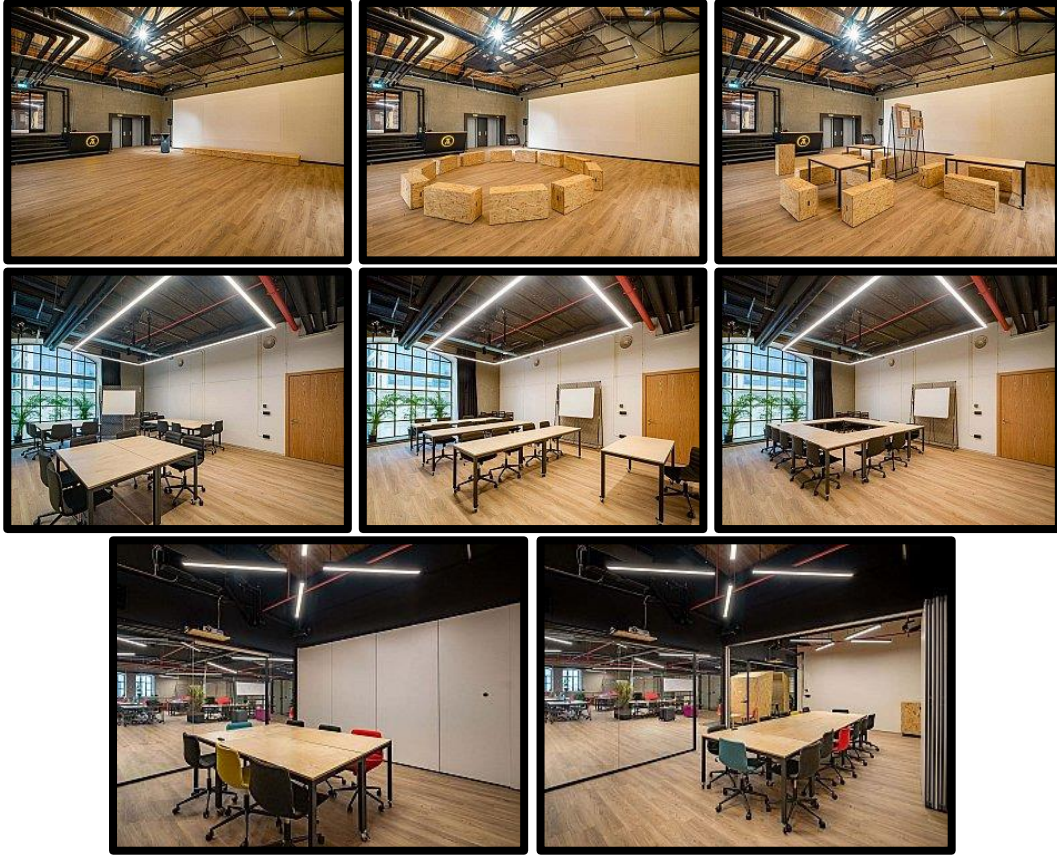

Görsel 4.16: ATÖLYE İç Mekândan Kesitler (URL 77).

Genel mekâna daha iyi hâkim olabilmek ve ATÖLYE çatısı altında yaşanan gelişmelerin takibinin daha iyi sağlanabilmesi adına üyelik süreçlerinde insanların hangi disiplinlerden geldiği dikkate alınmaktadır. Bu noktada 4 tip kategoriden bahsedilmesi mümkün olabilmektedir; birinci kategoride mimar, tasarımcı, illüstratör, fotoğrafçı gibi çok daha kreatif sektörleri, ikinci kategoride her türlü mühendislik alanından ve teknolojiyle ilgilenen teknik alanları, üçüncü kategoride sosyolog, psikolog, hukuksal alanlar gibi sosyal bilimlerle uğraşanları, dördüncü kategoride ise, 'connector' olarak adlandırılan insanı insana bağlayanlar yani iş geliştirme uzmanları, danışmanlık ve koçluk hizmeti veren üyeleri kapsamaktadır. Bu dört sınıf arasında bir denge yakalanmaya çalışılmakta ve mekân kurguları da bu yönde oluşturulmaktadır (Görsel 4.16) (URL 76).

Yaklaşık 700 m²'lik bir alana yayılan mekân içinde; ortak çalışma, sergileme, üretim gibi farklı kullanımlara imkân veren ve birbirinin varlığını karşılıklı olarak besleyerek destekleyen esnek alanlar bulunmaktadır. Üyelerin kullandıkları mekanları kendi gereksinimleri doğrultusunda dönüştürmeleri hedeflenmiş, bu amaçla kullanım sonrası değerlendirme anketleri ve çalıştaylar düzenlenmiştir (Görsel 4.17). Tasarımsal anlamda proje sürecinde temel hedeflerden biri; görsel açıklık ve ferah bir mekân kurgusunun sağlanması olmuştur. Kullanıcı odaklı bir tasarım prensibine sahip olan mekânda çalıştaylar, seminerler gibi çeşitli etkinliklere imkân tanıyabilecek plan yerleşimi ve mobilya tasarımları üzerinde birçok tasarım detayı geliştirilmiştir. Mutfak, sanatsal faaliyetler ve atölye çalışmaları gibi gürültü kaynağı olabilecek alanlar kütüphane modülleri ile izole edilmiş, oluşabilecek yankıyı azaltmak amacıyla keçe yüzeyler ve tekerlekli modüler sistemler kullanılmıştır.

Böylelikle hem transparan hem de verimli kullanım sağlanması amaçlanmıştır (Görsel 4.17) (URL 75).

Görsel 4.17: Kullanıcılar Tarafından Farklı Şekillerde Kurgulanabilen Çeşitli İç Mekân Detayları (URL 75).

Sürdürülebilirliğin ve esnekliğin ön planda tutulduğu mekânda; gerçek zamanlı enerji tüketimi takip sistemi, yerden ısıtma, açık tavan sistemi ve çıplak kirişler, geri sarmalı makaralı prizler, yüksek taşıyıcı özellikli çelik karkas askı sistemi, sahne arkası yüksek volümlü hemzemin depo ve ayarlanabilir aydınlatmalar kullanılarak farklı mekân kurgularının yaratılması sağlanmıştır. 15 adet farklı masa, depolama ve separatör sistemi yerel tedarikçiler ve şehir içinde bulunan zanaatkarlar ile çalışılarak tasarlanmıştır. Orman Yönetim Konseyi (FSC) onaylı kontrplak, geri dönüştürülmüş OSB, doğal vernikli metal, genişletilmiş sac ve keçe gibi malzemeler tercih edilmiştir (URL 75).

4.4. Impact Hub İstanbul (İstanbul/4. Levent)

Impact Hub, dünya genelinde 70'ten fazla şehirde şubesi bulunan, özellikle sosyal etki odaklı, sosyal farkındalığı olan ve farklı amaçlar doğrultusunda hareket eden girişimcileri bir araya getiren bir ekosistemdir (URL 78).

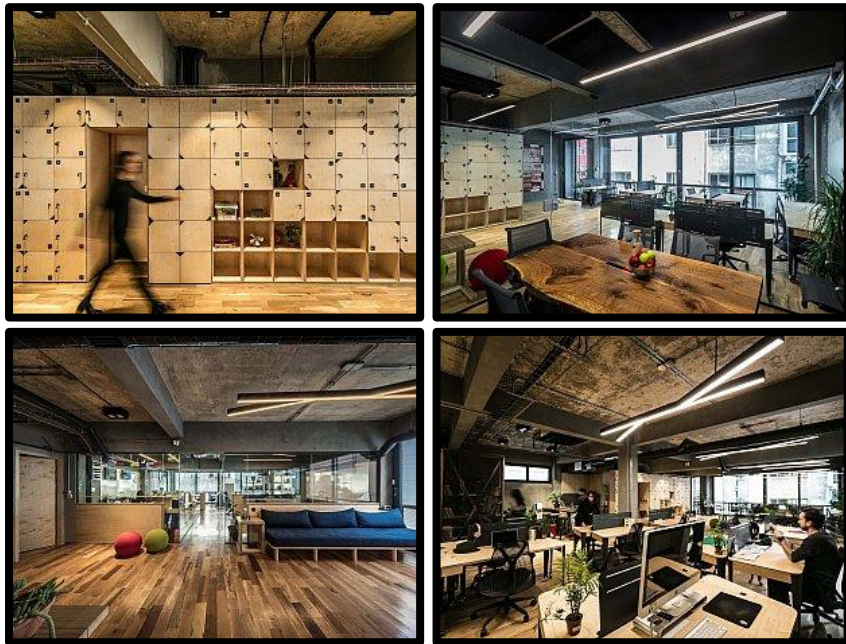
Görsel 4.18: Impact Hub İstanbul Dış Cephe Görünüşleri (URL 78).

Paylaşımli ofis, bulunduğu bölgenin yarı endüstriyel karakteristiği ve yapısal kurgu bakımından bir dönüşüm projesi olma niteliği de taşımaktadır. Yapının girişinden cephesine, taşıyıcı sistemi ve yeniden kurgulanan yapı elemanları, mevcut bulunan betonarme taşıyıcı sisteme eklenen çelik strüktür güçlendirmeler, ahşap çatı güçlendirmeleri ve yenilenmesi sayesinde şehrin bölgesel dinamiklerine entegre olması sağlanmıştır (Görsel 4.18) (URL 79).

Görsel 4.19: Giriş Katının Gün İçi ve Akşam Kullanım Şekilleri (URL 79).

Görsel 4.20: Üst Katlardan Görüntüler (URL 79).

Tasarımı PIN Architect tarafından gerçekleştirilen yapı yaklaşık olarak 650 m²'lik dört katlı bir alana yayılmaktadır. Giriş katında insanların gün içinde daha esnek şekillerde çalışabildikleri, akşam saatlerinde ise etkinlik alanına dönüştürülebilen fonksiyonel bir alan mevcuttur (Görsel 4.19). İkinci katta ortak çalışma alanları, bireysel masalar ve kiralanabilen alanlar yer alırken; üst katlarda ise giriş kata ek olarak hem girişimciliği destekleyici hem de kurumsal organizasyonların

gerçekleştirilebildiği büyük bir workshop alanı bulunmaktadır (Görsel 4.20) (URL 78).

İç mekân kurgusu yaratılırken her şeyden önce kullanıcılara ergonomik ve engelli ulaşımına imkân veren bir çalışma deneyimi yaşatmak amaçlanmıştır ve bu doğrultuda yapının sahip olduğu tüm altyapı sistemleri baştan projelendirilerek uygulanmıştır. Temel amaç; olanı yıkmak yerine mevcut halde bulunanları yeniden değerlendirmek, yapının aslına sadık kalmak ve iyileştirmek şeklinde olmuştur. Bu amacı yerine getirmek adına sadelik ve basitlik ön planda tutulmuş, doğal yapı malzemeleri ile hatalar en aza indirilerek saf mimari detaylarla çalışılmıştır (URL 78).

Görsel 4.21: İç Mekân Mobilya Kullanım Detayları (URL 79).

Katlar arasındaki geçirgenlik ve şeffaflık, çok fonksiyonlu elemanların yardımıyla güçlendirilerek sosyal etkileşimin artması sağlanmıştır (Görsel 4.21). İç mekân için tasarlanan mobilya ve aydınlatma elemanlarının hareketli ve farklı şekillerde bir araya gelebilme özellikleri sayesinde farklı planlamalara olanak tanıyan esnek tasarım modelleri oluşturulabilmekte, böylelikle kullanıcıların mekânı istekleri doğrultusunda düzenlemelerine fırsatlar yaratılmaktadır (URL 79).

4.5. Workinton Levent 199 (İstanbul/ Şişli)

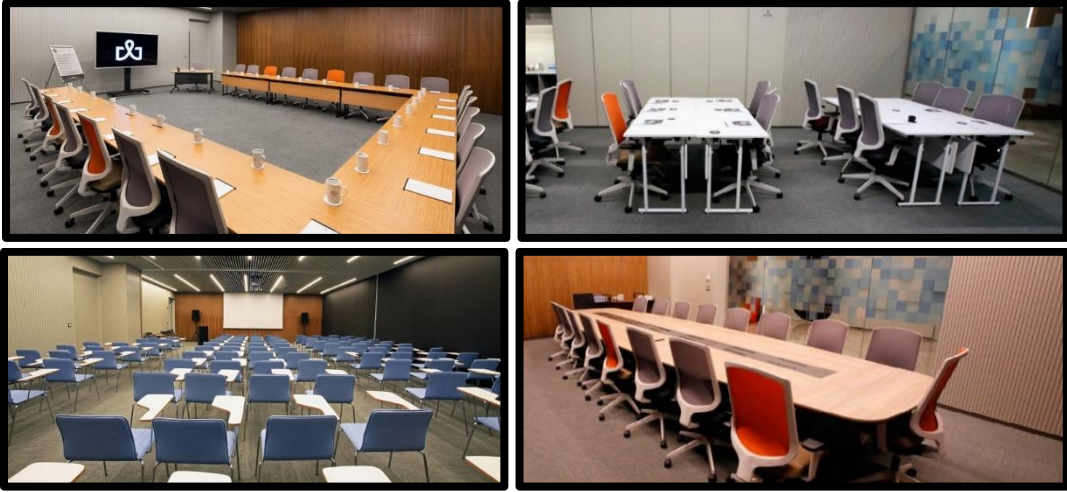
Görsel 4.22: Workinton Levent 199'a Genel Bakış (URL 80).

2012 yılında İstanbul'da kurulan Workinton paylaşımlı ofisleri, İstanbul'da 12, Ankara'da 2, İzmir'de 1, Bursa'da 1, Katar'da 1 ve San Diego'da (ABD) 1 adet olmak üzere toplamda 18 adet şubeye sahiptir. Türkiye'de yer alan paylaşımlı ofisler içerisinde en eski ve geniş ağa sahip olan ofis yapısıdır. Levent 199 içinde yer alması sebebiyle Workinton Levent 199 adını alan yapının tasarımı EOX Mimarlık tarafından yapılmıştır. Küçük işletmelerden büyük firmalara, freelance ve mobil çalışanlara, birçok farklı alandan kişilerin bulunduğu ve beraber iş yapma fırsatı bulabileceği bir topluluk olarak düşünülmüştür (URL 80).

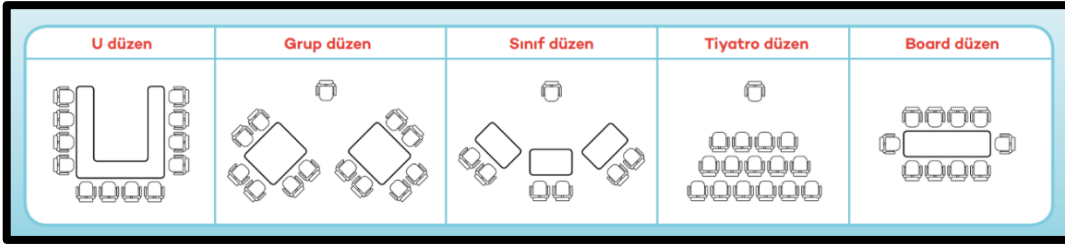

Görsel 4.23: Workinton İç Mekâna Ait Kesitler (URL 80).

Workinton Levent 199 şubesi bulunduğu yapının 2 katında konumlanmakta ve içerisinde farklı büyüklüklerde 19 toplantı odası, konferans-seminer salonları, oyun odası ile bireysel çalışma alanlarını içermektedir (Görsel 4.23 ve Görsel 4.24). Çalışma alanlarının yanı sıra buluşma mekânları, dinlenme, yeme-içme ve depolama mekânları da bulunmaktadır (URL 80).

Görsel 4.24: Konferans-Seminer Salonlarının Farklı Kullanım ve Düzen Şekillerini Gösteren Resimler (URL 80).

Şekil 4.2: Konferans-Seminer Salonlarının Farklı Kullanım Şekillerini Gösteren Düzen Şemaları (URL 80).

Tasarım aşamasında üzerinde durulan ilk unsur; kurumsal kimlikle bütünleşen, aynı zamanda paylaşımlı ofis mantığını temsil edecek bir alanın oluşturulması olmuştur. Bu aşamada kullanıcı ihtiyaçları dikkate alınmış ve çeşitli çalışma şekillerine imkân veren mekânlar tasarlanmaya çalışılmıştır (Şekil 4.2 ve Görsel 4.24). Çalışma mekanlarının sınıflandırılması ve yönlendirme tasarımları da önemsenen diğer unsurlardandır. Kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda belirlenen mahaller; grafik tasarımlar, aydınlatma, zemin ve malzeme farklılıkları ile vurgulanmıştır. Örneğin; giriş katı “A”, bodrum kat “B” ve bodrum kata eklenen odalar da “C” olarak planlanmıştır (Görsel 4.25) (URL 81).

Görsel 4.25: Mekân İçinden Grafik Tasarımlar, Aydınlatma, Zemin ve Malzeme Farklılıklarını ve EOX Mimarlık ve Koleksiyon Mobilyanın Ortak Olarak Tasarladıkları Mobilyaları Gösteren Çeşitli Resimler (URL 81).

EOX Mimarlık ve Koleksiyon mobilyanın ortak olarak tasarladıkları mobilyalar; kurumsal kimlikle uyumlu, esnek ve üyelerin konforlarını karşılayacak özelliklerde düşünülmüştür. Lobi, çalışma birimleri, oturma alanları ve ortak alanlarda bulunan hareketli mobilyalar Koleksiyon'dan seçilmiştir (Görsel 4.25). Karşılama bankosu, servis bankoları, telefon kulübesi, kahve molası için düşünülen bankolar ise özel olarak üretilmiştir. Bu sayede, her detayda kurumun kullanıcılarına vermek istediği dinamik ruhun vurgulanması amaçlanmıştır (URL 81).

Mekânın geneline hâkim olan disiplinli duruş, saksı bitkileri ve dikey bahçeler ile kırılmaya çalışılarak esnek çalışma alanlarına uygun hale getirilmiştir. Yüzeylerde de Federation tarafından hazırlanan kurumsal kimlik ve grafik tasarımları yansıtan sloganlar yer almaktadır (Öztürk ve Koramaz, 2018).

4.6. Bölüm Sonucu

Paylaşımli ofis örneklerinin seçiminde kullanım yoğunlukları ve kullanıcılar açısından erişilebilirlikleri kriter olarak belirlenmiştir. Paylaşımli ofislerin çalışma şekilleri, tasarım anlayışları ve bu doğrultuda sunmuş oldukları hizmetler, paylaşımli ofis içinde yer alan mekânlar, gibi kriterler göz önünde bulundurularak analizler yapılmıştır. Seçilmiş olan ofislerin tasarım anlayışları ön planda tutularak kullanıcılarına sunmuş oldukları imkanlar, ilk etapta göze çarpan tasarım özellikleri ve bunların ofis kimliğiyle olan bağlantıları incelenmiştir.

Seçilmiş olan tüm örneklerde yüksek motivasyon, kullanıcılar arasındaki sosyal etkileşim, farklı çalışma şekilleri ve zaman- mekân- ekonomik anlamdaki esneklik özellikle vurgulanan noktalardır. Kullanıcıları sınırlandırmadan diledikleri ortamlarda ve diledikleri zamanlarda çalışmalarına imkân tanıyan bu esnek ofis mantığı tüm örneklerde karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra mobilya kullanımındaki esneklik de kurumların dikkate aldığı bir diğer faktördür.

Üçüncü bölümde yer alan başlıklar doğrultusunda verilmiş olan paylaşımlı ofis örnekleri incelendiğinde;

KOLEKTİF HOUSE LEVENT				
FİZİKSEL GEREKSİNİMLER	Aydınlatma Sistemleri	İklimlendirme Sistemleri	Akustik Sistemleri	Ofis Otomasyon Sistemleri
	<ul style="list-style-type: none"> - Genel mekân aydınlatması yaygın olarak kullanılmakta -Özel alanlarda daha çok müdahale edilebilir aydınlatmalar mevcut 	<ul style="list-style-type: none"> - Ofis genelinde ortalama yaşam kalitesine uygun ayarlanmış havalandırma ve ısıtma-soğutma sistemleri bulunmakta -Özel alanlarda pencereler ve müdahale edilebilir havalandırma ve ısıtma-soğutma sistemleri mevcut 	<ul style="list-style-type: none"> -Açık alanlarda özel konuşmalar ya da telefon görüşmeleri gibi durumlar için 1-2 kişilik kabinler düşünülmüş -Toplantı odaları gibi alanlar ise sessizliği sağlamak amacıyla daha izole durumda 	<ul style="list-style-type: none"> - Yüksek hızlı internet, toplantı alanlarında gereken sistemler bulunmakta -Düzenli olarak güncellemeler yapılmakta
KULLANICI GEREKSİNİMLERİ	Ergonomi		Mobilya	
	<ul style="list-style-type: none"> - Kişisel- grup ve ortak kullanım alanları düşünülmüş. - Genel kullanıcıya hitap edecek alanlar - Özel kullanıcılara hitap edecek alanlar - Mekân çeşitliliği - Genel kullanıcı ölçüleri dikkate alınarak hazırlanan mekânlar 		<ul style="list-style-type: none"> - Birçok farklı kullanıcıya hitap edebilecek ölçülerde ve tasarımlarda sabit ve hareketli çeşitli mobilya kullanımları mevcut 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Esnek kullanımlı mekânlar mevcut - İnsan- insan etkileşimi ve insan-makine etkileşimi ön planda 		
PSİKO-SOSYAL GEREKSİNİMLER	Algı	Renk	Doku ve Malzeme
	<ul style="list-style-type: none"> - Mekânsal ve görsel algılamanın ön planda olduğu farklı niteliklerde tasarlanmış mekânlar bulunmakta - Motive edici yazılar ve sörf tahtaları gibi çeşitli tasarımsal öğeler kullanılmış. 	<ul style="list-style-type: none"> - Dinamik ve sakin renk kullanımlarının olduğu birçok farklı mekân mevcut 	<ul style="list-style-type: none"> - Endüstriyel bir mekân olmasına karşın kullanılan doku ve malzemeler yardımıyla üyeler için sıcak ve enerjik bir ortam yaratılmış. - Açık ve kapalı alanlarda, genel ve daha özelleştirilmiş alanlardaki kullanımlar farklılıklar göstermekte

Tablo 4.1: Kolektif House Levent Genel Değerlendirme Tablosu

HABİTA				
FİZİKSEL GEREKSİNİMLER	Aydınlatma Sistemleri	İklimlendirme Sistemleri	Akustik Sistemleri	Ofis Otomasyon Sistemleri
	<ul style="list-style-type: none"> - Genel mekân aydınlatması yaygın olarak kullanılmakta -Özel alanlarda daha çok müdahale edilebilir aydınlatmalar mevcut 	<ul style="list-style-type: none"> - Ofis genelinde ortalama yaşam kalitesine uygun ayarlanmış havalandırma ve ısıtma-soğutma sistemleri bulunmakta -Özel alanlarda pencereler ve müdahale edilebilir havalandırma ve ısıtma-soğutma 	<ul style="list-style-type: none"> - Açık alan yoğunluğu bulunmakta ancak ses yutucu olarak mekân genelinde de yaygın olarak kullanılan osb malzeme uygulanmış. - Toplantı odaları gibi alanlar sessizliği sağlamak 	<ul style="list-style-type: none"> - Yüksek hızlı internet, toplantı alanlarında gereken sistemler bulunmakta -Düzenli olarak güncellemeler yapılmakta

		sistemleri mevcut	amacıyla daha izole durumda	
KULLANICI GEREKSİNİMLERİ	Ergonomi		Mobilya	
	<ul style="list-style-type: none"> - Kişisel- grup ve ortak kullanım alanları düşünülmüş - Genel kullanıcı ölçüleri dikkate alınarak hazırlanan mekânlar - Farklı konumlarda, sandalyede, kanepede, ayakta ya da yatarak gibi çeşitli şekillerde çalışma olanakları bulunmakta 		<ul style="list-style-type: none"> - Birçok farklı kullanıcıya hitap edebilecek ölçülerde ve tasarımlarda sabit ve hareketli çeşitli mobilya kullanımları mevcut 	
PSİKO-SOSYAL GEREKSİNİMLER	Algı	Renk	Doku ve Malzeme	
	<ul style="list-style-type: none"> - Mekânsal ve görsel algılamanın ön planda olduğu farklı niteliklerde tasarlanmış mekânlar bulunmakta - Yoğun bitki kullanımı mevcut - Üyeleri rahatlatıcı ve motive edici sosyal etkinlikler düzenlenmekte 	<ul style="list-style-type: none"> - Malzemelerin doğal renkleri tercih edilmiş - Yeşil bitkiler, demir profiller, turuncu minderler ilk olarak göze çarpan renkler 	<ul style="list-style-type: none"> - Endüstriyel bir mekân olmasına karşın kullanılan doku ve malzemeler yardımıyla üyeler için sıcak ve enerjik bir ortam yaratılmış - Osb, demir profiller, halatlar, polikarbon levhaları, meyve kasaları ve çok sayıda yeşil bitkiyle bütünleşen ham ve doğal bir ortam 	

Tablo 4.2: Habita Genel Değerlendirme Tablosu

ATÖLYE İSTANBUL				
FİZİKSEL GEREKSİNİMLER	Aydınlatma Sistemleri	İklimlendirme Sistemleri	Akustik Sistemleri	Ofis Otomasyon Sistemleri
	<ul style="list-style-type: none"> - Genel mekân aydınlatması yaygın olarak kullanılmakta -Ayarlanabilir aydınlatmalar da bulunmakta 	<ul style="list-style-type: none"> - Ofis genelinde ortalama yaşam kalitesine uygun ayarlanmış havalandırma ve ısıtma-soğutma sistemleri bulunmakta 	<ul style="list-style-type: none"> - Toplantı odaları gibi alanlar sessizliği sağlamak amacıyla daha izole durumda 	<ul style="list-style-type: none"> - Yüksek hızlı internet, toplantı alanlarında gereken sistemler bulunmakta

	-Özel alanlarda daha çok müdahale edilebilir aydınlatmalar mevcut	-Ayrıca yerden ısıtma mevcut -Özel alanlarda pencereler ve müdahale edilebilir havalandırma ve ısıtma-soğutma sistemleri mevcut	- Mutfak, sanatsal faaliyetler ve atölye çalışmaları gibi gürültülü alanlar kütüphane modülleri ile izole edilmiş	-Düzenli olarak güncellemeler yapılmakta
KULLANICI GEREKSİNİMLERİ	Ergonomi		Mobilya	
	<ul style="list-style-type: none"> - Kişisel- grup ve ortak kullanım alanları düşünülmüş - Genel kullanıcıya hitap edecek alanlar - Meslekler doğrultusunda belirlenen özel tasarlanmış alanlar - Mekân çeşitliliği - Genel kullanıcı ölçüleri dikkate alınarak hazırlanan mekânlar - Esnek kullanımlı mekânlar mevcut 		<ul style="list-style-type: none"> - Birçok farklı kullanıcıya hitap edebilecek ölçülerde ve tasarımlarda sabit ve hareketli çeşitli mobilya kullanımları mevcut 	
PSİKO-SOSYAL GEREKSİNİMLER	Algı	Renk	Doku ve Malzeme	
	<ul style="list-style-type: none"> - Mekânsal ve görsel algılamanın ön planda olduğu farklı niteliklerde tasarlanmış mekânlar bulunmakta -Ayarlanabilir aydınlatmalar yardımıyla farklı mekân kurguları oluşturulabilmekte 	<ul style="list-style-type: none"> - Dinamik ve sakin renk kullanımlarının olduğu birçok farklı mekân mevcut 	<ul style="list-style-type: none"> - Endüstriyel bir mekân olmasına karşın kullanılan doku ve malzemeler yardımıyla üyeler için sıcak ve enerjik bir ortam yaratılmış. - Kontrplak, geri dönüştürülmüş osb, doğal vernikli metal, genişletilmiş sac ve keçe malzeme kullanılmış. 	

Tablo 4.3: ATÖLYE İstanbul Genel Değerlendirme Tablosu

IMPACT HUB İSTANBUL				
FİZİKSEL GEREKSİNİMLER	Aydınlatma Sistemleri	İklimlendirme Sistemleri	Akustik Sistemleri	Ofis Otomasyon Sistemleri
	<ul style="list-style-type: none"> - Genel mekân aydınlatması yaygın olarak kullanılmakta - Özel alanlarda daha çok müdahale edilebilir aydınlatmalar mevcut - Bazı alanlarda hareketli ve farklı şekillerde bir araya gelebilen aydınlatma elemanları tercih edilmiş 	<ul style="list-style-type: none"> - Ofis genelinde ortalama yaşam kalitesine uygun ayarlanmış havalandırma ve ısıtma-soğutma sistemleri bulunmakta -Özel alanlarda pencereler ve müdahale edilebilir havalandırma ve ısıtma-soğutma sistemleri mevcut 	<ul style="list-style-type: none"> - Toplantı odaları gibi alanlar sessizliği sağlamak amacıyla daha izole durumda 	<ul style="list-style-type: none"> - Yüksek hızlı internet, toplantı alanlarında gereken sistemler bulunmakta -Düzenli olarak güncellemeler yapılmakta
KULLANICI GEREKSİNİMLERİ	Ergonomi		Mobilya	
	<ul style="list-style-type: none"> - Kişisel- grup ve ortak kullanım alanları düşünülmüş -Engellilerin mekân kullanımına önem verilmiş - Genel kullanıcıya hitap edecek alanlar - Özel kullanıcılara hitap edecek alanlar - Mekân çeşitliliği - Esnek kullanımlı mekânlar mevcut 		<ul style="list-style-type: none"> - Birçok farklı kullanıcıya hitap edebilecek ölçülerde ve tasarımlarda sabit ve hareketli çeşitli mobilya kullanımları mevcut -Farklı planlamalara olanak tanıyan esnek tasarım modelleri 	
PSİKO-SOSYAL GEREKSİNİMLER	Algı	Renk		Doku ve Malzeme
	<ul style="list-style-type: none"> - Mekânsal ve görsel algılamanın ön planda olduğu farklı niteliklerde tasarlanmış mekânlar bulunmakta - Katlar arasındaki geçirgenlik ve 	<ul style="list-style-type: none"> - Genel olarak malzemelerin doğal renk kullanımlarıyla uygulandığı görülmekte 		<ul style="list-style-type: none"> - Endüstriyel bir mekân olmasına karşın kullanılan doku ve malzemeler yardımıyla üyeler için sıcak bir ortam yaratılmış.

	şeffaflık, çok fonksiyonlu elemanların yardımıyla güçlendirilerek sosyal etkileşimin artması amaçlanmış.		- Yoğun ahşap, çelik ve cam kullanımı mevcut - Açık ve kapalı alanlarda, genel ve daha özelleştirilmiş alanlardaki kullanımlar farklılıklar göstermekte
--	--	--	--

Tablo 4.4: Impact Hub İstanbul Genel Değerlendirme Tablosu

WORKINTON LEVENT 199				
FİZİKSEL GEREKSİNİMLER	Aydınlatma Sistemleri	İklimlendirme Sistemleri	Akustik Sistemleri	Ofis Otomasyon Sistemleri
	<ul style="list-style-type: none"> - Genel mekân aydınlatması yaygın olarak kullanılmakta - Özel alanlarda daha çok müdahale edilebilir aydınlatmalar mevcut 	<ul style="list-style-type: none"> - Ofis genelinde ortalama yaşam kalitesine uygun ayarlanmış havalandırma ve ısıtma-soğutma sistemleri bulunmakta -Özel alanlarda pencereler ve müdahale edilebilir havalandırma ve ısıtma-soğutma sistemleri mevcut 	<ul style="list-style-type: none"> - Toplantı odaları gibi alanlar ise sessizliği sağlamak amacıyla daha izole durumda 	<ul style="list-style-type: none"> - Yüksek hızlı internet, toplantı alanlarında gereken sistemler bulunmakta -Düzenli olarak güncellemeler yapılmakta
KULLANICI GEREKSİNİMLERİ	Ergonomi		Mobilya	
	<ul style="list-style-type: none"> - Kişisel- grup ve ortak kullanım alanları düşünülmüş. - Genel kullanıcıya hitap edecek alanlar - Özel kullanıcılara hitap edecek alanlar - Mekân çeşitliliği - Genel kullanıcı ölçüleri dikkate alınarak hazırlanan mekânlar 		<ul style="list-style-type: none"> - Birçok farklı kullanıcıya hitap edebilecek ölçülerde ve tasarımlarda sabit ve hareketli çeşitli mobilya kullanımları mevcut - Kurumsal kimlikle uyumlu, esnek ve üyelerin konforlarını karşılayacak niteliklerde özel mobilyalar tasarlanmıştır. 	

	- Esnek kullanımlı mekânlar mevcut		
PSİKO-SOSYAL GEREKSİNİMLER	Algı	Renk	Doku ve Malzeme
	<ul style="list-style-type: none"> - Mekânsal ve görsel algılamanın ön planda olduğu farklı niteliklerde tasarlanmış mekânlar bulunmakta - Grafik tasarımlar, aydınlatma, zemin ve malzeme farklılıkları ile kullanıcılara yönelik mekânlar kurgulanmış. - Kurumsal kimlik ön planda ve birçok yerde şirket logosu ve sloganlar görülmekte - Saksı bitkileri ve dikey bahçeler ile mekân geneline hâkim olan disiplinli duruş kırılmaya çalışılmıştır. 	- Dinamik ve sakin renk kullanımlarının olduğu birçok farklı mekân ve mobilya kullanımı görülmekte	- Açık ve kapalı alanlarda, genel ve daha özelleştirilmiş alanlardaki kullanımlar farklılıklar göstermekte

Tablo 4.5: Workinton Levent 199 Tablo Olarak Genel Değerlendirilmesi

Beşinci bölümde bahsedilen kriterler doğrultusunda kullanıcıların paylaşımlı ofisleri tercih etme sebepleri, bu sebepler dolayısıyla kullanım sırasında karşılaşılmış oldukları avantajlar ve dezavantajlar hazırlanan anket soruları yardımıyla irdelenecektir.

BÖLÜM 5: ALAN ÇALIŞMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

5.1. Alan Çalışmasının Metodu

Araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemleri doğrultusunda ele alınmıştır. Ulaşılabilirliği ve tez konusuna uygunluğu esasına göre seçilen İstanbul Levent'te bulunan bir paylaşımlı ofis mekanını aktif olarak kullanan 211 kişiye uygulanan anket çalışmasında; kapalı uçlu ve açık uçlu olmak üzere iki çeşit soru tipi seçilmiştir.

Çalışmada elde edilen analizlerle, paylaşımlı ofislerin iç mekân tasarım anlayışlarının irdelenmesi, katılımcıların yanıtları aracılığıyla paylaşımlı ofislerin kullanıcılarına ve iş hayatına katkılarının değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla aşağıda belirtilen hipotezler oluşturularak elde edilen veriler yardımıyla hipotezlerin sınanması amaçlanmıştır;

H1: Paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımı çalışanların iş performansını ve verimliliğini artırır.

H2: Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenleri çalışanların iş performansını ve verimliliklerini artırır.

H3: Paylaşımlı ofisler insanların sosyalleşmelerini arttıracak şekilde tasarlanmıştır.

Araştırma kapsamında Hacettepe Üniversitesi, Etik Komisyonunun 02.04.2019 tarihli, 35853172-663.08 numaralı onay kararı (bkz. Ek 2) ile 19 soruluk bir anket çalışması uygulanmıştır (bkz. Ek 3). Anket uygulamaları, 25.04.2019- 18.05.2019 tarihleri arasında 211 kişiye uygulanmıştır, ancak sağlıklı sonuçların elde edilebilmesi için 200 katılımcının cevapları değerlendirmeye alınmıştır. Uygulama yüz yüze ve mail yoluyla gerçekleştirilmiştir. Her iki yöntemde de katılımcılara gönüllü katılım formu (GFK) imzalatılmıştır.

5.2. Alan Çalışmasının Değerlendirilmesi

Katılımcılara uygulanan açık uçlu ve kapalı uçlu 17 sorudan oluşturulan anket sorularının veri analizleri tablolar ve grafikler yardımıyla yapılacaktır.

5.2.1. Anket Sorularının Veri Analizleri

Anket formu; katılımcıların demografik bilgilerinin yer aldığı 'kişisel bilgiler' başlıklı bölüm, tez metninin içeriğine göre belirlenmiş sorulardan oluşan 'paylaşımlı ofislerle ilgili genel sorular' başlıklı bir bölüm ve paylaşımlı ofislerde iç mekân tasarım kriterleri ile ilgili soruların yer aldığı diğer bir bölümden oluşmaktadır. Sağlıklı sonuç elde edilebilmesi adına açık uçlu sorularda genelleme yapılmasının zor olması sebebiyle, 6. ve 17. soruların cevapları bu bölümün sonuç kısmında değerlendirmeye alınacaktır.

Buna göre ilk bölümden elde edilen kişisel bilgiler yardımıyla oluşturulan tablo ve grafikler şu şekildedir;

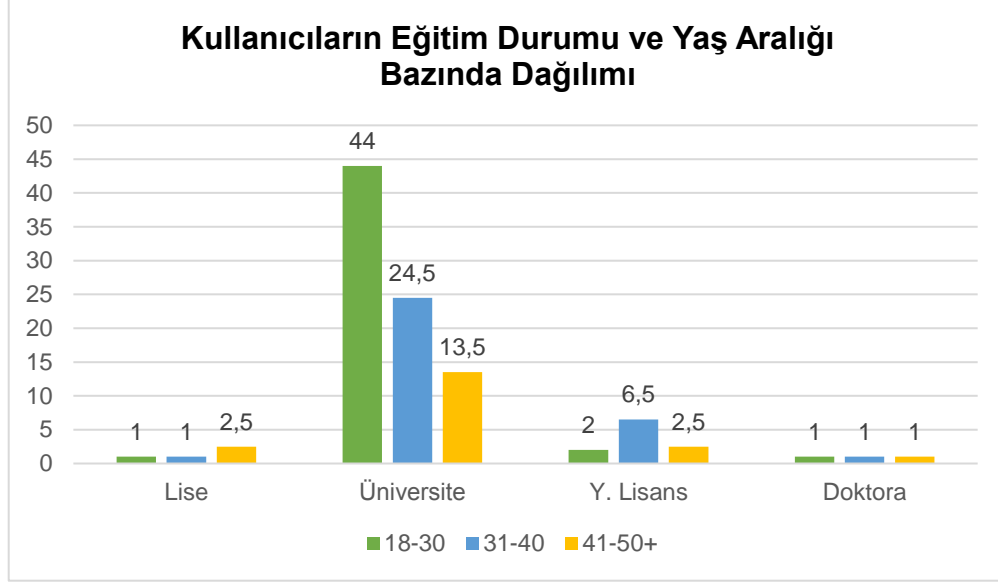
Genel olarak bakıldığında 200 katılımcının içindeki toplam kadın katılımcı sayısı 92 iken, erkek sayısı ise 108'dir. Toplam sayılara bakıldığında en yüksek katılımcı sayısının 96 ile 18-30 yaş aralığı olduğu görülmektedir. 31-40 yaş aralığı 66 kişi iken, en düşük katılımcının 41-50 ve üstü yaş grubudur. Erkek ve kadınlardaki oranlara bakıldığında 18-30 yaş arası kadın katılımcı sayısının 41, 18-30 yaş arası erkek katılımcı sayısının ise 55 olduğu sonucu elde edilmiştir.

Katılımcıların Eğitim Durumu ve Yaş Aralığı Bazında Dağılımı								
Yaş Aralığı	18-30		31-40		41-50+		TOPLAM	
Eğitim Durumu	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Lise	2	1	2	1	5	2,5	9	4,5
Üniversite	88	44	49	24,5	27	13,5	164	82
Y. Lisans	4	2	13	6,5	5	2,5	22	11
Doktora	2	1	2	1	1	0,5	5	2,5
TOPLAM	96	48	66	33	38	19	200	100

Tablo 5.1: Katılımcıların Eğitim Durumu ve Yaş Aralığı Bazında Dağılım Tablosu

Katılımcıların eğitim durumları ve yaş aralıkları bazındaki ilişkiye sayı bazında bakıldığında; 18-30 yaş arası toplam 96 katılımcının içinden 2 katılımcının lise, 88 katılımcının üniversite, 4 katılımcının yüksek lisans ve 2 katılımcının ise doktora eğitimi almış olduğu görülmektedir. 31-40 yaş aralığındaki toplam 66 katılımcının

2'sinin lise, 49'unun üniversite, 13'ünün yüksek lisans ve 2'sinin ise doktora eğitimi almış olduğu anlaşılmaktadır. 41-50 yaş aralığı ve üstü toplam 38 kullanıcının ise; 5'inin lise, 27'sinin üniversite, 5'inin yüksek lisans ve 1'inin doktora eğitimi aldığı sonucuna varılmaktadır (Tablo 5.1).

Grafik 5.1: Katılımcıların Eğitim Durumu ve Yaş Aralığı Bazında Dağılımı (%) Grafiği

Katılımcıların eğitim durumlarına yüzdelerle bakıldığında; %4,5'lik bir oranın lise mezunlarına ait olduğu, %82 ve en yüksek oranla üniversite okumakta olan ya da üniversite mezunu kullanıcıların bulunduğu, yüksek lisans eğitimi alan kullanıcıların %11'lik oranda iken en düşük yüzdelerle doktora eğitimi alan kullanıcılara ait olduğu görülmektedir (Grafik 5.1).

Genel bir sonuca varılması gerekirse; en yüksek kullanıcı sayısının 18-30 yaş arası ve üniversite eğitimi almış ya da almakta olan kullanıcılara ait olduğu anlaşılmaktadır.

5.2.2. Paylaşımlı Ofisler ile İlgili Genel Soruların Analizleri

Araştırmanın ikinci bölümünü oluşturan sorular; paylaşımlı ofislerle ilgili genel bilgileri elde edebilmek adına sorulan sorulardan oluşmaktadır. Katılımcıların paylaşımlı ofislerden ne zaman, nasıl haberdar oldukları, kullanım yoğunlukları,

zamanları, gibi sorular yardımıyla sayısal ve oransal değerlerinin oluşturulması amaçlanmaktadır.

Anket formunun bu kısmında yer alan 1. Soruda;

1. Paylaşımlı ofis kavramından ne zaman haberdar oldunuz?

Şeklinde bir soru yöneltilerek aşağıdaki tablo ve grafik oluşturulmaya çalışılmıştır (Tablo 5.2).

Katılımcıların Paylaşımlı Ofislerden Haberdar Olma Yılı Bazında Dağılımı												
YIL	2015		2016		2017		2018		2019		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
TOPLAM	31	15,5	21	10,5	53	26,5	49	24,5	44	22	200	100,0
Kadın	11	5,5	10	5	25	12,5	27	13,5	19	9,5	92	46
Erkek	20	10	11	5,5	28	14	22	11	25	12,5	108	54

Tablo 5.2: Katılımcıların Paylaşımlı Ofislerden Haberdar Olma Yılı Bazında Dağılım Tablosu

Tablo 6.4'e göre toplam 200 katılımcının yer aldığı anket çalışmasında, kullanıcıların paylaşımlı ofislerden haberdar olma yıllarına göre dağılımları oluşturulmuştur. Buna göre tabloda bulunan veriler yardımıyla 2017 yılının 53 kişi ile en çok, 2016 yılının 21 kişi ile en az haberdar olunan yıl olduğu anlaşılabilir. Oranların yakınlığı sebebiyle özellikle 2017-2019 yılları arası kullanıcılar için paylaşımlı ofislerden en çok haberdar olunan yıllar olarak görülmektedir (Tablo 5.2).

En yüksek haberdar olma yılına bakıldığında 2017 yılında %12,5 ile kadınların, %14 ile de erkeklerin oranları görülmektedir. 2018 yılında ise, %13,5 ile kadınlar, %11 ile erkekler yer almaktadır. 2019 yılında %9,5 kadınlar ve %12,5 ile erkekler bulunmaktadır. 2015 ve 2016 yıllarının paylaşımlı ofislerin ilk kuruldukları yıllar olmaları sebebiyle daha düşük haberdar olma oranlarına sahip oldukları görülmektedir.

2. Paylaşımlı ofislerden nasıl haberdar oldunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.3).

Katılımcıların Paylaşımli Ofislerden Haberdar Olma Durumu Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
İş arkadaşından/İş ortamından	115	57,5
İnternet üzerinden	65	32,5
Reklam aracılığıyla	8	4
Diğer	12	6

Tablo 5.3: Katılımcıların Paylaşımli Ofislerden Haberdar Olma Durumu Bazında Dağılım Tablosu

Oranlara ve sayısal verilere bakıldığında 115 katılımcının iş arkadaşından ya da iş ortamından paylaşımli ofisler hakkında bilgi sahibi olduğu görülmektedir ve aynı zamanda %57,5 ile en fazla orana sahiptir. 65 katılımcı ise %32,5 oranla paylaşımli ofisler hakkında internet üzerinden bilgi sahibi olur iken; 8 kişi reklam aracılığıyla, 12 kişi ise diğer yanıtını vererek %4'lük ve %6'lık oranların içinde yer almıştır (Tablo 5.3).

3. İşleyiş mantığı ve mekânsal kurgu, vb. bakımından iş yaşamına ne derece katkı sağladığını düşünüyorsunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.4).

Katılımcıların Paylaşımli Ofislerin İşleyiş Mantığı ve Mekânsal Kurgu, vb. Bakımından İş Yaşamına Ne Derece Katkı Sağladığını Düşünmeleri Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
1	2	1
2	2	1
3	31	15,5
4	69	34,5
5	96	48

Tablo 5.4: Katılımcıların Paylaşımli Ofislerin İşleyiş Mantığı ve Mekânsal Kurgu, vb. Bakımından İş Yaşamına Ne Derece Katkı Sağladığını Düşünmeleri Bazında Dağılım Tablosu

Paylaşımli ofislerin işleyiş mantığı ve mekânsal kurgu, vb. bakımından iş yaşamına ne derece katkı sağladığı durumu, Tablo 5.4'te görüldüğü gibi %48 oranında 5 puanı ile en yüksek derecede sonuçlanmıştır. 96 kişi 5 puanı ile değerlendirme yaparken, 69 kişi %34,5'lik bir oranla 4 puanı vermiştir. 31 kişi bu soru için %15,5'lik bir oranla

3 puan kullanırken, 2'şer katılımcı da %1'lik oranlarla 1 ve 2 puanlarını kullanarak değerlendirmiştir.

4. Paylaşımlı ofisleri ne sıklıkta kullanmayı tercih ediyorsunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.5).

Katılımcıların Paylaşımlı Ofisleri Kullanma Sıklıkları Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
Her gün	76	38
Haftada birkaç kez	50	25
Ayda birkaç kez	29	14,5
Yılda birkaç kez	30	15
Sadece hafta sonları	7	3,5
Diğer	8	4

Tablo 5.5: Katılımcıların Paylaşımlı Ofisleri Kullanma Sıklıkları Bazında Dağılım Tablosu

Tablo 6.5'ye göre katılımcıların paylaşımlı ofisleri kullanma sıklıklarına bakıldığında 76 katılımcının %38'lik bir oranla 'her gün' yanıtını verdiği görülmektedir. 'Haftada birkaç kez' yanıtı ise 50 katılımcıyla %25'lik bir oranla belirtilmiştir. 'Ayda birkaç kez' ve 'yılda birkaç kez' yanıtlarının oranları birbirine çok yakın olmakla birlikte 29 katılımcı %14,5 ve 30 katılımcı %15 oranları ile sonuçlanmıştır. 'Sadece hafta sonları' paylaşımlı ofisleri kullanmayı tercih eden katılımcılar 7 kişi ve %3,5 oranında iken, 'diğer' yanıtını veren katılımcılar ise, 8 kişi ve %4'lük bir oranda yanıt bulmuştur.

5. Paylaşımlı ofisleri günün hangi saatlerinde kullanmayı tercih ediyorsunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.6).

Katılımcıların Paylaşımli Ofisleri Kullanmayı Tercih Ettikleri Saatler Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
Tüm gün	111	55,5
Sabah-Öğlen	36	18
Öğlen-Akşam	40	20
Akşam-Gece	9	4,5
Gece-Sabah	-	-
Diğer	4	2

Tablo 5.6: Katılımcıların Paylaşımli Ofisleri Kullanmayı Tercih Ettikleri Saatler Bazında Dağılım Tablosu

Paylaşımli ofisler 24 saat açık olmakla birlikte yoğun kullanımları katılımcılar tarafından Tablo 5.6'da da görüldüğü gibi tüm gün olarak belirtilmiştir. 111 katılımcı 'tüm gün' yanıtını vererek %55,5'lik bir oran oluşturmuştur. 200 katılımcı arasında 'gece-sabah' aralıklarında çalışmayı tercih eden olmamıştır. Katılımcıların vermiş oldukları diğer yanıtlar; 'sabah-öğlen' 36 kişi ve %18'lik orana, 'öğlen-akşam' 40 kişi ve %20'lik orana, 'diğer' şeklinde verilen yanıtlar ise 4 kişi ve %2'lik bir orana sahiptir.

5.2.3. Paylaşımli Ofislerde İç Mekân Tasarım Kriterleri ile İlgili Soruların Analizleri

Araştırmanın üçüncü ve temel bölümü; paylaşımli ofislerin iç mekân tasarım anlayışlarının kullanıcılar ve iş yaşamına olan olumlu ya da olumsuz etkileri hakkında veriler elde edebilmemizi sağlayan sorulardan oluşmaktadır.

7. İhtiyaç duyduğunuz takdirde diğer paylaşımli ofis kullanıcılarıyla kolaylıkla etkileşimde bulunabiliyor musunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.7).

Katılımcıların İhtiyaç Duydukları Takdirde Diğer Paylaşımli Ofis Kullanıcılarıyla Kolaylıkla Etkileşimde Bulunabiliyor Oldukları Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
Kesinlikle Katılıyorum	56	28
Katılıyorum	92	46
Kısmen Katılıyorum	47	23,5
Katılmıyorum	3	1,5
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1

Tablo 5.7: Katılımcıların İhtiyaç Duydukları Takdirde Diğer Paylaşımli Ofis Kullanıcılarıyla Kolaylıkla Etkileşimde Bulunabiliyor Oldukları Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu

Tablo 5.7'deki değerlerden de anlaşıldığı gibi katılımcıların ihtiyaç duydukları takdirde diğer paylaşımli ofis kullanıcılarıyla etkileşimde bulunuyor olma kolaylıkları, 92 kullanıcı ve %46'lık bir oranla 'katılıyorum' cevabını almıştır. %1'lik bir oranla 2 katılımcı 'kesinlikle katılmıyorum' yanıtını vermiştir. Ancak genel olarak bakıldığında bu soruya olumlu yanıt alındığı görülmektedir.

8. Düzenlenen etkinliklerin kullanıcılar ve iş performansı açısından verimli olduğunu düşünüyor musunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.8).

Katılımcıların Düzenlenen Etkinliklerin Kullanıcılar ve İş Performansı Açısından Verimli Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
Kesinlikle Katılıyorum	60	30
Katılıyorum	105	52,5
Kısmen Katılıyorum	32	16
Katılmıyorum	3	1,5
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-

Tablo 5.8: Katılımcıların Düzenlenen Etkinliklerin Kullanıcılar ve İş Performansı Açısından Verimli Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu

Paylaşımli ofisler düzenli olarak birçok farklı etkinliğin düzenlendiği alanlardır. Bu etkinliklerin düzenlenmesindeki temel amaç; kullanıcıların farklı konularda birbirleriyle etkileşim halinde olmalarını sağlamaktır. Bu doğrultuda katılımcıların vermiş oldukları yanıtlara bakıldığında; %52,5'luk bir oranla 105 kullanıcının 'katılıyorum' ifadesini işaretlemiş olduğu görülmektedir. 'Kesinlikle katılmıyorum' yanıtı ise alınmamıştır (Tablo 5.8).

9. Paylaşımli ofisteki ofis otomasyon sistemlerinin düzenli olarak güncellendiğini ve işin işleyişine katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.9).

Katılımcıların Paylaşımli Ofisteki Ofis Otomasyon Sistemlerinin Düzenli Olarak Güncellendiği ve İşin İşleyişine Katkı Sağladığını Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
Kesinlikle Katılıyorum	58	29
Katılıyorum	99	49,5
Kısmen Katılıyorum	32	16
Katılmıyorum	4	2
Kesinlikle Katılmıyorum	7	3,5

Tablo 5.9: Katılımcıların Paylaşımli Ofisteki Ofis Otomasyon Sistemlerinin Düzenli Olarak Güncellendiği ve İşin İşleyişine Katkı Sağladığını Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı

Çalışmaya katılan paylaşımli ofis kullanıcılarının %49,5'i paylaşımli ofislerdeki ofis otomasyon sistemlerinin düzenli olarak güncellendiğini ve bu durumun işin işleyişine katkı sağladığını görüşüne katılırken; %3,5'lik bölümü kesinlikle katılmadığını, %2'lik bir kısmı da katılmadığını belirtmiştir (Tablo 5.9).

10. Tercih ettiğiniz alanı isteğiniz doğrultusunda düzenleyebiliyor musunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.10).

Katılımcıların Tercih Ettikleri Alanları İstekleri Doğrultusunda Düzenleyebildikleri Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
Kesinlikle Katılıyorum	21	10,5
Katılıyorum	99	49,5
Kısmen Katılıyorum	67	33,5
Katılmıyorum	11	5,5
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1

Tablo 5.10: Katılımcıların Tercih Ettikleri Alanları İstekleri Doğrultusunda Düzenleyebildikleri Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu

Katılımcıların paylaşımlı ofislerde tercih ettikleri alanı istekleri doğrultusunda düzenleyebilme durumuna verdikleri yanıtlar %49,5 ile 'katılıyorum' yönünde olmuştur. %33,5 oranında katılımcıdan 'kısmen katılıyorum' cevabı alınırken, %5,5 oranında katılımcı 'katılmıyorum' şeklinde fikrini belirtmiştir (Tablo 5.10).

11. Paylaşımlı ofis iç mekânının kullanıcılar için işlevsel olduğunu düşünüyor musunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.11).

Katılımcıların Paylaşımlı Ofis İç Mekanının Kullanıcılar İçin İşlevsel Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
Kesinlikle Katılıyorum	32	16
Katılıyorum	120	60
Kısmen Katılıyorum	39	19,5
Katılmıyorum	4	2
Kesinlikle Katılmıyorum	3	1,5

Tablo 5.11: Katılımcıların Paylaşımlı Ofis İç Mekanının Kullanıcılar İçin İşlevsel Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu

Tablo 5.11'de görüldüğü gibi toplam 200 katılımcıdan 120'si yani %60'lık bir kısmı paylaşımlı ofis iç mekânının kullanıcılar için işlevsel olduğu sorusuna 'katılıyorum' ifadesini seçerek olumlu yönde cevap vermeyi tercih etmiştir. %2'lik bir bölümü

katılmadığını, %1,5'lik bir bölümü de bu duruma kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 5.11).

12. Paylaşımlı ofis iç mekânında tercih edilen renk, doku, işaret sistemi ve malzeme gibi kriterlerin çalışma çizginizle uyumlu olması sizin için önemli midir?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.12).

Katılımcıların Paylaşımlı Ofis İç Mekânında Tercih Edilen Renk, Doku, İşaret Sistemi ve Malzeme gibi Kriterlerin Çalışma Çizgileriyle Uyumlu Olması Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
Kesinlikle Katılıyorum	70	35
Katılıyorum	92	46
Kısmen Katılıyorum	30	15
Katılmıyorum	8	4
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-

Tablo 5.12: Katılımcıların Paylaşımlı Ofis İç Mekânında Tercih Edilen Renk, Doku, İşaret Sistemi ve Malzeme gibi Kriterlerin Çalışma Çizgileriyle Uyumlu Olması Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı

Paylaşımlı ofis iç mekânında tercih edilen renk, doku, işaret sistemi ve malzeme gibi kriterlerin kullanıcıların çalışma çizgisiyle uyumlu olması görüşüne 92 katılımcı katıldığını ifade ederken, 8 kullanıcı bunun tersi yönde fikir belirterek katılmadığını söylemiştir. Ayrıca bu soruda 'kesinlikle katılıyorum' seçeneğini işaretleyen katılımcıların sayısı da 70 kişi ile yine olumlu yönde olmuştur (Tablo 5.12).

13. Mekân içindeki aydınlatma sisteminin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.13).

Katılımcıların Mekân İçindeki Aydınlatma Sisteminin Yeterli Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
Kesinlikle Katılıyorum	24	12
Katılıyorum	118	59
Kısmen Katılıyorum	54	27
Katılmıyorum	4	2
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-

Tablo 5.13: Katılımcıların Mekân İçindeki Aydınlatma Sisteminin Yeterli Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu

Çalışmada yer alan kullanıcılardan %59'u mekân içindeki aydınlatma sisteminin yeterli olduğu görüşüne 'katılıyorum' şeklinde yanıt verirken, %2'lik gibi bir kısmı da bu duruma katılmadığını belirtmiştir. %27'lik bir oran ise 'kısmen katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir (Tablo 5.13).

14. Tercih ettiğiniz ortama göre mekân içindeki iklimlendirme sistemlerine isteğiniz doğrultusunda müdahale edebiliyor musunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.14).

Katılımcıların Tercih Ettikleri Ortama Göre Mekân İçindeki İklimlendirme Sistemlerine İstekleri Doğrultusunda Müdahale Edebiliyor Olmaları Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
Kesinlikle Katılıyorum	29	14,5
Katılıyorum	36	18
Kısmen Katılıyorum	61	30,5
Katılmıyorum	63	31,5
Kesinlikle Katılmıyorum	11	5,5

Tablo 5.14: Katılımcıların Tercih Ettikleri Ortama Göre Mekân İçindeki İklimlendirme Sistemlerine İstekleri Doğrultusunda Müdahale Edebiliyor Olmaları Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu

Paylaşımli ofislerde çalışan kullanıcıların tercih ettikleri ortama göre mekân içindeki iklimlendirme sistemlerine istekleri doğrultusunda müdahale edebiliyor olmaları durumuna %37'lik bir oranla olumsuz yanıt verilmiştir. Bu nedenle, aynı zamanda

anket içinde karşılaşılan en olumsuz yanıt alınan soru olmuştur. Diğer yandan %30,5'lik bir oran kısmen katılıyorum seçeneğini işaretlerken %32,5'lik kısımda yer alan kullanıcılar ise, 'katılıyorum' ve 'kesinlikle katılıyorum' yanıtlarını vermeyi tercih etmiştir.

15. Uzun çalışma saatleri de göz önünde bulundurularak paylaşımlı ofis içinde tercih edilen mobilya elemanlarının ergonomik açıdan konforlu olduğunu düşünüyor musunuz?

Sorusuna verilen yanıtların oransal ve rakamsal değerleri tablo olarak aşağıda yer almaktadır (Tablo 5.15).

Katılımcıların Uzun Çalışma Saatlerini de Göz Önünde Bulundurularak Paylaşımlı Ofis İçinde Tercih Edilen Mobilya Elemanlarının Ergonomik Açısından Konforlu Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
TOPLAM	200	100,0
Kesinlikle Katılıyorum	24	12
Katılıyorum	104	52
Kısmen Katılıyorum	62	31
Katılmıyorum	7	3,5
Kesinlikle Katılmıyorum	3	1,5

Tablo 5.15: Katılımcıların Uzun Çalışma Saatlerini de Göz Önünde Bulundurularak Paylaşımlı Ofis İçinde Tercih Edilen Mobilya Elemanlarının Ergonomik Açısından Konforlu Olduğu Görüşüne Katılımı Bazında Dağılım Tablosu

5. sorudan alınan yanıtlar sonucunda 200 katılımcıdan %55,5'inin yani 111 kişilik bir bölümünün paylaşımlı ofisleri tüm gün kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir. Katılımcıların paylaşımlı ofisleri kullanma sıklığına göre yanıtlar değişkenlik gösterebilir, ancak genel olarak bakıldığında 17. soruda yer alan 'uzun çalışma saatleri de göz önünde bulundurularak paylaşımlı ofis içinde tercih edilen mobilya elemanlarının ergonomik açıdan konforlu olduğunu düşünüyor musunuz' ifadesine alınan yanıtlar Tablo 5.15'te bulunmaktadır. Buna göre; 104 kullanıcı 'katılıyorum', 24 kullanıcı 'kesinlikle katılıyorum' yanıtını verirken, 62 kullanıcı 'kısmen katılıyorum' yanıtını işaretlemeyi uygun bulmuştur. Diğer yandan 7 kullanıcı 'katılmıyorum', 3 kullanıcı 'kesinlikle katılmıyorum' şeklinde olumsuz yanıt vermiştir (Tablo 5.15).

5.2.4. Araştırma Verilerinin İstatistik Yöntemler Kullanılarak Değerlendirilmesi ve Hipotezlerin Sınanması

Belirlenen hipotezlerin testleri ve anlamlılık düzeylerinin belirlenmesinde SPSS 21.0 aracılığıyla öncelikle belirli korelasyon, sonrasında ise regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu analizin yapılmasının amacı; iki veya daha fazla değişken arasında istatistiksel ve anlamlı bir neden-sonuç ilişkisi olup olmadığına netlik kazandırmaktır. Yapılan regresyon analizinde ilk olarak modelin anlamlılığına bakılmıştır. 't' değeri de örneklemin küçük olduğu durumlarda iki değişken arasında bir ilişki bulunup bulunmadığını anlamamızı sağlayan bir teoridir. Çıkan t değerine göre bu değişkenler arasında bir neden-sonuç ilişkisi kurulup kurulamayacağı neticesine ulaşılır. Aralarında anlamlı ilişki olduğu saptanan değişkenler için daha sonrasında B değerine bakılmaktadır. B değeri pozitif ise bu değişkenler arasında olumlu yönde bir değişim söz konusudur. Diğer bir deyişle; bir değişkendeki olumlu yöndeki değişim diğer değişkenin de olumlu yönde değiştiği, bir değişkendeki olumsuz yöndeki değişimin diğer değişkenin de olumsuz yönde değiştiği anlamına gelmektedir. Bu değer 1'e yakın olması yapılan tahminin o kadar isabetli olduğu sonucunu vermektedir. Standart hatanın sifıra yakın oluşu tahminin o kadar iyi olduğunu anlamamızı sağlamaktadır. Beta değeri ise; bir değişkendeki bir birimlik bir değişim olduğunda diğer değişkende yüzde kaç oranında bir değişim meydana geleceğini göstermektedir. Beta değerinin 1'e ne kadar yakın olduğu, bağımlı değişkende oluşan değişimin diğer bağımsız değişkeni o kadar yüksek ölçüde etkilediğini anlatmaktadır. Hipotezler sınanırken yapılan analizler bu doğrultuda yorumlanarak açıklanmıştır.

Buna göre; belirlenen hipotezlerden birincisi şu şekildedir:

H1: Paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımı çalışanların iş performansını ve verimliliğini artırır.

H2: Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenleri çalışanların iş performansını ve verimliliklerini artırır.

H3: Paylaşımlı ofisler çalışanların sosyalleşmelerini arttıracak şekilde tasarlanmıştır.

Hipotez 1: Paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımı çalışanların iş performansını ve verimliliğini artırır.

Yukarıda belirtilen hipotezin (H1) anket çalışmasında test edildiği sorular şunlardır;

10. Tercih edilen alanın çalışanın isteği doğrultusunda düzenleniyor olduğu düşüncesi

11. Paylaşımlı ofis iç mekanının kullanıcılar için işlevsel olduğu düşüncesi

12. Paylaşımlı ofis iç mekânında tercih edilen renk, doku, işaret sistemi ve malzeme gibi kriterlerin çalışanların çalışma çizgisiyle uyumlu olduğu algısı

Buna göre; paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımının çalışanların iş performansı ve verimliliğini artırması arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ve bu ilişki Tablo 5.16'da şu şekilde açıklanmıştır:

	Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	9,174	2	4,587	10,035	,000
	Residual	88,684	194	,457		
	Total	97,858	196			

Tablo 5.16: Paylaşımlı Ofisin İç Mekân Tasarımının İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Ki-Kare Analizi Tablosu

Yapılan regresyon analizine göre; “tercih edilen alanın çalışanın isteği doğrultusunda düzenleniyor olması” (10. soru), “paylaşımlı ofisin iç mekanının işlevselliği” (11. soru) ve “tercih edilen renk, doku, vb. kriterler” (12. soru) ile “paylaşımlı ofislerin iç mekân tasarımının çalışanların iş performansını ve verimliliğini artırması” (Hipotez 1) arasında istatistiki olarak anlamlı ve güçlü bir ilişki bulunmaktadır (Tablo 5.17).

Model		Unstandardized Coefficient		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,618	,314		8,327	,000
	10. Tercih ettiğiniz alanı isteğiniz doğrultusunda düzenleyebiliyor musunuz?	,221	,057	,263	3,839	,000
	12. Paylaşımlı ofis iç mekânında tercih edilen renk, doku, işaret sistemi ve malzeme gibi kriterlerin çalışma çizginizle uyumlu olması sizin için önemli midir?	,126	,059	,147	2,149	,033

Tablo 5.17: Paylaşımlı Ofisin İç Mekân Tasarımının İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi Tablosu

Önerilen ikinci hipotez;

Hipotez 2: Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenleri çalışanların iş performansını ve verimliliklerini artırır.

Ortaya konan bu varsayımdan hareketle anket çalışmasında test edildiği sorular şunlardır;

9. Paylaşımlı ofisteki ofis otomasyon sistemlerinin düzenli olarak güncellendiği ve işin işleyişine katkı sağladığı düşüncesi

13. Mekân içindeki aydınlatma sisteminin yeterli olduğu düşüncesi

14. Tercih edilen ortama göre mekân içindeki iklimlendirme sistemlerine kullanıcının isteği doğrultusunda müdahale edilebiliyor olması

15. Uzun çalışma saatleri de göz önünde bulundurulduğunda, paylaşımlı ofis içinde tercih edilen mobilya elemanlarının ergonomik açıdan konforlu olduğu düşüncesi

Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenlerinin çalışanların iş performansını ve verimliliği artırması arasındaki ilişkinin yapılan ki-kare analizine göre yorumlandığı Tablo 5.18'e göre;

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	4,951	4	1,238	6,896	,000
	Residual	29,439	164	,180		
	Total	34,391	168			

Tablo 5.18: Paylaşımlı Ofiste Uygulanan İç Mekân Konfor Bileşenlerinin İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Ki-Kare Analiz Tablosu

Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenlerinin iş performansını ve verimliliği artırması arasındaki ilişkinin yapılan regresyon analizine göre yorumlandığı Tablo 5.19'a göre;

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,073	,238		12,910	,000
	9. paylaşımlı ofisteki ofis otomasyon sistemlerinin düzenli olarak güncellendiğini ve işin işleyişine katkı sağladığını düşünüyor musunuz?	,026	,049	,043	,527	,599
	13. mekân içindeki aydınlatma sisteminin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	-,046	,047	-,074	-,963	,337
	14. Tercih ettiğiniz ortama göre mekân içindeki iklimlendirme sistemlerine isteğiniz doğrultusunda müdahale edebiliyor musunuz?	,105	,032	,240	3,259	,001
	15. Uzun çalışma saatleri de göz önünde bulundurularak paylaşımlı ofis içinde tercih edilen mobilya elemanlarının ergonomik açıdan konforlu olduğunu düşünüyor musunuz?	,146	,046	,264	3,183	,002

Tablo 5.19: Paylaşımlı Ofisin Ergonomisinin İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi Tablosu

Yapılan regresyon analizine göre; "mekân içerisindeki iklimlendirme sistemine kullanıcının müdahale edebiliyor olması" (14. soru) ve "tercih edilen mobilya elemanlarının ergonomik olması" (15. soru) ile "çalışanın performansı ve verimliliğinin" artıyor olması arasında istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki bulunmaktadır (Tablo 5.19).

Buna karşılık, "ofis otomasyon sistemlerinin düzenli olarak güncellenmesinin" (9. soru) ve "mekân içindeki aydınlatma sisteminin" (13. soru) iş performansına ve verimliliğini olumlu yönde etkilediğine ilişkin istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (Tablo 5.19).

Bunlara ilave olarak; paylaşımlı ofislerde uygulanan iç mekân tercihlerinde performansa etkili olan faktörlerden;

- (a) Aydınlatma sistemleri
- (b) İklimlendirme sistemleri
- (c) Akustik sistemler
- (d) Ofis ergonomisi
- (e) Mobilya kullanımı
- (f) Renk, doku ve malzeme

incelenmiş ve bu faktörlerin iş verimliliği ve performansa olan etkisi değerlendirilmiştir.

Kullanıcılara yukarıda sıralanan faktörlerin iş performansına etkisi konusunda 1 (en önemli) ile 6 (en önemsiz) arasında puan vermeleri istenmiş ve verilen puanların ortalaması alınmıştır (Tablo 5.20).

Faktörler	Puanlar (1- çok önemli; 6-çok önemsiz)
(a) Aydınlatma sistemleri	3,25
(b) İklimlendirme sistemleri	3,63
(c) Akustik sistemler	4,54
(d) Ofis ergonomisi	2,99
(e) Mobilya kullanımı	3,08
(f) Renk, doku ve malzeme	3,54

Tablo 5.20: Paylaşımlı Ofislerde Uygulanan İç Mekân Tercihlerinde Performansa Etkili Olan Faktörlerin İş Verimliliği ve Performansa Olan Etkisini Gösteren Tablo

Kullanıcıların görüşlerine göre; bu faktörler arasında akustik sistemlerin, iş performansı ve verimliliğine etkisi diğer faktörlere göre biraz daha önemsizdir. Akustik sistemler dışında kalan diğer beş faktörün puanları birbirine çok yakındır ve kullanıcılar için sıralanan bu faktörlerin iş performansına ve verimliliğe etkisi **ne önemli ne de önemsizdir**. Yalnızca ofis ergonomisi seçeneğinin yukarıdaki bulguya da paralel olarak diğer faktörlerden biraz daha fazla önemli olduğu söylenebilir.

Yapılan istatistiksel testlere göre de iç mekân tercihlerinde yukarıda sıralanan bu faktörlerin iş performansına ve verimliliğine istatistiksel olarak anlamlı bir etki ettiğini söylemek mümkün değildir.

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	9,905	6	1,651	2,540	,022
	Residual	118,937	167	,177		
	Total	128,842	170			

Tablo 5.21: Paylaşımlı Ofislerde Uygulanan İç Mekân Tercihlerinin İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Ki-Kare Analizi Tablosu

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,491	8,690		,057	,955
	16a. Aydınlatma Sistemleri	,233	,411	,412	,566	,572
	16b. İklimlendirme Sistemleri	,202	,421	,380	,480	,632
	16c. Akustik Sistemler	,193	,412	,365	,467	,641
	16d. Ofis Ergonomisi	,207	,417	,401	,495	,621
	16e. Mobilya Kullanımı	,133	,417	,240	,318	,751
	16f. Renk, Doku, Malzeme	,113	,413	,283	,274	,784

Tablo 5.22: Paylaşımlı Ofislerde Uygulanan İç Mekân Tercihlerinin İş Performansına ve Verimliliğe Etkisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi Tablosu

Bu bilgiler ışığında şu söylenebilir ki; kullanıcılar için önemli olan, iç mekânda tercih edilen malzemelerden ziyade, bu malzemelere kendi istekleri doğrultusunda müdahale edebiliyor olmalarıdır. Mobilya elemanlarının ergonomisine verilen önem ise diğer faktörlerin biraz daha önündedir.

Araştırma kapsamında önerilen bir diğer hipotez;

Hipotez 3: Paylaşımlı ofisler çalışanların sosyalleşmelerini arttıracak şekilde tasarlanmıştır.

Şeklinde ifade edilmiştir.

Hipotezin sınanması adına anket formunda yöneltilen sorular şu şekildedir:

7. İhtiyaç duyulduğu takdirde diğer paylaşımlı ofis kullanıcılarıyla kolaylıkla etkileşimde bulunabiliyor olma düşüncesi

8. Düzenlenen etkinliklerin kullanıcılar ve iş performansı açısından verimli olduğu düşüncesi

Paylaşımlı ofis kullanıcılarının ihtiyaç duydukları takdirde diğer kullanıcılarla etkileşimde bulunmaları ve burada düzenlenen etkinlikler ile paylaşımlı ofislerin

insanların sosyalleşmesini arttıracak şekilde tasarlanmış olması arasındaki ilişki anlamlıdır ve yapılan analiz tabloda şu şekilde gösterilmiştir (Tablo 5.23):

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	22,935	2	11,468	19,039	,000
	Residual	116,851	194	,602		
	Total	139,787	196			

Tablo 5.23: Paylaşımlı Ofisin Tasarımıyla İnsanların Sosyalleşmesi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Ki-Kare Analizi Tablosu

Yapılan regresyon analizine göre işleyiş mantığı ve mekânsal kurgu bakımında iş yaşamına katkı sağladığını düşüncesi ile diğer paylaşımlı ofis kullanıcılarıyla etkileşimde bulunma ve burada düzenlenen etkinliklerin verimli olduğu düşüncesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki bulunmamaktadır (Tablo 5.24).

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,083	,354		5,875	,000
	7. İhtiyaç duyduğunuz takdirde diğer paylaşımlı ofis kullanıcılarıyla kolaylıkla etkileşimde bulunabiliyor musunuz?	,224	,082	,201	2,731	,007
	8. Düzenlenen etkinliklerin kullanıcılar ve iş performansı açısından verimli olduğunu düşünüyor musunuz?	,307	,083	,272	3,686	,000

Tablo 5.24: Paylaşımlı Ofisin Tasarımıyla İnsanların Sosyalleşmesi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi Tablosu

Bu ilişki paylaşımlı ofislerin mekânsal kurgusunun iş performansı, verimliliği ve sosyalleşmeyi arttıracak şekilde tasarlandığını ortaya koymaktadır.

5.3. Bölüm Sonucu

Araştırmanın temelini oluşturan konu; paylaşımlı ofislerdeki fiziksel gereksinimler, kullanıcı gereksinimleri, psiko- sosyal gereksinimler alt başlıkları altında yapılan literatür araştırması ile oluşturulan 3 adet varsayım çerçevesinde irdelenmektedir. Öncesinde de belirtildiği gibi hipotezler şu şekildedir;

H1: Paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımı çalışanların iş performansını ve verimliliğini artırır.

H2: Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenleri çalışanların iş performansını ve verimliliklerini artırır.

H3: Paylaşımlı ofisler insanların sosyalleşmelerini arttıracak şekilde tasarlanmıştır.

Günden güne daha güncel bir konu haline gelen paylaşımlı ofis kavramının araştırılması ve uygulanan anket sorularının belirlenmesinde; 3. Bölümde yer alan 'Paylaşımlı Ofislerde İç Mekân Tasarım Kriterleri' başlığı altındaki girdiler esas alınmıştır. 200 katılımcı ile gerçekleştirilen anket sonuçlarının göze çarpan sayısal değerleri şu şekildedir;

Çalışmaya katılanların büyük bir kısmını %48'lik bir oran ile 18- 30 yaş arası kullanıcı oluştururken; bu oranın %27,5'ini erkek katılımcılar, %20,5'ini ise kadın katılımcılar gerçekleştirmiştir. Genel olarak kadın ve erkek katılımcı yüzdesine bakıldığında, 200 katılımcı %54 erkek %46 kadın olarak ayrılmaktadır. Eğitim durumlarına bakıldığında ise; 164 üniversite eğitimi alan ya da almakta olan katılımcı bulunduğu ve yine erkek yoğunluğunun fazla olduğu görülmektedir. Buna göre; %46 erkek, %36 ise kadın ve üniversite mezunu katılımcı olduğu anlaşılmaktadır. Genel bir ifadeyle erkek ve kadın katılımcı oranları birbirinden çok uzak olmamakla birlikte 18- 30 yaş arası ve üniversite mezunu katılımcıların yoğun olduğu sonucuna varılmaktadır. Ayrıca oranlar ve sayısal değerler incelendiğinde katılımcıların %57,5'lik bölümünün paylaşımlı ofis kavramından iş arkadaşı ya da iş ortamı aracılığıyla haberdar olduğu görülmektedir. Paylaşımlı ofislerin işleyiş mantığı ve mekânsal kurgu, vb. bakımından iş yaşamına ne derece katkı sağladığı ise, %48 oranında olumlu ve en yüksek puan olan 5 ile değerlendirilmiştir. %38

oranında bir kullanıcı paylaşımlı ofisleri her gün kullanmayı tercih ederken 7/24 açık olan bu mekanları %55,5'lik katılımcı tüm gün kullanmaktadır.

6. Bölümün başında da belirtildiği gibi 6. ve 19. sorular açık uçlu olmaları sebebiyle istatistiksel anlamda sağlıklı bir genelleme yapılamayacağı düşünülerek elde edilen öznel girdiler yardımıyla bu bölümde değerlendirmeye alınacaktır.

Buna göre 6. soru şu şekilde değerlendirmeye alınmıştır;

6. Soru: Çalıştığınız paylaşımlı ofisi tercih ederken mekân kurgusu, vb. göz önünde bulundurdunuz mu?

200 katılımcı arasından 176 kişi bu soruya evet, 24 kişi ise hayır yanıtını vermiştir. Bu sonuca göre kullanıcıların çalışmak istedikleri paylaşımlı ofisi seçerken birtakım değerleri göz önünde bulundurduğu genellemesi yapılabilir. Özellikle şirketler bazında bakıldığında tercih ettikleri paylaşımlı ofis iç mekân tasarımının sahip oldukları çizgiyle örtüşmesinin önemli olduğu belirtilmiştir. Bireysel olarak ise bu durum farklılıklar gösterebilmektedir. Genel olarak madde madde bakıldığında;

- İç mekân rahatlığı,
- Konforu,
- Ofis ergonomisi,
- Fonksiyonellik,
- Mekân kurgusu,
- Mekân konsepti,
- İç mekân tasarımı,
- Ekonomik, enerjik ve dinamik oluşu yoğun olarak verilen cevaplar arasındadır.

Bunlara ek olarak lokasyonu, ulaşılabilir oluşu, iklimlendirme, aydınlatma, havalandırma, temizlik, üyeler arasındaki sosyalleşme düzeyi, etkileşimi, düzenlenen etkinlikler, gibi farklı bağımsız yanıtlar da bulunmaktadır.

17. soruya ise birçok farklı olumlu ve olumsuz yanıt alınmıştır. Buna göre 17. soru şu şekildedir;

17. Soru: Paylaşımli ofis kullanıcısı olmaktan memnun musunuz? Lütfen avantaj ve/ veya dezavantajlarını belirtiniz.

200 katılımcıdan 183 kişi bu soruda memnun olduğunu, 17 kişi ise memnun olmadığını belirtmiştir. Yine daha detaylı bakıldığında bu soruda da bir genelleme yapılması oldukça zordur. Kişilerin meslek grupları, tercih etmiş oldukları üyelik tipleri, bu mekânda çalışmaya başlamadan önceki beklentileri, ofis ortamındaki fiziksel gereksinimleri, mobilya kullanımı, renk, doku, malzeme seçimleri gibi mekânsal boyuttaki düzenlemeler katılımcıların cevaplarının çok daha öznel olmasına neden olmaktadır.

Bu doğrultuda araştırma verileri ışığında katılımcıların mesleklerinin şu şekilde çeşitlendiği görülmektedir;

- Girişimci/ Startup (31)
- Grafiker, illüstrasyon, yazılım, 3D tasarım ve animasyon uzmanı (23)
- Farklı mimarlık ve mühendislik dalları (24)
- Öğrenci (20)
- Blogger (15)
- Yazar/ Editör (15)
- Reklamcı (11)
- Danışmanlık (9)
- Sosyal medya uzmanı, multimedya uzmanı (9)
- Sinema-televizyon (8)
- Sigortacı (8)
- Gayrimenkul danışmanı (6)
- Proje müdürü (6)
- İnsan kaynakları (6)
- Avukat (5)
- Tercüman/ mütercim tercüman (4) olarak sıralanmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre yukarıda sıralanan meslek grupları şirketler ve bireysel kullanıcılardan oluşmaktadır. Ayrıca çalışma saati tercihleri ve üyelik tiplerinin de değişiklik gösterebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Günlük, haftalık, aylık ve yıllık üyeliği tercih edenler olduğu gibi şehir dışına çıkmak durumunda kalarak bu süre içinde paylaşımlı ofisleri kullanmayı tercih eden kullanıcılar da mevcuttur. Farklı şehirlerde iş görüşmesine gidenler, günlük olarak profesyonel bir toplantı salonuna ihtiyaç duyanlar ya da kısa süreli ofis gereksinimlerine uygun özelliklerde bir mekân bulmak durumunda kalarak bu ofis yapısını tercih eden kullanıcılar da bu sayının içinde yer almaktadır.

17. sorudan alınan yanıtlar doğrultusunda ortaya çıkan bulgular aşağıdaki gibidir. Buna göre; ilk olarak birçok kişi paylaşımlı ofis kavramından iş arkadaşı ya da iş ortamından, bir kısmı internet üzerinden, küçük bir bölümü ise reklamlar aracılığıyla ya da diğer şekillerde bu oluşumdan haberdar olmuştur. Kullanıcıların bu ofis yapısını tercih etmelerindeki temel sebepler ise;

- İç mekân tasarımı,
- Ekonomik oluşu,
- Sosyal bir ortam oluşu şeklinde genellenebilir.

Fakat bu sebeplere ek olarak birçok katılımcı yorumu da elde edilmiştir:

- Öncelikle girişimciler ve start-uplar tarafından çok daha yoğun olarak kullanılan paylaşımlı ofisler, ofis açma sürecinde karşılaşılan ekstra maliyeti ortadan kaldırmaktadır.
- Özel olarak tasarlanmış çeşitli mekânlar ve seçenekler bulunmaktadır. Farklı kitlelerin gereksinimleri de önemsiz olarak oluşturulan bu mekânlarda renk, doku, malzeme seçimi, mobilya ve ergonomi gibi iç mimari unsurlar ön plana çıkmaktadır. Kullanıcı yorumlarına göre de bu durumun paylaşımlı ofis tercihlerinde oldukça etkili olduğu görülmektedir.
- Çok sayıda kullanıcı çalıştıkları mekânın kendi tasarım çizgileriyle uyumlu olmasına özen gösterdiklerini ve iç mekân tasarımının iş performanslarını ciddi oranda etkilediğini belirtmiştir.

- Farklı şekillerde tasarlanan mekanların motivasyonlarını artırıcı etkiye sahip olduğunu, alışıl gelmiş ve sıkıcı ofis ortamlarından çok daha dinamik ve enerji dolu hissettirdiğini aktarmışlardır.

Araştırma kapsamında belirlenen parametreler doğrultusunda esas olarak kullanıcıların paylaşımlı ofis iç mekân kullanım memnuniyetlerinin araştırılması ve çalışmanın başında oluşturulan varsayımların sınanması hedeflenmiştir. 6. Bölümde yer alan regresyon analizleri ile desteklenen hipotezlerin geçerli olduğu bu şekilde ispat edilmiştir. Mekân kalitesi bağlamında belirlenen parametreler ile paralel olarak oluşturulan anket soruları hipotezlerle de ilişkilendirilerek birtakım analizler ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda;

H1: Paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımı çalışanların iş performansını ve verimliliğini artırır.

H2: Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenleri çalışanların iş performansını ve verimliliklerini artırır.

H3: Paylaşımlı ofisler çalışanların sosyalleşmelerini arttıracak şekilde tasarlanmıştır.

Hipotez 1: 'Paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımı çalışanların iş performansını ve verimliliğini artırır' ifadesi ile ilgili olan sorulara verilen yanıtların değerlendirilmesi sonucunda; paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımının çalışanların iş performansını artırması düşüncesi %46 olumlu, %8,6 olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımının çalışanların verimliliğini artırması düşüncesi ise; %53,6 olumlu, %3 olumsuz olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Hipotez 2: 'Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenleri çalışanların iş performansını ve verimliliklerini artırır' ifadesini belirleyen sorulara verilen yanıtların değerlendirilmesi sonucunda; paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenlerinin çalışanların iş performansını artırması düşüncesi %47,3 olumlu, %8 olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor

bileşenlerinin çalışanların verimliliğini arttırması düşüncesi doğrultusunda ulaşılan değerler ise; %53,5 olumlu, %2 olumsuz olarak ortaya çıkmaktadır.

Hipotez 3: 'Paylaşımlı ofisler çalışanların sosyalleşmelerini arttıracak şekilde tasarlanmıştır' ifadesi ile ilgili sorulara verilen yanıtların analizi sonucunda ulaşılan değerler; katılımcıların %49,4'ünün olumlu, %1,5'inin ise olumsuz yönde değerlendirmede bulunduğunu göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre elde edilen verilerin doğru biçimde ifade edilmesi amacıyla verilen yanıtların oransal ifadeleri (%) olarak Tablo 5.25'teki gibidir;

BULGULAR	Çok olumlu/ Çok Yüksek	Olumlu/ Yüksek	Ne olumlu/ Ne olumsuz	Olumsuz/ Düşük	Çok olumsuz/ Çok Düşük
Paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımı çalışanların iş performansını arttırır (H1)	10,1%	46,0%	33,8%	8,6%	1,5%
Paylaşımlı ofisin iç mekân tasarımı çalışanların verimliliğini arttırır (H1)	26,6%	53,6%	16,3%	3,0%	0,5%
Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenleri çalışanların iş performansını arttırır (H2)	11,7%	47,3%	29,8%	8,0%	3,2%
Paylaşımlı ofiste uygulanan iç mekân konfor bileşenleri çalışanların verimliliğini arttırır (H2)	27,3%	53,5%	16,7%	2,0%	0,5%
Paylaşımlı ofisler çalışanların sosyalleşmelerini arttıracak şekilde tasarlanmıştır (H3)	29,0%	49,4%	19,9%	1,5%	0,3%

Tablo 5.25: Araştırma Sonucunda Hipotezlerin Değerlendirme Tablosu

Hipotez 1 ile paylaşımlı ofislerde uygulanan iç mekân tasarımları hakkında bir değerlendirme yapılmış, çalışanların iş performansını ve verimliliğini arttırdığı yönünde sonuca varılmıştır.

Buna göre;

- Tercih edilen alanın çalışanın isteği doğrultusunda düzenlenebiliyor olduğu düşüncesi (10. Soru)

- Paylaşımli ofis iç mekanının kullanıcılar için işlevsel olduğu düşüncesi (11. Soru)
- Paylaşımli ofis iç mekânında tercih edilen renk, doku, işaret sistemi ve malzeme gibi kriterlerin çalışanların çalışma çizgisiyle uyumlu olduğu algısı (12. Soru)

Şeklindeki ifadeler paylaşımli ofislerin kullanıcıları üzerindeki olumlu etkilerin yansımaları niteliğindedir. Bu nedenle, çalışanların tercih ettikleri alanı istekleri doğrultusunda düzenleyebiliyor olmaları, Paylaşımli ofis iç mekanının kullanıcılar için işlevsel oluşu, iç mekânda tercih edilen kriterlerin çalışanların çalışma çizgileriyle uyumu oldukça önemlidir.

Hipotez 2 ile paylaşımli ofislerin iç mekân ergonomisi hakkında bir değerlendirme yapılarak kullanıcıların iş performansını ve verimliliğini arttırdığı yönde bir netice alınmıştır.

Buna göre;

- Paylaşımli ofisteki ofis otomasyon sistemlerinin düzenli olarak güncellendiği ve işin işleyişine katkı sağladığı düşüncesi (9. Soru)
- Mekân içindeki aydınlatma sisteminin yeterli olduğu düşüncesi (13. Soru)
- Tercih edilen ortama göre mekân içindeki iklimlendirme sistemlerine kullanıcının isteği doğrultusunda müdahale edilebiliyor olması (14. Soru)
- Uzun çalışma saatleri de göz önünde bulundurulduğunda, paylaşımli ofis içinde tercih edilen mobilya elemanlarının ergonomik açıdan konforlu olduğu düşüncesi (15. Soru)

Bu ifadeler ışığında otomasyon sistemlerinin güncel olması ofis yaşamında dikkat edilmesi gereken bir noktadır. Aydınlatma seviyesinde genel olarak herhangi bir problem yaşanmamakla birlikte, birçok kullanıcının iklimlendirme sistemlerine diledikleri gibi müdahale edemeyiş olumsuz bir durum oluşturmaktadır. Özel alanlarda bu duruma çözüm getirilebilmekte ancak genel kullanıma açık mekanlarda yoğun kişi sayısına hitap edecek değerlerin sağlanamaması dolayısıyla bu sorun devam etmektedir. Sonuç olarak çözüm getirilmesi gereken konular arasında yerini

almıştır. Ofis ergonomisi hakkında ise genel kullanıcı olumlu yönde fikirlerini belirtmiştir. Kişilerin işe kolay uyum sağlamaları, fiziksel rahatlıkları ve bedensel yeteneklerini azami şekilde kullanabilmeleri için genel kullanıcı profiline göre belirlenen antropometrik ölçülerde düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Bu amaçla farklı alanlarda farklı mekânlar oluşturulmuş ve çeşitli ölçülerde tefriş elemanları kullanılmıştır.

Hipotez 3 ile paylaşımlı ofislerdeki sosyal ortam değerlendirilmiş, insanların etkileşimlerini ve yine verimliliklerini arttırdığı yönünde bir sonuca ulaşılmıştır.

Buna göre;

- Kullanıcılar ihtiyaç duyduklarında diğer paylaşımlı ofis kullanıcılarıyla kolaylıkla etkileşimde bulunabilmeleri (9. Soru)
- Düzenlenen etkinlikler kullanıcılar ve iş performansı açısından verimli olduğu düşüncesi (10. Soru)

Yukarıdaki ifadeler paylaşımlı ofislerde var olan sosyal ortamın kullanıcılar için olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi paylaşımlı ofis kullanıcıları arasında fikir alışverişi yapılmasına olanak tanımaktadır. Bu sayede ofislerin sıkıcı ortamından sıyrılarak çok daha enerjik ve etkileşimli mekânlar oluşturulmakta, bu durum da üyelerin performansını olumlu yönde etkilemektedir.

Anket soruları yardımıyla gerçekleştirilmiş olan araştırmada hipotezlerin sınanması aşamasında güçlü ve zayıf bağların olduğu görülmektedir. Yapılan analizler doğrultusunda belirlenen üç hipotezin de anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.

BÖLÜM 6: DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yüzyıllar boyunca buldukları dönem ve toplumsal yapıya göre değişim gösteren birçok değer vardır. Özellikle küreselleşme sürecinin etkisiyle meydana gelen değişimlere ayak uydurulması bir hayli güç olmaktadır. Sosyal- kültürel farklılıklar ve ekonomik- teknolojik alanda yaşanan ilerlemeler hayatımızın her alanında kendini gösterir hâle gelmiştir. Bu değişimler ve farklılıklar diğer alanlara nazaran iş dünyasında çok daha fark edilir durumdadır. Dinamik bir yapıya sahip olan iş dünyası, bu dinamikliğini her geçen gün mekân boyutunda da hissettirmektedir. Yine günden güne artan ihtiyaçlar, çalışanların ve işverenlerin de farklı arayışlara yönelmesine sebep olmaktadır. Bu durumun etkileri özellikle mekân boyutunda yaşanmaktadır. İş hayatının karmaşıklığı iç mekanlarda da karmaşıklığa sebep olmakta ve yansımaları da her alanda farklı şekillerde meydana gelmektedir. Zaman faktörünün de iş dünyasındaki değeri göz ardı edilmez ise; önemli olanın meydana gelen karmaşıklığı mümkün olduğunca aza indirmek ve çalışanların bir takım dikkat dağıtıcı unsurlarla uğraşmak durumunda kalmadan tamamen işe odaklanmalarını sağlamak olduğu anlaşılmaktadır.

Ofis ortamındaki kullanıcıların birçok farklı ve değişken gereksinimleri olması sebebiyle her ihtiyaca doğru cevabın verilmesi oldukça zordur. Bu nedenle; ofis kullanım biçimlerinde yeniden düzenlemeler yapılmakta, mekânlar yeniden kurgulanmakta ve hatta farklı ofis tipleri oluşturulmaktadır. Paylaşımli ofisler de iş yaşamında ve ofis ortamında meydana gelen değişimlerin zamana ayak uydurma çabalarından biridir. Çalışma mekânı ve çalışma süresi bakımından sunmuş olduğu esneklik nedeniyle son yıllarda birçok şirket ve çalışan açısından tercih edilebilir hâle gelmiştir.

Geleneksel çalışma şekilleri son yıllarda yaşanan değişimlerden nasibini almıştır. İş piyasasında meydana gelen değişimler, serbest çalışan ve girişimci sayısındaki artış, disiplinler arası etkileşimin önem kazanması, teknoloji ve bilişim alanındaki ilerlemeler vb. faktörler paylaşımli ofislerin doğuşuna zemin hazırlamıştır. Teknolojinin ön planda olduğu, esnekliğe imkân tanıyan, diğer çalışanlarla etkileşim hâlinde olunabilen, kira ve diğer giderler gibi zaman alıcı detaylarla ilgilenmek

zorunluluğu olmadan tamamen işe odaklı bir çalışma sistemi düşüncesi, her çalışan için cazip bir fikir hâline gelmeye başlamıştır.

Paylaşımli ofisler; başta girişimciler olmak üzere birçok bireysel çalışanın ve farklı büyüklükteki şirketlerin yer aldığı oluşumlardır. Türkiye’de son yıllarda çok daha popülerleşen bu oluşumu cazip kılan noktalardan bazıları şu şekildedir;

- Birçok meslek grubuna ve kullanıcıya hitap edebilen günlük, haftalık, aylık ve yıllık paketlerin yanı sıra farklı boyutlarda ve tasarımlarda mekân tercihlerinin olması,
- Doğalgaz, su, elektrik, ya da internet gibi giderlerin tamamıyla paylaşımli ofise ait olması,
- İhtiyaç halinde sekreteryaya hizmeti alınabiliyor olması,
- Profesyonel bir ofiste olması gereken teknik ve mekânsal alt yapı desteğinin bulunması,
- Fotokopi makinesi, faks makinesi, gibi ofis ekipmanlarının bulunması ve kullanıcılar tarafından kolaylıkla erişilebilir olması,
- Farklı meslek gruplarından birçok kişinin bir arada bulunması sebebiyle kişilerin kolaylıkla etkileşim halinde olarak fikir alışverişi yapabilmeleri,
- Kullanıcıların bilgilenmelerini sağlamak, sosyal paylaşımı ve motivasyonu artırmak amacıyla çeşitli etkinliklerin, söyleşilerin ve sunumların düzenlenmesi,
- Yeme içme hizmetleri, kafe ya da mutfak gibi alanların bulunması.

Yukarıda yer alan maddeler paylaşımli ofislerin genel anlamda ve ilk bakışta sahip olduğu olumlu durumlar olarak nitelendirilebilir.

Paylaşımli ofis kavramının 10 yılı aşkın bir süredir Dünya genelinde birçok ülkede kullanımı mevcut iken Türkiye’de özellikle son 5 yıldır bu sistemin kullanımından bahsedilebilmesi mümkündür. Genç girişimci sayısındaki artış bu durumu tetikleyici bir unsur olmuştur. Özellikle yeni kurulan şirketlerde karşılaşılan her türlü gider olumsuz bir durum olarak görülürken, bu noktada paylaşımli ofisler iyi bir çözüm niteliği taşımaktadır. Hem ofis giderlerini azaltması hem de yaratıcılığı artıran bir etkisi olması sebebiyle girişimcilerin farklı üyelik paketlerinden uygun olanı seçerek

iş hayatına atılabilmeleri mümkün olmaktadır. Kurumlar ya da bireyler kendi işlerine odaklanmış durumda iken ofise ait diğer tüm ofis işleri paylaşımlı ofis personelleri tarafından yönetilmektedir.

Birlikte çalışmanın esas alındığı paylaşımlı ofis sisteminde ön planda tutulan bir diğer unsur esneklik kavramıdır. Bu aşamada 2 tür esneklikten bahsedilebilmektedir. Birincisi zaman boyutundaki esneklik, ikincisi ise mekânsal boyuttaki esnekliktir.

Zaman kavramında sağlanan esnekliği şu şekilde açıklayabilmemiz mümkündür; gereksiz ayrıntılarla uğraşmak zorunda kalmayan kullanıcılar tamamen iş odaklı çalışabilmektedirler. Bunun yanında paylaşımlı ofislerde sunulan 7/24 kullanım hizmeti ile kullanıcılar tercih ettikleri üyelik paketleri doğrultusunda istedikleri her an bu ortamı ya da söz konusu paylaşımlı ofisin başka bir şubesi varsa kendileri için uygun olan lokasyonu kullanabilme özgürlüğüne sahiptirler.

Mekânsal boyutta sağlanan esnekliğe ise çok daha kapsamlı boyutlardan bakılabilmektedir. Paylaşımlı ofisler diğer ofislere nazaran çok daha geniş kitleye hitap edecek şekillerde düşünülen mekânlardır. Bu nedenle farklı tasarım anlayışlarının bir arada bulunması olasıdır. Herhangi bir odada ya da alanda sabit kalma zorunluluğu olmadan serbest çalışılabileceği gibi, bir masa kiralayarak bu alanda da çalışılabilmekte ya da birkaç kişiden oluşan bir grup söz konusu ise bunu karşılamaya yönelik farklı boyutlarda mekânlar da bulunmaktadır. Bahsedilen her mekân paylaşımlı ofislerin çalışma çizgilerine ve tasarım anlayışlarına göre farklı şekillerde düzenlenmiştir. Bu durum da aslında kullanıcılar için olumlu olarak nitelendirilebilecek durumlardan biridir. İş yaşamında çoğu zaman prestij sağlanabilmesi adına görsellik ön planda olmak durumundadır ve bu da girişimcileri özel tasarım bir ofise yönelmek durumunda bırakmaktadır. Sonuç olarak maliyeti de bir hayli fazla çıkmakta ve bu noktada paylaşımlı ofisler iyi bir çözüm olabilmektedir.

Paylaşımlı ofis fikri yaygınlaşmadan önce, ofis açmayı maliyetli ve riskli bulan çalışanlardan bazıları ev rahatlığında çalışmayı tercih ederken bazıları da kafeler, vb. mekanlara yönelmiş, ancak zamanla birtakım zorluklarla mücadele etmek durumunda kalmışlardır. Evde çalışmayı tercih edenlerde ofis ciddiyeti sağlanamamakta, kafe vb. ortamlarda ise gürültü ve karmaşık insan yoğunluğu gibi

iş verimliliğini düşürücü ve dikkat dağıtıcı etkiler ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında ofis ekipmanlarının olmayışı çalışanları fotokopi, faks ya da kargo gibi işlemleri gerçekleştirebilmek için işlerini yarıda bırakarak dış mekâna çıkmak durumunda bırakmaktadır. Ayrıca yapılan işlerde profesyonellikten uzak bir hava oluşmaktadır. Ek olarak eşyalarını muhafaza edebilecekleri sabit bir ortam olmayışı da karşılaşılan diğer bir olumsuzluktur. Paylaşımlı ofislerde ise, kullanıcılar herhangi bir sabit alan kiralama talebinde bulunmasalar dahi, eşyalarını kendileri için ayrılan dolaplara koyarak muhafaza etme olanağı bulabilmektedirler. Dilediklerinde ofis ekipmanlarına ulaşabilmekte, iş görüşmelerini de bu mekân içinde gerçekleştirebilmektedirler.

Paylaşımlı ofis kullanıcısı olmanın bir diğer olumlu yanı ise, kendi meslek dalından ya da başka meslek dallarından insanlarla etkileşim hâlinde olabilmektir. Bu sayede sağlanan etkileşim ile kişiler kendilerini geliştirmeye fırsat bulabilmekte, takıldıkları noktalarda fikir alışverişi yapabilmektedirler. Ayrıca belirli zamanlarda işinde uzman kişiler ile sohbetler yapılmakta, başarılı girişimcilerle sunumlar gerçekleştirilmekte, vb. üyelerin motivasyonunu artırıcı ve uygulamaya yönelik çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir.

Diğer bir konu, mekân içindeki çalışma alanlarında sağlanan çeşitliliktir. Kullanıcılar bütçelerine ve yaptıkları işlere göre sunulan paketlerden kendilerine en uygun olanı seçebilme rahatlığına sahiptirler. Serbest çalışma şeklini seçenler sadece kendilerine ait özel ekipmanları alarak diledikleri yerde ve konforda çalışabilmektedirler. Bu durumu motive edici bulan ve zihinsel açıdan yenilenecek çok daha konsantre şekilde çalışmalarına olanak tanıdığını belirten kullanıcılar olmuştur. Diğer yandan kendilerine ait özel ortam talep eden kullanıcılar için ise öncesinde de bahsedildiği gibi farklı mekân seçenekleri bulunmaktadır. Tek kişilik ve büyük ya da küçük ekiplerin bir arada çalışabilecekleri farklı metrekarelerde kapalı ya da açık çalışma alanları mevcuttur. Aidiyetin biraz daha ön planda olduğu durumlarda da yine diğer kullanıcılarla etkileşim hâlinde olunması mümkündür. Böylece aynı ya da farklı meslek gruplarından insanlar sürekli etkileşim hâlinde olarak kendilerini geliştirebilmekte ve işlerinde farklı pencereler açma imkânı bulabilmektedirler. Ayrıca bahsedilen tekil ya da çoğul mekânlar hazır olarak düşünölmeleri sebebiyle tasarımları ve genel ekipmanların maliyeti tamamıyla söz

konusu paylaşımlı ofise aittir. Fakat kullanıcılar paylaşımlı ofis tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde buldukları ortamı kişiselleştirebilmektedirler.

Yorumlar ve gözlemler doğrultusunda bu noktada bir olumsuzluk ön plana çıkmaktadır. Serbest çalışılan üyelik tiplerinde aydınlatma, iklimlendirme ve akustik sistemler gibi unsurlara birebir müdahale edilmesi mümkün olmamaktadır. Genel ortamlarda paylaşımlı ofis sistemi tarafından ayarlanan ortalama konfor değerleri uygulanmaktadır. Anket sonuçlarına göre de birçok kullanıcının özellikle iklimlendirme sistemlerinden şikayetçi olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan özel alanları tercih edenlerde bu unsurlara kısmen müdahale edilebilmesi mümkün olabilmektedir.

Paylaşımlı ofis içinde tercih edilen mobilyalar konusunda iletilen fikirler ise yine üyelik tiplerine ve çalışma yoğunluğuna göre değişim göstermektedir. Mekân içinde rahat ve fonksiyonel oturma elemanları olduğu gibi, masa başında çalışmaya uygun elemanlar da bulunmaktadır. Kullanıcı yorumları dikkate alınarak bir sonuca varılması gerekirse; genel kullanıcının ofis mobilyalarını rahat ve ergonomik bulduğu söylenebilir. Diledikleri ortamda ve diledikleri şekillerde çalışma esnekliğine sahip olmaları nedeniyle tercih ettikleri paylaşımlı ofisin konforlu ve rahat bir çalışma ortamına sahip olduğu sonucuna varılmaktadır.

Düzenlenen etkinliklerin de paylaşımlı ofis kullanıcılarında oldukça olumlu etkiler bıraktığı anlaşılmaktadır. Belirli zamanlarda gerçekleştirilen söyleşiler, güncel konulardaki etkinlikler ve fikir alışverişleri çalışanların kendilerini ve işlerini geliştirmeleri adına iyi bir aracı olmaktadır. Bu etkinlikler sırasında oluşan sosyal ortam sayesinde yapılan bilgi alışverişi, etkileşim ile üyelerin rahatlamalarının sağlandığı ve iş ortamına ara verilerek zihinlerinin açılmasına faydası olduğu, psikolojik olarak rahatladıkları anlaşılmaktadır. Kullanıcı profiline çeşitli olması dolayısıyla geniş bir network oluşması, gün içinde gerçekleştirilen ikramlar da olumlu görülen özelliklerdendir.

Paylaşımlı ofis sisteminin şehir dışına çıkmak durumunda kalan çalışanlar için de oldukça kullanışlı olduğu da yine araştırmalar doğrultusunda varılan sonuçlardandır. İş görüşmesi ya da toplantı için profesyonel bir ortama ihtiyaç duyulduğunda tüm donanımıyla günlük olarak kiralanabilen toplantı odaları bulunmaktadır. Yine özel

tasarlanmış ve mevcut alt yapı gibi olanaklar sayesinde aidiyet hissettiren bir mekânda toplantı imkanının oluşu paylaşımlı ofis kullanımını oldukça cazip bir seçenek hâline getirmektedir. Ancak müsaitlik nedeniyle öncesinde rezervasyon yapılması gerekmekte ve bu da olumsuz bir durum olarak nitelendirilebilmektedir.

Katılımcılar sahip oldukları mesleklere göre gruplandırıldıklarında özellikle sahada yoğun iş temposuna sahip olanlar için oldukça avantajlı bir sistem olduğu anlaşılmaktadır. Bu şekilde yoğun ofis kullanımına ihtiyaç duymayanlar için ofis açma fikri bir hayli maliyetli ve mantıksız görülmektedir. Bu nedenle ihtiyaç halinde bu ofis tiplerini kullanmayı tercih etmektedirler.

Ek olarak bu sistemin öğrenciler için de avantajlı oluşu paylaşımlı ofislerin iç mekân tasarım anlayışlarının ne derece geniş bir kullanıcı kitlesine hitap ettiğini de göstermektedir. Bireysel ya da grup çalışması yapmak isteyen öğrenciler, kütüphanelerin boşucu ortamlarından kaçarak burada çalışmayı seçtiklerini, mekân kurgusu ve tasarımının üzerlerinde olumlu etki bıraktığını belirtmişlerdir. Ayrıca işlevsel mekânlar olmaları, etrafta çalışan insanların oluşu, diğer üyelerle olan etkileşimleri, mobilya ergonomisi ve mekân rahatlığı gibi faktörlerin motivasyonlarını artırıcı olduğu yanıtı alınmıştır.

Araştırmanın temelini oluşturan 4. Bölümde yer alan iç mekân tasarım kriterleri doğrultusunda seçilmiş olan bir paylaşımlı ofiste yapılan uygulamalar ve sonuçları bütün paylaşımlı ofislere genellenebilecek bir çalışma değildir. Bu araştırma kapsamındaki paylaşımlı ofisin belirlenmesinde; konuya farklı perspektiflerden bakabilmek amacıyla farklı meslek gruplarının bulunması ve yoğun kullanıcı kitlesine sahip bir ofis ortamı olması gibi kriterler dikkate alınmıştır.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında araştırmayı son kez özetlersek;

- Paylaşımlı ofisler her türlü meslek dalına hitap edebilen,
- Yeni ofis açarken karşılaşılan gereksiz giderleri ortadan kaldıran,
- İnsanların birbirleriyle etkileşim hâlinde olmalarını sağlayan,
- İş dünyası için en önemli faktörlerden biri olan zaman kaybını ortadan kaldırmayı amaçlayan,

- İ mimari unsurların insanlar üzerindeki etkilerini bilinçli olarak kullanarak kullanıcı memnuniyetini ön planda tutan,
- Çalışanların buldukları alanı aidiyet duygusuyla kullanmalarını sağlayan,
- Uzun alışma saatleri göz önünde bulundurularak ayakta, oturarak ya da uzanarak gibi çeşitli alışma Şekillerine imkân veren ergonomik tasarımların yer aldığı,
- Kullanıcılar için mekân içindeki işlevsellik ve fonksiyonellik kavramlarının öneminin farkındalığıyla i mekân tasarımlarının oluşturulduğu,
- Esnek mobilyalar ve mekânlar sayesinde kullanıcılara çeşitli Şekillerde alışma olanağı sunan,
- Renkler, farklı dokular ve çeşitli malzemeler yardımıyla kullanıcıların algılarını canlandırmayı sağlayan,
- İnsan odaklı ve kullanıcı memnuniyetinin esas alındığı kolektif bir çalışma sistemi olduğu sonucuna varılabilmektedir.

Araştırma verileri doğrultusunda yöneltelen sorulara ağırlıklı olarak olumlu yanıtlar alınmıştır. Ancak en dikkat çeken olumsuz durumun iklimlendirme ile ilgili olduğu açıkça görülmekte, geniş kullanıcı profili olması sebebiyle de bu sorunun zlmesinin çok da kolay olmayacağı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak; 'Paylaşımlı Ofislerin İ Mekân Tasarım Anlayışları' konusunun bu ofis tiplerinin genelinde başarılı bir Şekilde uygulandığı, insanın ön planda tutularak iç mimari unsurların mekâna doğru Şekillerde işlenmesinin yapılan işi ve kullanıcıları da olumlu yönde etkileyeceği sonucuna varılmıştır.

KAYNAKLAR

- Akman, Y. (1991). "Ofis Dekorasyonunda Görsel Değerler Sağlığımızı Ne Kadar Etkilemelidir?". *Arredamento Dekorasyon, Ofis'91 Dergisi*, 14-16.
- Aksu, M. (2000). *Büro Binalarında Çalışma Mekanının Kullanım Sonrası Değerlendirilmesi (KSD/POE) için Kontrol Listesi Oluşturulması*. Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Altınok Kayan, H. Z. (2012). Ofis İç Mekân Tasarımında Gelişen Teknolojiler Işığında Esneklik. *Tasarım+Kuram Dergisi (14)* 79-95.
- Altınöz, M. (2008). Ofis Otomasyon Sistemlerinin Bireysel Performans Üzerine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 51-63.
- Aluçlu, İ. (2000). *Özel Sektör Yönetim Binalarında (Holdingerde) Kullanıcı Gereksinimleri, Konfor Şartları ve Organizasyona Yönelik Sistem İyileştirme Modeli*. Doktora Tezi, Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Apaydın, S. (2012). *Ofislerde Aydınlatma Tasarımının Sürdürülebilirlik Açısından Mekân Tasarımına Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Avşaroğlu Dirim, A. (2010). *Açık Ofislerde Fiziksel Çevre Faktörlerinin Kullanıcıların Algısal Performansı Üzerine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başkaya, A., Wilson, C., Özcan, Y. Z. ve Karadeniz, D.A. (2006). *Study in re-establishing the corporate identity of a post office institution with gender-related differences in perception of space*. *Journal of Architectural and Planning Research*, 23: 43-59.
- Chapanis, A. (1995). *Ergonomics in product development: a personal view*. *Ergonomics* 1995; 38 (8).
- Çimen, T. (2008). *Teknolojik Gelişmelerin Sonucunda Değişen Üretim İlişkilerinin, Ofis Yapılarına Etkisi ve Ofis Mekanları*. Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dalga, P. (2007). *Geçmişten Günümüze Ofislerin Gelişimi*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Dizdar, E.N. (2003). *Ergonomik İş İstasyonu Tasarımında İlk Adım*. Antropometri. Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi Haziran 2003; 14: 38-44.
- Duffy, F. (1997). *The New Office Information Technology*. Octopus, London.
- Egan, M. D. (1988). *Architectural Acoustics*. New York: McGraw-Hill.
- Emiroğlu, E. (1986-1991). İstanbul Şehir Merkezi Transformasyonu.
- Erdoğan Zeydan, Z., Zeydan, Ö., Yıldırım, Y. (2009). Hasta Bina Sendromu. 6-9 Mayıs IX. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi, İzmir.
- Ergin, E. (2012). *Hazır Ofislerin İç Mekân Tasarım Yaklaşımları*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Ertürk, Z. (1976). *Kullanıcı Konforu Açısından Boyutsal Gereksinmelerin Saptanması İçin Bir Yöntem*. Doktora Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Frieling, H. (1978). *Gesetz der Farbe*. Munchen.
- Fuzi, A., Clifton, N., and Loudon, G. (2014). New in-house organizational spaces that support creativity and innovation: the co-working space. Paper presented at R&D Management Conference, Stuttgart, Germany.
- Gandini, A. (2015). The rise of coworking spaces: A literature review. *Ephemera*: Leicester, 15(1), 193-205.
- Gürer, A. (1997). *Büro Binalarında Mekân ve Kullanıcı Performansının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gürpınar, Ç. (2000). *Mekân Kurgusunun Kullanıcılar Üzerindeki Psikolojik Etkilerinin Örneklerle İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Görk, R. (1998). Çalışma Alanlarının Tasarımına Ergonomik Kriterler. *Ofis+İletişim Dergisi*, 1, 36-38.
- Heuser, K. (1976). *Innenarchitecture Und Raumgestaltung*. Bauverlag Wiesbaden und Berlin.
- Hicks, O. J. (1993). *Management Information System*, Mineapolis.
- Kahraman, M. F. (2013). *Türkiye`de Antropometrik Verilere göre Ofiste Ergonomik İşyeri Tasarımı*. İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlık Tezi / Araştırma, T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Kalaycıoğlu, H., Aras, U. (2015). *İç Mekân Mobilyalarında Renk Faktörünün Etkisi*. Selçuk Üniversitesi Selçuk-Teknik Dergisi: Özel Sayı-1 (UMK-2015), 962-973.

- Karahoca, D. ve Karahoca, A. (1998). Yönetim Bilişim Sistemleri ve Uygulamaları. *Beta Yayınları, Yayın No. 829, İşletme-Ekonomi Dizisi 76*, İstanbul.
- Kavuran, A. R. (2006). *Kapalı Ofis Sistemlerinde İç Mekân Düzenlemesinin Kullanıcı Memnuniyetine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, H. F. (2010). *Kapalı Ofis Sistemlerinde Mekânsal Kalitenin Kullanıcıların Algısal Performansı Üzerine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ketencioğlu, N. (2001). *Yönetim Organizasyonundaki Değişimlerin Büro Binalarının Tasarımına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Köse Doğan, R. (Aralık- Ocak 2012-13). Büro Mekanlarında Geleceğe Yönelik Yaklaşımlar. *İçmimar Dergisi (25) 70-76*.
- Long, M. (2006). *Architectural Acoustics*. Amsterdam: Elsevier.
- Mehta, M., Johnson, J., Rocafort, J. (1999). *Architectural Acoustics: Principles and Design*. New Jersey: Prentice Hall.
- Öğüt, A., Güleş, H.K. ve Çetinkaya, A.Ş. (2003). Bilişim Teknolojileri Işığında Turizm İşletmelerinde Yönetim: Enformatik Bir Bakış, Nobel Yayınları, Ankara.
- Özdemir, T. (2005). *Tasarımda Renk Seçimini Etkileyen Kriterler*. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi: Cilt 14, Sayı 2, s. 391-402.
- Öztürk, E. ve Koramaz E. K. (2018). *İstanbul'daki Paylaşımli Ofis Alanlarının Sundukları Hizmetler ve Tasarım Özellikleri*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi: Cilt 1, Sayı 1, s. 73-86.
- Pulat, M.B. (1997). *Fundamentals of Industrial Ergonomics*. Waveland Press.
- Rosenberg, C. J. (2007). Acoustics design in Office work spaces and open-plan spaces. In M. J. Crocker (Eds.), *Handbook of noise nad vibration control*. New York: John Wiley & Sons.
- Sabancı, A. (1999). *Ergonomi*. Baki Kitapevi, Adana.
- Sanders M.S., McCormick E. (1993). *Human Factors in Engineering and Design*. Seventh Edition. Singapore: McGraw-Hill Inc.
- Soyak, Ş. G. (2009). *Yeni Çalışma Yöntemlerinin Ofis Binaları İç Mekân Tasarımına Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Şimşek, M. (1994). *Mühendislikte Ergonomik Faktörler*. Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Tekin, M., Güleş, H.K. ve Öğüt, A. (2003). *Değişim Çağında Teknoloji Yönetimi*, 2. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara.
- Tunç Kurt, T. (2016). *Açık Planlı Ofislerde Akustik Konfor Parametrelerinin Analizi ve Bir Örnek Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ulaş, B.G. (2002). *İç Mekân Renk Düzenlemeleri*. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Varlı, E. (2004). *Büro Tasarımında Kullanıcı Standartları ve Teknoloji Kullanımının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Von Onciul, J. (1996). ABC of Work Related Disorders: Stress at Work. *BMJ*; 313 (21): 745-748.
- Worthington, J. (1998). *Reinventing the Workplace*. Reed Educational and Professional Publishing Ltd., Londra.
- Yılmaz, İ. A., Pajo, A., Güzeler E. G. (2014). Sanal Ofis ve Sanal Ofiste Kullanılan Bilgi ve İletişim Teknolojileri. *Ağustos 2014 BÜROKON Özel Sayısı*, 427-438.
- Yılmaz, G. M. (2010). *Ofislerdeki Çalışma İstasyonlarının (Workstationların) Tasarımı Etkileyen Ergonomi Faktörünün İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

İnternet Kaynakları

- URL 1. Fitsmallbusiness. Erişim: 25.01.2019.
<https://fitsmallbusiness.com/how-to-design-open-office-layout/>
- URL 2. Piniming. Erişim:25.01.2019.
<https://i.pinimg.com/originals/36/01/39/36013943aae68eed0caa9e3bdae16679.jpg>
- URL 3. Woodsbagot. Erişim: 25.01.2019.
<https://www.woodsbagot.com/projects/woods-bagot-perth-studio>
- URL 4. Archdaily. Erişim: 25.01.2019

<https://www.archdaily.pe/pe/773280/oficinas-optimedia-media-agency-nefa-architects/55dbdc4ee58ece052b000055-optimedia-media-agency-office-nefa-architects-photo>

URL 5. Bigumigu. Erişim: 24.09.2017.

<https://bigumigu.com/haber/calisma-alanlarina-yeni-bir-bakis-co-working-spaces/>

URL 6. Atölye İstanbul. Erişim: 24.09.2017.

<https://atolyeistanbul.co>

URL 7. Swiss Offices. Erişim: 24.09.2017.

<https://www.swissoffices.com/tr/hizmetlerimiz/paylasimli-ofis>

URL 8. Kadınca Emlak. Erişim: 25.09.2017.

<https://www.kadincaemlak.com/sektorel-haberler/paylasimli-ofis-nedir-paylasimli-ofislerin-amaci-ne/7727/>

URL 9. Kolektif House. Erişim: 12.12.2017.

<https://www.kolektifhouse.co/>

URL 10. Popwork. Erişim: 13.12.2017.

<https://en.pop.work/office-rental/1309-officenter-antwerpen-a12-aartselaar>

URL 11. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/786863366117015838/>

URL 12. Yellow Trace. Erişim: 13.12.2017.

<http://www.yellowtrace.com.au/coworking-spaces/>

URL 13. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/204421270569074252/>

URL 14. Lexc. Erişim: 13.12.2017.

<http://lexc.co/spaces/enterprise-coworking/>

URL 15. Yelp. Erişim: 13.12.2017.

https://www.yelp.com/biz_photos/enterprise-coworking-denver?select=mFhYEp5TX6oWel_R-d5gdQ

URL 16. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/235735361729593255/>

URL 17. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/235735361729593299/>

URL 18. Office Snapshots. Erişim: 13.12.2017.
<https://officesnapshots.com/2016/08/18/sonos-offices-boston/>

URL 19. Office Snapshots. Erişim: 13.12.2017.
<https://officesnapshots.com/2016/09/12/paperwork-offices-bangkok/>

URL 20. Office Lovin. Erişim: 13.12.2017.
<https://www.officelovin.com/2016/01/15/inside-neuehouses-super-stylish-nyc-coworking-space/>

URL 21. Arch Daily. Erişim: 13.12.2017. <https://www.archdaily.com/office/studio-petokraka>

URL 22. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/466896686362222946/>

URL 23. Paramount Interiors. Erişim: 13.12.2017.
<http://paramountinteriors.com/blog/worldwideworkplaces-%E2%80%93-paramount-by-the-office-space>

URL 24. The Space. Erişim: 13.12.2017.
<https://thespaces.com/2015/12/30/soho-house-opens-soho-works-a-coworking-space-in-shoreditch/>

URL 25. Office to Travel. Erişim: 13.12.2017.
https://officetotravel.com/coworking_spaces/vilafranca-7-08024/

URL 26. We Heart. Erişim: 13.12.2017.
<https://www.we-heart.com/2014/07/01/forge-and-co-shoreditch-london/>

URL 27. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/281686151677916149/>

URL 28. Design Boom. Erişim: 13.12.2017.
<https://www.designboom.com/architecture/matt-office-coworking-space-beijing-11-30-2015/>

URL 29. Design Boom. Erişim: 13.12.2017.
<https://www.designboom.com/architecture/hiroyuki-tanaka-architects-bukatsudo-concept-japan-12-01-2015/>

URL 30. Coworking Insights. Erişim: 13.12.2017.
<http://coworkinginsights.com/coworking-space-audience-and-culture-types/>

URL 31. Purewow. Erişim: 13.12.2017.

<https://www.purewow.com/tech/best-co-working-spaces-san-francisco>

URL 32. şişecam Düzcam. Erişim: 13.12.2017.

<http://www.sisecamduzcam.com/tr/faaliyet-alanlarimiz/mimari-camlar/profesyoneller-icin-urun-katalogu/sisecam-low-e-cam>

URL 33. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/446278644310744029/>

URL 34. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/474566879462848271/>

URL 35. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/40039884170711717/>

URL 36. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/370632244316260400/>

URL 37. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/3096293473097403/>

URL 38. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/240872280050010370/>

URL 39. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/176203404152439502/>

URL 40. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/Ae2BfsnzIUjin5llbfvD8yOiML8DVGCjk6RUS3rs6XVQTRz3F95A3a0/>

URL 41. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/427842033335677264/>

URL 42. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/321937073345398732/>

URL 43. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/558657528762941559/>

URL 44. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/499195939923452822/>

URL 45. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.

<https://tr.pinterest.com/pin/499195939919656428/>

URL 46. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/547961479653568118/>

URL 47. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/555209460284464911/>

URL 48. Pinterest. Erişim: 13.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/365424957245958431/>

URL 49. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/440226932305743328/>

URL 50. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/210895195033883984/>

URL 51. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/176625616612464709/>

URL 52. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/466896686361774581/>

URL 53. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/466896686361821317/>

URL 54. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/466896686361926074/>

URL 55. Pinterest. 14 Aralık 2017 tarihinde
<https://tr.pinterest.com/pin/454371049886464869/>

URL 56. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/466896686361821301/>

URL 57. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/431712314270094169/>

URL 58. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/96053404531851870/>

URL 59. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/335588609715391409/>

URL 60. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/159877855495371584/>

URL 61. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/329677635205841883/>

URL 62. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/359021401526386355/>

URL 63. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/443534263286813337/>

URL 64. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/368310075766191837/>

URL 65. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/221450506659650803/>

URL 66. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/325596248040058453/>

URL 67. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/706924472731774458/>

URL 68. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/545709679821108923/>

URL 69. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/119275090107290030/>

URL 70. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/552253973040962668/>

URL 71. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/641200065669248217/>

URL 72. Pinterest. Erişim: 14.12.2017.
<https://tr.pinterest.com/pin/390757705153884760/>

URL 73. Dezeen. Erişim: 25.08.2017.
<https://www.dezeen.com/2017/08/12/sinergics-coworking-spaces-barcelona-colombo-serboli-architecture-low-budget-furniture/>

URL 74. Dezeen. Erişim: 25.08.2017.
<https://www.dezeen.com/2017/07/11/guateque-old-factory-mexico-city-converted-into-co-working-offices-estudio-atemporal/>

URL 75. Dezeen. Erişim: 25.08.2017.
<https://www.dezeen.com/2017/07/02/converted-print-factory-co-working-space-london-artists-makers/>

URL 76. Dezeen. Erişim: 25.08.2017.

<https://www.dezeen.com/2017/04/01/barcelona-warehouse-transformed-flexible-co-working-space-architects-designers/>

URL 77. Dezeen. Erişim: 25.08.2017.

<https://www.dezeen.com/2017/02/14/second-home-lisboa-market-hall-co-working-plants-office-selgascano-portugal/>

URL 78. Dezeen. Erişim: 25.08.2017.

<https://www.dezeen.com/2014/12/08/second-home-selgascano-london-office-orange-tunnel-flying-table/> adresinden erişildi.

URL 79. Kontraist. Erişim: 15.03.2017.

<http://kontraist.com/projects/kolektif-house-1>

URL 80. Mimarizm. Erişim: 09.10.2018.

http://www.mimarizm.com/haberler/gundem/y-kusagina-ozel-tasarim-kolektif-house-ii_128705

URL 81. Workup. Erişim: 14.01.2018.

<https://workup.ist/program.html>

URL 82. Habita. Erişim: 16.01.2018.

<http://habita.com.tr/>

URL 83. Arkiv. Erişim: 16.01.2018.

<http://www.arkiv.com.tr/proje/habita-coworking/7222>

URL 84. Arkitera. 16 Ocak 2018.

<http://www.arkitera.com/proje/7222/habita-coworking>

URL 85. Arkitera. Erişim: 16.01.2018.

<http://www.arkitera.com/proje/5457/atolye-istanbul>

URL 86. Youtube. Erişim: 16.01.2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=1kWDryiUKN0>

URL 87. Project International Architecture. Erişim: 16.01.2018.

<http://pin.web.tr/projects/atolye-istanbul/>

URL 88. Youtube. Erişim: 16.01.2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=1kWDryiUKN0>

URL 89. Arkiv. Erişim: 25.02.2019.

<http://www.arkiv.com.tr/proje/impact-hub/6407>

URL 90. Workinton. Erişim: 03.04.2019.

<https://www.workinton.com/>

URL 91. Arkiv. Erişim: 03.04.2019.

<http://arkiv.com.tr/proje/workinton/5888>

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 35853172-663.08
Konu : Öznur KARAOĞLU Hk.

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 26.03.2019 tarihli ve 44513094-663.08/00000524100 sayılı yazı.

Enstitünüz İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencilerinden **Öznur KARAOĞLU'nun, Prof. Dr. Bilge SAYIL ONARAN** danışmanlığında yürüttüğü "**Paylaşımlı Ofisler ve İç Mekan Tasarım Anlayışları**" isimli çalışma Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **02 Nisan 2019** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Rahime Meral NOHUTCU
Rektör Yardımcısı

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://belgedogrulama.hacettepe.edu.tr> adresinden 2cb5ed49-d0d3-4be0-87d0-5ff867a7b256 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tez/Sanat Çalışması Raporu Yazım Yönergesi'ne uygun olarak hazırladığım bu Tez/Sanat Çalışması Raporunda,

- Tez/Sanat Çalışması Raporu içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu Tez/Sanat Çalışması Raporunun herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir Tez/Sanat Çalışması Raporu çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

01/08/2019

Öznur KARAOĞLU TEKİN

Sanatta Yeterlik Tezi Raporu Orijinallik Raporu

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü

Tez Raporu Başlığı: PAYLAŞIMLI OFİSLERİN İÇ MEKÂN TASARIM ANLAYIŞLARI

Yukarıda başlığı verilen Tez Raporumun tamamı aşağıdaki filtreler kullanılarak Turnitin adlı intihal programı aracılığı ile Tez Danışmanım tarafından kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Raporlama Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı (%)	Gönderim Numarası
25/07/2019	179	158568	02/07/2019	%8	1154886642

Uygulanan filtreler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. (01/08/2019)

İmza
Öznur KARAOĞLU TEKİN

Öğrenci No.: N13252801

Anasanat/Anabilim Dalı: İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı
Program (işaretleyiniz):

Yüksek Lisans	Sanatta Yeterlik	Doktora	Bütünleşik Doktora
	X		

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Prof. Dr. Bilge SAYIL ONARAN

Proficiency in Art Report Originality Report

HACETTEPE UNIVERSITY
Institute of Fine Arts

Title : INTERIOR DESIGN CONCEPTIONS OF COWORKING SPACES

The whole thesis report is checked by my supervisor, using Turnitin plagiarism detection software taking into consideration the below mentioned filtering options. According to the originality report, obtained data are as follows.

Date Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defence	Similarity Index (%)	Submission ID
25/07/2019	179	158568	02/07/2019	%8	1154886642

Filtering options applied are:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read the Hacettepe University Institute of Fine Arts Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations, I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge. I respectfully submit this for approval. (01/08/2019)

Öznur KARAOĞLU TEKİN

Student No.: N13252801

Department: Interior Architecture And Environmental Design

Program/Degree (please mark):

Master's	Proficiency in Art	PhD	Joint Phd
	X		

SUPERVISOR APPROVAL

APPROVED

Prof. Dr. Bilge SAYIL ONARAN

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- o Enstitü/fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir(1).
- o Enstitü/fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ...ay ertelenmiştir (2).
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir (3).

01/08/2019

Öznur KARAOĞLU TEKİN

“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” Madde 6.

- (1) *Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.*
- (2) *Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.*
- (3) *Madde 7.1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.*

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

EK-1: Anket Formu

Anketör No: Form No:

Paylaşımlı Ofisler ve İç Mekân Tasarım Anlayışları Üzerine Bir Anket Çalışması

Anketin Amacı: Bu anket Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde yürütülmekte olan "Paylaşımlı Ofisler ve İç Mekân Tasarım Anlayışları" başlıklı doktora tez çalışması kapsamında yapılmaktadır. Katılacağınız anket çalışmasından elde edilecek veriler yardımıyla; paylaşımlı ofislerdeki iç mekân tasarım anlayışlarının, kullanıcı beklentilerinin ve mevcut eksikliklerin belirlenmesi, buna yönelik öneriler getirilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışma için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan gerekli izinler alınmıştır. Verecek olduğunuz cevaplar bilimsel bir amaçla kullanılacak olup üçüncü kişiler ile paylaşılmayacaktır. Anket yaklaşık 15 dakikanızı alacaktır. Değerli vaktinizi ayırarak göstermiş olduğunuz katılım ve desteğiniz için teşekkür ederiz.

Tez Danışmanı: Prof. Bilge SAYIL ONARAN

Doktora Araştırmacısı: Öznur KARAOĞLU TEKİN

Kişisel Bilgiler

Cinsiyetiniz () Erkek () Kadın

Yaşınız () 18-30 () 31-40 () 41-50
ve üstü

Eğitim durumunuz () İlköğretim () Lise

() Üniversite () Yüksek Lisans () Doktora

Mesleğiniz (.....)

Paylaşımlı Ofislerle İlgili Genel Sorular

1. Paylaşımlı ofis kavramından ne zaman haberdar oldunuz? Lütfen belirtiniz.

(.....)
(.....)

2. Paylaşımlı ofislerden nasıl haberdar oldunuz?

() İş arkadaşımдан / iş ortamından

- () İnternet üzerinden
() Reklam aracılığıyla
() Diğer. Lütfen belirtiniz.

(.....)
(.....)

3. İşleyiş mantığı ve mekânsal kurgu, vb. bakımından iş yaşamına ne derece katkı sağladığını düşünüyorsunuz? Lütfen belirtiniz.

- () 1 () 2 () 3 () 4 () 5

4. Paylaşımlı ofisleri ne sıklıkta kullanmayı tercih ediyorsunuz?

- () Her gün () Haftada birkaç kez () Ayda birkaç kez
() Yılda birkaç kez () Sadece hafta sonları
() Diğer. Lütfen belirtiniz.

(.....)

5. Paylaşımlı ofisleri günün hangi saatlerinde kullanmayı tercih ediyorsunuz?

- () Tüm gün () Sabah-Öğlen () Öğlen-Akşam
() Akşam-Gece () Gece-Sabah
() Diğer. Lütfen belirtiniz.

(.....)

6. Çalıştığınız paylaşımlı ofisi tercih ederken mekân kurgusu, vb. göz önünde bulundurdunuz mu?

- () Evet. Lütfen belirtiniz.

(.....)

- () Hayır

7. İhtiyaç duyduğunuz takdirde diğer paylaşımlı ofis kullanıcılarıyla kolaylıkla etkileşimde bulunabiliyor musunuz?

() Kesinlikle katılıyorum () Katılıyorum

() Kısmen katılıyorum () Katılmıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

8. Düzenlenen etkinliklerin kullanıcılar ve iş performansı açısından verimli olduğunu düşünüyor musunuz?

() Kesinlikle katılıyorum () Katılıyorum

() Kısmen katılıyorum () Katılmıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

9. Paylaşımlı ofisteki ofis otomasyon sistemlerinin düzenli olarak güncellendiğini ve işin işleyişine katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

() Kesinlikle katılıyorum () Katılıyorum

() Kısmen katılıyorum () Katılmıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

10. Tercih ettiğiniz alanı isteğiniz doğrultusunda düzenleyebiliyor musunuz?

() Kesinlikle katılıyorum () Katılıyorum

() Kısmen katılıyorum () Katılmıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

11. Paylaşımlı ofis iç mekânının kullanıcılar için işlevsel olduğunu düşünüyor musunuz?

() Kesinlikle katılıyorum () Katılıyorum

() Kısmen katılıyorum () Katılmıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

12. Paylaşımli ofis iç mekânında tercih edilen renk, doku, işaret sistemi ve malzeme gibi kriterlerin çalışma çizginizle uyumlu olması sizin için önemli midir?

() Kesinlikle katılıyorum () Katılıyorum

() Kısmen katılıyorum () Katılmıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

13. Mekân içindeki aydınlatma sisteminin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

() Kesinlikle katılıyorum () Katılıyorum

() Kısmen katılıyorum () Katılmıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

14. Tercih ettiğiniz ortama göre mekân içindeki iklimlendirme sistemlerine isteğiniz doğrultusunda müdahale edebiliyor musunuz?

() Kesinlikle katılıyorum () Katılıyorum

() Kısmen katılıyorum () Katılmıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

15. Uzun çalışma saatleri de göz önünde bulundurularak paylaşımli ofis içinde tercih edilen mobilya elemanlarının ergonomik açıdan konforlu olduğunu düşünüyor musunuz?

() Kesinlikle katılıyorum () Katılıyorum

() Kısmen katılıyorum () Katılmıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

16. Paylaşımli ofislerde uygulanan iç mekân tercihlerinde hangi faktörlerin performansınızda daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz? Lütfen en önemliden önemsiz (1 en önemli 6 önemsiz) doğru sıralayınız.

() Aydınlatma sistemleri () İklimlendirme sistemleri

() Akustik sistemler () Ofis ergonomisi

() Mobilya kullanımı () Renk, doku ve malzeme

() Diğer. Lütfen belirtiniz.

(.....)

17. Paylaşımli ofis kullanıcısı olmaktan memnun musunuz? Lütfen avantaj ve/veya dezavantajlarını belirtiniz.

(.....
.....)

Katılımınız için teşekkür ederiz...